

The background of the book cover is a stylized illustration. On the left, a figure with a large, dark, angular, crystalline body and a long, flowing cape is shown in profile, reaching out towards the right. The figure is positioned as if standing on a dark, angular staircase that descends from the top left towards the bottom right. The background is a mix of warm, golden-brown and blue tones, with a bright sun or light source in the upper right corner, casting rays across the scene. The overall style is reminiscent of mid-20th-century modernist or expressionist art.

**PORKOLÁB
ÁDÁM**

**JÚDÁS
TADÉ
LÉTRÁJA**

Porkoláb Ádám

Júdás Tádé létrája

/novellagyűjtemény/

1. kiadás

Szerzői kiadás

Pécs,

2024

Írta: Dr. Porkoláb Ádám

Borítóterv: Dr. Porkoláb Ádám

A borítóterv a DALL·E 3 mesterséges intelligencia által generált képre épülve készült.

Copyright © 2024 (első kiadás) Dr. Porkoláb Ádám (művésznév: Andrew Pierce Ashfield). Minden jog fenntartva.

A kötet szövegéhez nyújtott segítő szándékú megjegyzéseket, hibajelentéseket, javaslatokat, illetve gratulációkat a hello@ashfield.hu e-mail címre várja a szerző. Köszönöm szépen!

A szerző további művei a www.ashfield.hu oldalon olvashatóak.

ISBN 978-615-02-2025-3

1.kiadás

Szerzői, elektronikus kiadás

Tartalomjegyzék

Előszó helyett: Júdás Tádé létrája	4
Személyeskedő albérleti álriport.....	6
Naplopók és zabhegyezők.....	28
Osszárium	36
Prichqou Qouchoud Bahsou, a féllábú galamb	40
A bölcs ész szaka.....	56
Két borzalmas kritika egy idétlen könyvről.....	72

Előszó helyett: Júdás Tádé létrája

Az álom ismét eljött. A létra ott magasodott előtte, mint egy ismerős idegen, amelynek minden fokát ismerte már, de sosem tudta megérinteni. Egy sötét éjszakán találta magát, egy sivár, elhagyatott téren, ahol a hold csak tompa fényt szórt a földre. A levegő hideg volt és minden lélegzetvétele olyan, mintha jéggel telt volna meg a tüdeje. A létra ott állt előtte: hosszú, végtelen, fából készült, melynek fokai egyre magasabbra vezettek. Valahol fent, talán a csillagok mögött volt a célja. De sosem érte el.

Ez a létra mindig visszatért. Talán azért, mert sosem kezdte meg a mászást. Mindig ugyanott állt előtte, bénultan, a döntés és a cselekvés között rekedve.

A valóságban Tádé élete szintén valami ilyesféle volt. Egyhelyben toporgás. Képtelen volt továbblépni, mert valami visszatartotta. A múlt. Egy árulás. Egy szó, amit kimondott akkor, amikor nem kellett volna és ami most a létezésének minden pillanatát mérgezte. Ez a szó mindent megváltoztatott és azóta is ott keringett benne. A nevét is magán viselte: Júdás. Júdás, az áruló. És mégis ott volt mellette Tádé is, a másik név. Egy név, ami talán megmenthetné.

De az árnyak nem könnyen engednek.

Tádé aznap este egy bárban ült, ahol csendesen itta a whiskyt. A pohár jéghideg volt és a folyadék lassan folyt le a torkán, mintha valami fojtogatná. Nem sokat beszélt az utóbbi időben, de most valami különös érzés kerítette hatalmába. Mintha valaki figyelné. Az ablak felé nézett és megpillantotta.

Ott ült egy alak, alig felismerhetően, a homályban, a kinti utcán, mintha várna valamire.

Tádé belül tudta, ki ez. Ő volt az, akit egykor elárult. A férfi, akinek a tekintete olyan szúrós és hideg volt, mint a hűvös szél, ami az ablak résein át betört. A múlt mindig megtalálta őt és most sem hagyta békén. Ahogy odanézett, az alak felállt és lassan sétálni kezdett az utca végébe, mintha csalogatná Tádét.

Talán most itt a lehetőség. Talán most kellene szembenéznie mindennel. Kiürítette a poharát, felhúzta a kabátját és kiment a hideg éjszakába.

Ahogy közeledett, az alak eltűnt egy régi, elhagyatott épületben. Az ajtó kissé nyitva állt, mintha meghívás lenne. A levegő sűrű volt, mintha a falak magukba zárták volna az elmúlt évek minden nyomasztó emlékét. Belépett és a csend fájdalmasan feszült körülötte. Egy keskeny lépcső vezetett fel a sötétbe. Lassan haladt fel, mintha minden lépés egy újabb súlyt tenne a vállára.

A legfelső szinten megpillantotta a létrát. Ugyanazt a létrát, ami álmában mindig visszatért hozzá.

Most előtte volt, a valóságban.

Felnézett a létrára, amely a sötétségbe vezetett. Minden lépés fából készült és régi nyikorgással fogadta a súlyát. Tádé keze izzadt és a tenyere csúszott a fokokon, de felmászott. Lépésről lépésre. Minden egyes foknál az árulás emléke tért vissza. Egyre nehezebb lett, mintha a létra fokai életté váltak volna és saját akaratukból próbálták visszatartani.

A tetején egy ajtót látott. Nyikorgott, ahogy kinyitotta. Egy üres szobába lépett, ahol semmi sem volt, csak a saját tükörképe egy törött, régi tükörben. Ott állt szemben önmagával és minden, amit valaha tett, ott volt a szeme előtt.

A tükör mögül lassú léptek hangja hallatszott. Tádé megfordult és ott állt előtte az a férfi. Az árulás áldozata.

De nem szólt semmit. Csak nézte. Egyre közelebb lépett, míg végül Tádé olyan közel volt hozzá, hogy érezhette a férfi lélegzetét.

– Most itt vagy. – suttogta a férfi. – Mit akarsz?

Tádé nem tudott válaszolni. Nem voltak szavak, amelyek megoldást hozhattak volna. Csak álltak ott, a csendben, a férfi kérdő tekintetével, amely minden bűntudatot és fájdalmat visszatükrözött.

A létra ismét ott volt mögötte. Felnézett rá. Talán most visszamehetne. Talán most visszafordulhatna. De valami visszatartotta. Egy lépés előre vagy egy lépés hátra, mindegy volt. Mert a múlt árnyai örökre vele maradnak.

A férfi elfordult és lassan elhalványult a sötétben. Júdás Tádé egyedül maradt a szobában. Az ajtó nyitva állt mögötte, a létra pedig megint ott magasodott előtte.

De ő nem mozdult.

Júdás Tádé ott állt, mozdulatlanul, a döntés küszöbén. A létra, amely felé emelkedett, ismét elérhetetlennek tűnt. Talán sosem érte volna el. Talán nem is ez volt az igazi célja. Vagy talán csak az út volt a fontos, nem a vége. Tádé nem tudta és talán soha nem is fogja.

A hold fénye lassan eltűnt az égről és az éjszaka mindent elnyelt.

Személyeskedő albérleti álriport

Üdvözöllek, kedves olvasóm! Bocsáss meg, hogy már az elején így hebegek-habogok, nem szokásom ez tollforgatóként, de úgy vélem, hogy némi magyarázattal tartozom. Engedd meg, kedves olvasóm, hogy eltérjek a megszokott riportformától és leírjam teljes terjedelmében a beszélgetést, nem ragaszkodva az egyik újságban megjelent riporthoz, amelyet szintén én írtam... Talán te is hallottál róla, vagy esetleg el is olvastad az egyik hetilapban, ki tudja? Hiszen ismered, milyenek az újságírók! Valamit mindig kihagynak és valamit feleslegesen csatolnak a tényekhez... A nagy érdeklődésre való tekintettel most megígérem, hogy amit itt leírok, az a teljes igazság lesz, mindenféle szépítés nélkül.

Egy elegáns csicseriváracsi vendéglőben találkozom N.-nel, aki messze földön híres bohémként vonult be az egyetemi közéletbe. Legendás figura, bizonyosan vetekedhet Cholnoky Viktor mitikus hőisével, Amanchich Trivulzióval, a dalmát szélhámossal. Én előbb érek a helyszínre – általában minden hasonló munkám előtt így szoktam. Nincs annál visszatetszőbb, ha maga az újságíró késik, rabolva a riportalanya idejét, valamint rombolva saját szakmai hírnevét is. A találkozót délelőtt tíz órára beszéljük meg. Késik. Negyed tizenegyor már idegesen babrálok a kikészített eszközöket: a diktafont és a viseltes jegyzetfüzetet.

Éppen italt rendelek, amikor N. megjelenik. Laza, természetes kisugárzása – amelyet később jobban is megismertem – már az öltözködésén is látszik: tél lévén fekete szövetkabátot visel, hatalmas, vörös, kötött sállal. Szabadkozik és vetkőzni kezd. Kabátja alatt khaki színű, téli inget visel, amit kigombolva hord. Alatta garbót visel. Koptatott, kék farmernadrág és vastag bőrbakancs egészíti ki a szettet, védekezve a hideg ellen.

N. fiatal, húszas évei elején járó férfi: arcát még nem szabdalta az idő, bár seszínű, beesett szemem már meglátszik valami abból az egyetemista lét sajátos, fordított életviteléből. Divatbölcész – ez az első gondolatom. Már csak a manapság oly divatos, erőtlén szőrzet hiányzik erről a gyenge fizikumú férfiről és az értelmiségi lét minden jellemzőjének iskolapéldájává válhatna.

Miután biztosítottam arról, hogy késése nem jelent problémát, beszélni kezd. Illetve csak kezdene, láthatóan zavarban van: ujjai között idegesen tartogatja cigarettáját és hogy húzza az időt, rendel egy forralt bort. Amikor megkapja a kért italt, mohón belekortyol, majd nagy sóhaj kíséretében mesélni kezd:

- 2007 nyarának végén kerültem ide Csicseriváracsra a bölcsészkarra, magyar szakra, amelyhez egy évvel később második tanári szakként felvettem a történelmet is. Ez volt a „minorom”, ahogyan mi hívjuk. Amikor megtudtam, hogy a kollégiumigénylésemet elutasították, azonnal szállás után kellett nézmem, hiszen háromszáznegyven kilométerre laktam innen, így a mindennapi hazajárás nem volt megoldható. Hogy miért nem kaptam kollégiumot, hagyjuk. Nem akarok senkire sem mutogatni... Igyekszem ezt a körülmények szerencsétlen összjátékaként felfogni. Persze sokkal kényelmesebb lett volna, ha bekerülök egy „kóterba”: ha jól tudom az körülbelül 12-15 ezer forint egy hónapra, amiben már benne foglaltatik a rezsi is, internet hozzáféréssel. Egy hasonló adottságokkal rendelkező albérleti szoba legalább a duplájába, de leginkább a háromszorosába kerül. Éppen ezért létfontosságú kérdés, hogy ki kerül kollégiumba.

Elérkezettnek láttam az időt arra, hogy rátérjek a riport témájára, az albérletkérdésre:

- Akkor, ha jól értem, ön nem is élt kollégiumban? – kérdem N.-t.

- Egy napot sem. – somolyog. – De tudja mit? Nem is vágyok én oda. Én már nem bírnám ki 20 négyzetméteren, három emberrel.

- Összesen hány albérletben lakott?

- Összesen kettőben.

Itt pár pillanattal megszakadt a beszélgetés fonala. Bevallom férfiasan, én azt hittem, hogy az igazi bohémességhez, több élmény, jóval több „skalp” szükségeltetik. Akik N.-t ajánlották, – egy helyi becsületsüllyesztő törzsgárdája - úgy beszéltek róla, mint mindent látott, sokat tapasztalt életművészről. A különbséget, amely jelentékenyebb, mintsem, hogy csak úgy tovább lendüljünk róla. Ezt szóvá is teszem.

- Nézze, lehet, hogy nem laktam végig Csicserváracson, de azért még tudok egyet, s mászt az egyetemvárosról. Tanulságos volt így lakni, elsőre nem is gondoltam, hogy a város ennyi mindent tartogat a számomra. Az albéreltek már idáig is annyit tapasztalatot nyújtottak... elég is már a rossz élményekből egy életre!

De ha nem hisz a többieknek, csak rajta, hallgasson meg és a történetem végén mondjon ítéletet a „túlélési ösztöneimről”!

- Jelenleg hol lakik?

- Jelenleg az Ilosvai Selymes Péter utcában, Csicserváracson-Túróshalmon. Mivel a történeteim eléggé frissek még és az összes szereplőm él, éppen ezért szeretném kérni, hogy a tényeket: helyszíneket, neveket legyen szíves, változtassa meg! De itt korántsem ezek a lényegesek, ezt maga is meg fogja tapasztalni.

- Ez csak természetes. – vonok vállat.

- Hol is kezdjem? Talán a legelején: az in medias res csak Homérosznak vált be – legyen bár több személy is...

- Az első albérletébe gondolom akkor költözött be, amikor Csicserváracsonra került...

- Így van. - bólint rá N. - Az első albérletem az Osszeum utcában volt, egy temető mellett.

- Akkor gondolom olcsóbb is volt emiatt.

- Ez csak Amerikában számít valamit - mondja széles mosollyal. Itt Magyarországon, a villanydrótokra is felköltöznének az emberek, ha nem rázná meg őket az áram.

Nos, a fenekemen a tojáshejjal költöztem le Pécsre - egyébként Salgótarjánban születtem, ott is érettségiztem le - a szüleim hozták le a motyóimat, majd a könnyes búcsú után magamra hagytak egy 15-18 négyzetméteres szobában - azért vacillálok a méretén, mert sohasem mértem meg. Való igaz, hogy saját fürdőszobám volt, azonban a dolognak szépséghibája is akadt: a fürdőkádat egy hatéves gyermekre tervezték, s én maximum magzatpózban tudtam fürdeni - tusolásról szó sem lehetett a belmagasság miatt. Az ember ezt meg könnyen megszokja, hiszen amíg a szülei tartják el, magamagának nem sok beleszólása van a dolgokba. Mondom ezt azért, mert augusztus közepén kaptam kézhez a kollégium elutasító határozatát, miszerint hiába lakom több mint háromszáz kilométerre, nem vesznek fel, s ha akarok, menjek a Sárosi-híd alá, az úgyszólván elég tágas, sokan elférünk, a könyökünket sem fogjuk a falakba bevenni. De hát erről már beszéltünk.

A lényeg mindebből annyi, hogy „SOS-ben” kellett albérletet keresnünk, olyankor, amikor már minden kiváló, jó, s tűrhető albérletet kivettek. A maradék vagy méregdrága volt, vagy ukrán tangóharmonikás-kvartettel kellett volna megosztani a gardróbot. - Ez volt életem első tapasztalatszerzése ingatlanügyben. Ekkor, a saját bőrömön tapasztaltam meg az első albérletes szabályt: *akárcsak hócipőt, úgy albérletet is szezonon kívül ildomos keresni*. Tehát kiesik ilyen szempontból a május és október közötti időszak.

A keresésben egy, távoli, Csicserváracson lakó rokonom segítséget kértük. A neki, a rendelkezésére álló nyúlfarknyi idő alatt sikerült a lehetetlen: két, még „élő” címet is szerzett. Az első maga az a hely volt, ahová később beköltöztem. A második egy lakótelepi lakás volt. A legmeglepőbb, hogy a két cím között alig pár utca terült el, s árban is közel hasonlóak voltak.

A lakótelepi címen azonban egy tetszetős, félig pucér srác nézte a DVD-t, kicsit sem zavartatta az, hogy én és szerény rokonságom „megtekintjük budoárját”. Amikor elment végére, rögtön megtudhattuk, hogy miért feküdt rendíthetetlen kőoroszlánként a hatalmas, ámbár ódon franciaágyon: a rosszminőségű kevereten ugyanis „meteor becsapódásnyomokat” fedeztünk

fel: magyarul beszakadt. De ekkor ismertük meg a lakás egyetlen pozitívumát is: az ágy ágyneműtartóval rendelkezett. Bár ez kecsesítőnek bizonyult, de egyébként lakás olyan kicsi volt, hogy félttem tőle, ha véletlenül nyitva felejténem a vízcsapot, mikorra hazaérek az egyetemről, búvárkodhatnék is. Mindenesetre nem volt más baja a lakásnak, csak büdös volt, koszos és felettébb lelakott. De elsősorban drága. Hetvenezret kérek érte havonta, amelyhez még körülbelül húszezerrezi is csapódott. Végül – érthető okokból – a család a másik címet jelölte ki életteremül.

- Döbbenet hallgatok riportanyagomat, a torkomban érzek valamit, amit talán dühként lehetne leírni. Az emberi kapzsiság mindig is ingerelt, de tapasztalt riporterként visszafogom indulataimat. Rendelünk még egy kör forralt bort és folytatjuk az interjút. Már dél körül járhat az idő. A harangszó szolgáltatja beszélgetésünk háttérzaját.

- Meséljen az első albérletéről! - terelgetem a szót. N. készségesen bólint, s ezúttal nagy kedvvel mesélni kezd.

- 2007-től egészen 2010. április 11.-ig egy nagy családi házban laktam. No persze nem az enyém volt az egész ház, ráadásul kaptam még két idősebb főbérletet, valamint egy halom művészeti karost, akik ráadásul operaénekeseknek készültek, így aztán nem sokat törődtek azzal, hogy éppen kik laknak a házban. Összesen tehát voltunk... - N. élénk számolgatásba kezd - hatan albérlet, s a két idősebb főbérlet, akikhez társult még egy széles baráti kör, legalább öt gyerek, s legkevesebb nyolc-tíz unoka. Hála a Magasságosnak, ezek közül persze mindig ott volt minimum három, akik „itt mindent szabad”-alapon karaoke-esteket szerveztek.

- És ez nem zavarta magát? - kérdem naiv arckifejezéssel.

- Nem. Az első időben nem. Én este nyolcig az egyetemen voltam a történelemórák miatt, s így nem vehettem észre azt, hogy egy háromszintes családi házban annyian lakunk, mint egy kisebbfajta kommunában.

- Mennyibe került ez havonta? - érdeklődöm.

- Úgy egyeztünk meg, hogy ötvenezret fizetek fixen havonta, de ezt télen-nyáron kell, még akkor is, ha nem vagyok éppen Csicserváracson. Persze kéthavi kauciót is kértek, amit nem adtak vissza. A szerződés olyan „Mátyás királyos” volt: volt is, meg nem is. Aláírtam egy fecnit, de ebből nem kaptam másolatot.

Kezdetben egy felső emeleti szobába kerültem, egy orvostanhallgató lányt váltottam. Később, amikor megürült egy jobb fekvésű szoba, lentebb költöztem egy szinttel. Egy kisebb, de erkélyes szobát kaptam, ahol már tusolni is tudtam. Ez árban is érződött: az ötvenezer helyett „csak” negyvenötezer kellett befizetnem havonta. Azért cserébe viszont közvetlenül az egyik operaénekes-tanonc melletti helyiségbe költöztem. Őket egyébként „énekes pacirtáknak” neveztük, bár, ha engem kérdez, hangjuk nem volt, inkább csak morogtak, mint a láncfűrész alapjáraton.

- Mit szólt a zenebonára a főbérlet?

- Mikor beköltöztem, úgy egyeztünk meg, hogy nem lesz éneklés. Ezt egy darabig be is tartották a fiúk – Tóbi és Robi –, de amikor a fő-bérlet elmentek „őszülni” - ez általában mindig szeptember végén következett be, s minimum egy hónapra hagytak minket magunkra. USA, Franciaország, Kanada: széles volt a skála.

- De gondolom, a pénzt akkor is be kellett fizetni.

- Be bizony. – hangzott. – Csak akkor nem közvetlenül az öregéknek, hanem az ő kicsi lányának, a „mentorunknak”, aki persze annyira törődött velünk, mint Garnóval, az idős kutyával, aki négy nyelven értett. Ez nem szóvirág, ő tényleg három nyelven értett. Még Urszula néni lánya - ő a női főbérlet - vette kutyát Amerikában, s aztán vele ment Hollandiába és Franciaországba is. Mivel hazánklánya – hasonlóan a néhány ottani magyarhoz – mindig az adott nyelven szólt a kutyájához, így az állat mind a magyart, mind a németet, mind az

angolt megértette, sőt, talán még a francia hívást sem hagyta figyelmen kívül. Órola még mesélek, igen érdekes jószág.

- A főbérlok mivel foglalkoztak? - kérdem.

- A főbérlok leginkább semmivel. Az asszonynak volt egy kisebb panziója, mely az utcában volt, ahol laktak. Régebben, míg ment a szekér, külön alkalmazottjaik voltak a vendégek fogadására. Ezeket aztán elküldték, s csak egyet alkalmaztak: Magdit, a takarítónőt.

Az idő már jócskán délutánba csapott át. A kávéházat új arcok töltötték meg, akik a kávéjukat akarták elfogyasztani. Az üzlet előtti téren megbolondulva zuhantak a fehér márványlapokra a részeg hópelyhek, de mi mindezt csak a kávéház biztonságot nyújtó üvegajtaján át láthattuk. N. újabb cigarettára gyújtott, a túl sokadikra, majd egy ügyes mozdulattal zsebébe rejtette öngyújtóját.

Néhány percnyi „semleges csevegés” után újra a témánkhoz térünk vissza:

- Bár már beszélt erről, de kénytelen vagyok konkrétan rákérdezni: mégis mi volt a leginkább rossz dolog, amit itt tapasztalt? - kérdeztem tőle.

Látom, meglepte a kérdésem. Néhány másodperc csend következett, majd bátortalanul hozzá kezdett:

- Nézze, nem akartam, hogy családtagjukként nézzenek rám - megjegyzem, az elején még családi hangulatról beszéltek, de hasonlóan a többi ígéretükhöz ebből sem lett semmi, de annyit elvárt volna az ember, hogy emberszámba vegyék. - Itt mintha kissé kényelmetlenül érezte volna magát.

- Mit ért ez alatt?

- Tudja, próbáltam tanulni születésnap buli alatt is, de valahogy úgy nem az igazi... Néhányan - mégis megnevezem őket: az „énekes pacsirták” - sportot csináltak abból, hogy este tizenegy; órákor jártak

haza, akkor, amikor én már régen aludtam - volna. Mivel az egész második szinten a szobák, mind egy kisebb kilépőszerűsége néztek - itt volt egyébként a közös hűtőszekrény is, amiből sikerült kiüldözniük pár hónap után - itt is beszélgettek fennhangon - éjfélkor. Volt, hogy kiengedték a meleg vizet: ez egyébként elég nehéz lépés volt, tekintve, hogy a közös bojler vagy ezer literes volt, de némelyik hülye – már bocsánat a kifejezésért - ezt is megoldotta, amikor alig húsz percet tusolt. Tudom, kicsinyes problémák voltak ezek, s mindennaposnak is mondhatnám őket, engem mégis bántottak a maga idejében.

- Hogyan tudta kivédeni ezeket?

- Oh, egészen egyszerű módon. Bosszút esküdtem ellenfeleimnek; amikor valamelyik énekes fennhangon nyírítani kezdett, egészen egyszerűen „kakaót adtam a zenére” és kőkemény rockkal harcoltam a klasszikusok ellen. Mivel a falak egészen vékonyak voltak, egy idő után elmúlt a kakofón üvöltés.

- Mi baja van a klasszikusokkal? - kérdem nevetve.

- Oh, nekem az égvilágon semmi bajom nincsen velük. Annyit hallgattam már őket, mint egy kulturáldni vágyó doktor egész életében. Egész egyszerűen ragaszkodom ahhoz, hogy a koncert gombnyomásra elhallgattatható legyen. Ez minden.

- Akkor csak ön és az „énekes pacsirták” éltek ott?

- Nem egészen. A helyzet ennél bonyolultabb volt. Csak velük volt problémám - ezt elismerem. De nem csak mi éltünk ott, hanem két mentős tiszt-tanonc is, ők azonban nem sok vizet zavartak: őket csak „manócskáknak” hívtuk a barátnőmmel, annyira nem lehetett őket látni napközben.

- Értem. Mondja, volt más tényező is, ami megakadályozta abban, hogy normális életet éljen, úgy értem: normálisabb életet?

- Persze. Volt más is, de már nem merek panaszkodni, mert ha jól értem ez egy vidám riport lenne. Nos, talán még nem említettem, hogy a főbérlőasszony láncdohányos volt. Ez nem lenne nagy dolog, mint látja én is elég sokat dohányzom. Az albérlőlét egyik fontos eleme a megszokás. De itt nem egy-két staubról volt, szó, hanem napi két és fél-három dobozzal pusztította az emberiségre ártalmas bűzrudakat - ebben a vonatkozásban még jót is tett a társadalomnak. A láncdohányzása miatt nem tudott felkelni a kanapéről, ahol – egyedülként a világon – állandósként alkalmazták. Csak délben ment el aludni: akkor volt szabad az ágy. Nos, amikor egyszer véletlenül nem találtuk ott, mondtuk is egymásnak a barátnőmmel: ismét kimozdult a világ megszokott kerékvágásából. Gondoljuk, el, hogy míg más harminc évig dolgozik ugyanazon a helyen - amit persze már szenvedélyének is tekint - Urszula néni pedig hivatásának tekintette, hogy a lehető legnagyobb nyugalomban éljen.

- Akkor egész nap semmit sem csináltak a főbérlők, csak ebből megéltek? Bár ilyen albérlői árak mellett nem is csodalom... - cinikusodtam.

- Ez ilyen formában nem igaz. Mindketten reggel négykor keltek, ha éppen volt az utcában levő panziójukban szállóvendég. - Megjegyzendő, hogy a „moteljük” sem volt olcsó, de ezt hagyjuk is, mire megjelenik a cikk, az itt felsorolt árak úgysem lesznek pontosak.

Szóval, az öregasszony rágyújtott egy cigire és nézte a tévét. Azt nem mondom, hogy kikelt az agyból, mert amikor reggel fél nyolckor lementem, még mindig pizsamában volt.

- És a férje mit csinált eddig?

- Először is nem voltak hazasok. Elváltak voltak, s az öreg csak megtúrt személy volt ott. Az Öregnek egy, az asszonynak három csemetéje volt. Közös gyermekük nem volt. De visszatérve az öreg munkanapjára, akit egyébként Bélának hívtak: amíg az öregasszony füstölgött, ő beült a Suzuki Ignisébe és elment az egyik hipermarketbe, hogy ami kell a szállóvendégeknek és önmaguknak, azt meg tudja venni. Ő készített reggelit a vendégeknek és önmaguknak is, ugyanebből az alapanyagból.

- A többi étkezés is így zajlott?

- Az ebédet hozatták ételhordóban. Erről még mesélni fogok, mert igazán hálás téma. A vacsora a reggelihez hasonló módon készült. Az idős pár egyébként mindig nagytételben vásárolt. Tényleg gazdagok voltak, de csak egyetlen hobbijuk volt azon kívül, hogy önmagukat mecénásoknak, műkedvelőknek állították be: önmaguk „becézgetése”. Rengeteg olyan dolgot vettek, töméntelen kirándulásra mentek csak úgy hirtelen, s számtalan bulit szerveztek meg a szomszédsággal. Egyre inkább érezték, hogy minden percért kár, amit nem önmagukra költenek.

Érdekes társulat volt, az egyszer biztos: maga Béla főzött-sütött, s hozzájuk mentek ingyenélni a szomszédok is. Rengeteget ittak – jófajta és kevésbé nemes szeszeket és jobbnál jobb kajákat ettek – potyán. Ilyenkor persze nem vették észre, hogy albérlők is vannak a lakásban, akik csendre és nyugalomra vágnak - mondjuk máskor sem zavartatták magukat.

Most persze olyan erkölcsi magasságokba vagyunk, hogy talán ideje egy kicsit humorosabb eseteket megemlíteni. Egyetértettem az ötlettel és megkértem N.-t, hogy meséljen egy kicsit a három év keserű humoráról.

- Nos, ha humort kell említenem, akkor leginkább a szomszédságot jellemezném, hiszen tőlük léhább társaskört az életben nem láttam. Volt először is Karcsi bácsi, akinek rögtön két negatívumot is birtokolt: egy kevésbé intelligens, futballista ifjoncot és egy kivételesen idegesítő feleséget. Maga a Karcsi bácsi jeleség egy hatvan körüli, pókhasú embert takart, persze, ahogy illett, erősen kopaszodott és engem mindig Doktor úrnak hívott. Ennek a kitüntető figyelemnek egyébként az volt az oka, hogy volt szerencsém a tudományok iránt kevésbé fogékony csemetéjét tanítani, elsősorban magyarra és történelemre, de alkalmanként néhány matekleckét és angol fogalmazást is megírtam helyette, nehogy megbukjon. Nem untatom azzal, hogy elmondjam, hogy milyen szélmalomharc is volt ez. Legyen elég belőle annyi, hogy az első félét sikerült ilyesformán kihúzni egy kettesre, szinte valamennyi

tantárgyból. Emiatt aztán az örömapa azt gondolta, hogy bennem rejlő képességem, hogy helyből átugrom a többemeletes panelházakat is, s megbízást adott a második félévbéli trenírozásra is, amit én szívből és azonnal elutasítottam.

- Ez az ember is hasonlóan „tevékeny” volt, mint a főbérője?

- Igen. Úgy látszik, hogy az Osszeum utcában csak ilyen elfoglalt emberek laktak.

Visszatérve Karcsi bácsi fiára. Igazi nemtörődöm, bulizós focistanövendék volt – ezzel nem is lett volna baj, én is elengedem magam -, de a legrosszabb dolog volt az egész jellemében, hogy bármit megtett volna, nehogy tanulnia kelljen. Ne értsen félre, távol álljon tőlem, hogy őt személyében megsértsem, de a gyerek olyan szinten volt, hogy egyenlőségelet tett volna Petőfi és a petróleum közé.

Egyszer például „tegnapelőttre” kellett felkészítenem őt irodalomból. A verselemzés volt a téma. Az apja nagyon könyörgött nekem, hogy segítsek, mert a srác bukásra áll a tantárgyból és két nap múlva nagytémazáró. Én persze minden „széppel, s jóval” készültem az ifjú titán tiszteletére – titkon bíztam benne, hogy egyszer elmondhatom magamról, hogy egy kis részem nekem is volt Puskás Ferenc egyik utódjának nevelésében. Soron kívül elvállaltam a dolgot, néhány órára félretolva a magam munkáit. Az eredményt tökéletesen szemlélteti, hogy majd negyven percet magyaráztam, amikor rájöttem, hogy valami nem stimmel: kiderült, hogy a kaktusznak tartottam előadást Radnóti hitvesi költészetéről. Már az elején is gyanús lehetett volna a nagy figyelem: drága tanítványom ugyanis keskeny nyálcsíkkal a szája szélén aludt mellettem. Hiába, nem értékelheti mindenki egyformán a művészetet! Így végződött tehát nagy tanári karrierem, azelőtt, mielőtt igazán elkezdődhetett volna. De nem akarom untatni!

- Dehogy untat! – tényleg érdekelt a téma, sokkal jobban, mint mikor idejöttem, de amikor ránéztem az órára, döbbenet konstataáltam, hogy délután két óra múlt. Udvariasan megkérdeztem riportalanyomat, hogy kívánja-e folytatni. Amikor a fiatalember bólintott, úgy döntöttem, hogy tovább folytatom a kérdésáradatot.

- Már többször említette az utcai bulikat és a jó kapcsolatot. Tényleg ennyire jó volt a viszony a szomszédok között?

- Igen. Én is jól ismertem a többieket. A közös dolog bennük az volt, hogy mindegyikük az öregéknél gyűlt össze és előszeretettel kajálták hányásig magukat. Az egyik Béla napkor például a mentő jött ki az ünnepeltért. A buli jól sikerült, oly’ annyira a szomszédokat az sem tántorította el a hazatéréstől, hogy az gratulált a kórházban töltötte az este további részét: ők mulattak tovább rendületlenül. Virágos jókedvükben egyikük még a földszinti nyitott ablakon is kiugrott: az illetőt addig még egyszer sem láttam. Ekkor gondolkodtam el komolyabban a közmondás értelmén: „minek ellenség, ha az embernek vannak barátai”.

Jellemző dolog volt, hogy a kulcsokat nem a lányára bízta Urszula néni, hanem rám. Én voltam az állandó házmester, ha éppen nem voltak otthon.

- Ennyire megbíztak magában?

- Kénytelenek voltak. Bár nem én voltam az állandó kedvenc az albérlők között, de legtöbbjük - így a kedvencek is - minden hétvégén hazamentek. Csak szerénységem maradt egyhuzamban három-négy hétvégét egyedül a lakásban. Bár sokszor nem voltam egyedül: haverjaimmal kihasználtuk a potya helyzetet.

- Kik voltak a főbérőlék kegyencei?

Kacéran elmosolyodik, s folytatja:

- Na vajon kik? Kik tudnak „bevágódni” egy urizáló házaspárnál? Persze, hogy az „énekes pacsirták” voltak az etalonok. Ők egyébként mindig rémesen elfoglaltak voltak, mindörökké csak „tanultak” - legalábbis ezt hirdették – mégis, még vizsgaidőszakban is 11 órakor jártak haza éjjel. Ez figyelemreméltó teljesítmény volt még nekem is, aki ugyancsak szabadon bántam az időmmel. Az öregéknak egyébként hatalmas mennyiségű szépirodalom volt a

birtokukban, mégis csak ponyvát láttam náluk. Én azonban – magyarszakos lévén – sokszor ácsingóztam egy-egy kötetre, mégsem adtak egyet sem. Egyébként rendszeresen jártak színházba is, de jellemző volt, hogy ha az öregek megkérdeztem másnap, hogy mit láttak csak annyit mondott: „*Valami szart!*”

Kötelező program volt a részükről az is, hogy menjenek a pacsirták „koncertjeire” is. Mit mondtam, nagyon szerettek volna műveltnek látszani, de valójában csak ügyes fogadósok voltak.

- Mennyire jól ismerte őket?

- Csak felszínesen. Béla bácsit valamivel jobban, vele többet beszélgettem. Megtudtam például, hogy autószerelő a szakmája. Eredetileg orvosnak készült, de a gimnáziumban volt egy nagyobb összeütközése a tanárával, aki „lekulákozta” az apját. Az öreg bedühödött, – nem volt kisdarab már akkor sem – és úgy szájba vágta a tanárát, hogy az átesett a katedrán. Ezek után eltiltották az egyetemről és az iskolájából is. Urszula néni valami tánciskolát végzett. Összejött az első férjével, aki – ahogyan az öreg fogalmazott – „*felcsinálta háromszor majd faképnél hagyta*”. Hogy ők hogyan találkoztak, arról nem tudok semmit. Érdekesnek tartottam viszont, hogy Urszula néni még mindig első férje nevét viselte. A miertet ebben az esetben sem ismerem.

Elég csak rápillantanom N.-re és azonnal látom fáradtságát. Ez teljesen érthető: már négy óra is elmúlt, a kávéház teljes „pacientúrája” is kicszerélődött. Hűvös, téli délután volt, s bár nagyon szerettem volna tovább hallgatni, de sajnos ez több okból sem volt lehetséges. Így aztán közös megegyezéssel úgy döntöttünk, hogy pár nap múlva folytatjuk: úgysem sürget még annyira a határidő a cikk leadására.

Bevallom, hogy a legelején nem gondtam volna, hogy érdekes sztorivá állhatna össze N. története, de aztán egyre inkább éreztem, hogy nyerő anyag birtokába kerültem.

2.

Majd egy hét múlva találkoztam újra N.-el.

Ez veszélyes húzás egy „amatőr” riportalanynál: ilyenkor komoly esély mutatkozik arra, hogy az a lendület, amit megszereztünk idáig, a bizalom, amit nagy nehézségek árán kiharcolt magának az újságíró, a nagy üresjárat közben elvész és mindent az elejéről kell kezdeni. Minden igyekezetem ellenére azonban sajnos nem sikerült közelebbi időpontban találkozunk: amikor nekem lett volna megfelelő, N.-nek akadt valami dolga, amikor ő ért rá, pedig nekem kellett halaszthatatlan dolgokat elintéznem. Így hát pihentünk mindannyian. a riporter, a diktafon, s a riportalany is.

Az új randevút is tíz órára beszéljük meg: ami jól megy, azt nem kell bolygatni. Ezúttal már lehetőség van arra, hogy felkészüljek: átolvasom a félig kész kéziratot és kérdéseket is körmölök. Ki tudja, hogy mikor lesz több alkalmam-lehetőségem kérdezni tőle?

N. ezúttal pontosan érkezik.

Arcán nem látom azt az idegfeszültséget, mint a múlt alkalommal. Belépéskor derűsen mosolyog, látszódik rajta, hogy akar is, tud is nyilatkozni. Jó kedvvel ül le mellém, kezét nyújt. Ruházata most is erőteljesen földszínű, s hasonlóan a múlt alkalomhoz, ezúttal is forralt bort iszik.

Úgy tűnik megnyugodhatok: az „újságírotörvény” ebben az esetben nem vált be: N. talán közlékenyebb, mint valaha. Nyoma sincs az arcán izgalomnak vagy idegességnek. Kissé meglepve pakolom ki a jegyzeteimet és az diktafonomat az asztalra. Szokásához híven N. rágyújt - elég sokat dohányzik.

Megvárjuk, amíg kihozzák a rendelésünket, majd, amikor a pincérnő ellép az asztalunktól, N. kérdés nélkül kezd bele a mondanivalójába, alig győzők jegyzetelni:

- A közelmúltban ígértem még jónéhány dolgot, amit szeretnék kifejteni: ha jól emlékszem, a kutyáról és a kosztról szerettem volna még beszélni, de nem jutott idő rá. Nos, azt hiszem,

hogy ez alkalommal szánhatunk rá néhány percet. A kutya és az ebéd minden bizonnyal összefügg. - somolyog.

- Ez meg hogy lehet? - néztem rá kételkedve.

N. teli szájjal nevetett.

- Hát úgy, hogy azt a kosztot, amit hoztak, maximum a kutya ette volna meg... Illetve még az sem... Marbó - a három nyelven beszélő kutya - ugyanis nem evett ám meg mindent.

Míg egy normális kutya maximum a levescsont vagy a kenyérbe áztatott leves között választhat, Marbó ilyen tekintetben abszolút hatalmat élvezett. Egyszer szemtanúja voltam annak, hogy az Öreg egyszerre főzött meg 20 kiló csirkefarhátat, mert "*a kutya nem eszik meg ám mindent*".

Marbó elvből nem ette meg a kenyeret, a maradékhúsokat és a leveseket és a főzelékeket sem. De nem csak ez volt az egyetlen furcsasága.

Az idős házaspár ugyanis fel évente orvoshoz vitte a kutyát. Volt, hogy a kutya a lakásban aludt, sőt olyan is volt, hogy Urszula néni vénlánya saját ágyába fektette és ha már ott volt, akkor az állat élt is az alkalommal: bár képzőművészileg kissé eklektikusan, de erőteljes élethűséggel vizelte Magyarország térképét a lepedőre, amelyet aztán a kevésbé műértő Marcsinak, a takarítónőnek kellett kimosnia.

Szegény kutyára azonban nem tudok neheztelni... állandóan gazdátlanul tengett-lengett és állandóan idegenek pesztrálták az idős ebet. Ám azért, mert állat volt, még nem volt hülye: ahogyan elnéztem, az idős kutyus egész jól érezte magát ebben a bizonytalan helyzetben. Egyetlen egy feladata volt: állnia kellett a jelesebb ünnepekkor a rokonság csemetéinek soha nem lanyhuló ostromát. Ilyenkor egyszerre nyolc gyerek kezdte tépni Marbó szőrét, amit az állat a lehető legnagyobb apátiával viselt el. Biztosan arra gondolhatott: Jézus is szenvedett, hát még én...

Egyébként a kanapéről felkelni nem tudó, ráncos öregasszony egy utcabeli egyetemista párt bízott meg a kutyasétáltatással - a pénzügyi stratégiáját tekintve szerintem még ő szedett belépődíjat tőlük azért, mert átlépték a küszöböt -, akiket persze a lehető legnagyobb műgonddal ugráltatott. Egyszer saját magam hallottam, amikor arról faggatta a lányt, hogy Marbónak milyen színű volt a széklete... akkor tartsuk a főtt krumplis diétát!

Egyszóval nálunk már dicséretnek számított volna, ha kutyába vesznek bennünket, de sajnos tizedannyi jogunk nem volt, mint a család kedvencének.

- És a kosztal pontosan mi volt a gond?

- Tudja, mi ételhordós szisztéma szerint rendeltük az ebédet: előző nap este kiraktuk az ételhordót (két edénnyel, bár a legeslegelején még desszert is járt külön edényben...) és másnap kilenc órára meghozták az ebédet, ami mikorra hazaértem (olyan este nyolcra) már kocsonyává dermedt. A levest általában bányászcsizmából főzték, néhanap még a cipőfűzőket is benne hagyták a zavaros lében... A másodikat választani lehetett: általában vagy pörkölt volt, vagy Petőfi-rostélyos (ez olyan rágós volt, mint a költő versei...). A pörkölt pedig rendszerint nyesedékhúsból készült, amelyet körülbelül hat-hat és fél kiló pirospaprikával "babusgattak", hogy ne legyen annyira bűdös.

Kész csoda, hogy megúsztam komolyabb hasmenés nélkül ezt három évet... (bár ebben lehetett annyi szerepem, hogy általában a levest és a második fogás felét kiöntöttem...)

- De mégis, ha olyan borzalmasan rossz volt a koszt, miért rendelte mégis hétről-hétre?

- Mert olcsó volt. Egy ebédet itt megvolt 480 forintból és ha az egyetemen ebédelek, akkor minimum a duplájába került volna. Az Öregéknek pedig kifejezetten tetszett az étel, még a szállóvendégeiknek is ezt rendelték. Oly annyira meg voltak elégedve a rapidkájával, hogy egész életüket erre építették fel. Hétköznap nem főztek, hanem beosztották a kevéske levest (amely multifunkcionális volt: nemcsak megenni lehetett, hanem fagyállónak is tökéletesen megfelelt az autóba) olyan módon, hogy reggelire, ebédre és vacsorára is jusson belőle.

Ha látta volna az Öreg arcát hétvégén! Olyan kétségbeesett volt, mintha fejen kellene állnia egy tálcával a kezében... Órá jutott ugyanis a főzés feladata azokon a napokon, amikor éppen a siserahad végigpusztított a lakásban, akit Móricz nyomán rokonoknak nevezünk.

Az Öreg rutinos vállalkozóként azonban rögtön rájött arra, hogy hogyan lehet kevesebb munkára bírni: taktikája egészen egyszerű volt, de mégis zseniális. Arra épített, hogy ha ehetetlenre süti a húsokat, elcurryzi a levest és beleköp a süteményekbe, akkor legközelebb nem őt fogják be a sütéshez-főzéshez. Egy dolog azonban alaposan keresztülhúzta a számításait: mindenkinek "ízlett" a főztje. (Vagy éppen csak senki sem akarta átvenni tőle a fakanalat.) Főképpen ízlett élettársának, Urszula néninek, aki előbb rágta volna le a lábát, mintsem, hogy önmaga készítsen magának reggelit. Egy szó, mint száz: az állandó kukta az Öreg maradt.

Mivel az időhíján vagyunk, csak úgy, mint az elmúlt alkalommal, ezért igyekszem felpörgetni az elbeszélés menetét.

- N.! Miért kellett elköltöznie?

- Nos, azt talán megérti, hogy mindezek a problémák, amelyet itt önnek felsoroltam, eléggé nagy szerepet játszottak ebben. A másik és nyugodtan mondhatom, hogy döntő ok, amiért a tettek mezejére léptem, hogy megismerkedtem a párommal, akivel nagyon jól megértjük egymást. Mikor komolyabbra fordultak a dolgok, egy pillanatig sem képzeltem azt, hogy ketten ellakhatunk egy 15 m³-es szobában.

Az utolsó csepp az volt a pohárban, amikor a történelemvizsgámra készülődtem (jobban mondván a javító utóvizsgámra, ami a harmadik és egyben utolsó lehetőséget jelenti...). Anélkül, hogy untatnám a részletekkel, dióhéjban annyit elmondhatok, hogy olyan 200-300 gépelt oldalból kellett felkészülnöm másfél nap alatt. Feszés időbeosztás mellett ez sikerülni is szokott, így én is három óra alvással, valamint tíz feketével nekiálltam a "*hosszú tizenkilencedik század rövid történetének*". Úgy délután kettő felé arra lettem figyelmes, hogy a szomszéd szobában valaki disznót vág. Először ezt a felismerést igyekeztem a kialvatlanságom számlájára írni. Túrtem egy darabig. Azonban félórányi eszeveszett vijjogás és rőfögés után nem bírtam tovább és átkopogtam. Mint kiderült, senki sem vágott disznót, csak az egyik énekespacsirta gyakorolta a másnapi "nagyelőadását". A gyerek meg sem lepődött azon a fenyegetésemen, hogyha nem hagyja abba a kiabálást, így szájbavágom, hogy rögtön megtanul cigányul (ehhez már hozzászoktak az életük során... szerintem már dzsúdót is tanítanak a művészeti karon). De csak annyi foganatja lett az egésznek, hogy amint visszaértem a szobámba, már újra szólt a nyenyere a szomszédból. Amikor udvariasan, de eléggé határozottan megkértem a főbérlet, hogy szóljon már a kollegára, csak annyit mondott: "*Intézzétek el egymás között*".

Itt szakadt el bennem végleg valami. Bár az utolsó történelemvizsgámon is négyest kaptam, de közösen úgy döntöttünk, hogy keresünk egy saját kuckót kettőnknek. A távkapcsolatban, hosszútávon együnk sem hitt.

- Mikorra találtak megfelelő lakást?

- Februárban, körülbelül egy hétig kerestük a megfelelő albérletet Pécsen, de amit találtunk azt vagy egy arab olajsejk nagyobbik fia engedhette volna meg magának, vagy pedig lánctalpas és páncélozott jármű kellett volna a megközelítéséhez. Így - miután az összes szóba jövő lehetőséget végigzongoráztuk - úgy döntöttünk, hogy elhalasztjuk az összeköltözést pár hónappal.

Végül március végén-április elején találtuk meg a legkevésbé rossz szállásunkat. Végül április. 11-én kötöttük meg a szerződést.

- Könnyen ment a keresés?

- Nem mondhatni. Amikor úgy döntöttünk, hogy belevágunk, egy 3500 forintos telefonkártyát töltöttem fel a telefonomra és mire mindent elintéztünk, teljesen lebeszéltek. Mivel szezonon kívül költöztünk - erre nagyon vigyáztunk - nem sok lehetőség közül

válogathattunk. Általában a legjobbakat már az első körben ki kellett ejtenünk, mert már kivették őket. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy azt akartuk, hogy a három éve letett kaucióm miatt egy hónapot várjunk a beköltözéssel, de ez lehetetlen volt. Némely lakástulajdonos már azért is meg volt sértődve, mert nem teli bőröndökkel érkeztünk a megbeszélt időpontra.

- Akkor nem is találtak maguknak megfelelőt?

- Az első körben nem, de a kevésbé jobbak között találtunk egy viszonylag megfelelőt. Közel volt a bölcsészkarhoz és az egyetem központi épületéhez és hála istennek még meg is volt. (Egy 40 m³-es panellakásról beszélünk) Telefonon még időpontot is egyeztetünk a lakás megtekintéséhez. Kicsit meglepődtünk, amikor a tulajnok egy közel kétméteres, deltás, kirúszosított Brühildával érkezett a találkozónkra. (A bizalmatlanság ilyen fokával azóta sem találkoztam még. Miért mit hitt? Hogy majd kikapjuk a kezéből a kulcsot és erőszakkal beköltözünk a testünkön levő ruhákkal?)

Mint a beszélgetés során kiderült: jól következettünk. A tulajnok tényleg ki nem állhatta a diákokat, a legutolsóval meg is járta. (Tudniillik, a lány se szó, se beszéd kiköltözött a lakásból.) A legmegdöbbentőbb megjegyzése az volt, hogy a kábeltévé-szolgáltatóhoz ne menjünk, mert nem fogják bekötni a kábeltévét és az internetet. El sem tudtuk képzelni a barátnómmal, hogy mit tehettek az előttünk lakók, ha egy olyan profitorientált cég kizárja a lakást az adatbázisából, amely szó nélkül bekötné még a temetőbe is az HBO-t. A tulajdonos nem is volt túl rugalmas: nem tartotta volna fel a lakást. Nem kaptunk tehát gondolkodási időt sem: az kapja a lakást, aki először leteszi érte a foglalót. Ez a mentalitás sajnos a többi címre is jellemző volt. (Emlékszem, hogy az Osszeum utcai albérletben is hasonló volt ott a helyzet: ott egy német atlétanő volt a képzeletbeli ellenfelem a szobáért...)

Fájó szívvel ejtettük tehát a címet (főleg nekem fáj érte a fogam). A sors fintora, hogy az a cím, ahová beköltöztünk, alig 300-400 méterre volt tőle.

A legígéretesebb cím bedugulása néhány órára teljesen lefagyasztotta a költözési akciót. Mivel internetünk csak a régi albérletben volt, így igyekeztünk a lehető legdiszkrétebben keresni és a telefonbeszélgetéseket is csak fele hangerővel lebonyolítani.

De nem akarom tovább szaporítani a szót, így a lényegre térek. Hosszas keresgetés után leszereltünk még ugyanarra a napra három lakás megtekintést. Az volt az utolsó reményünk, hogy ebben a három címben megtaláljuk a számításunkat, különben ismét várhatnánk pár hónapot az újabb lehetőségek felbukkanására, s ezzel féltő, hogy belecsúsznánk a költözési szezonba.

Az első lakásmegtekintésünk délután 4 órára volt leszerelve, amely egyébként Pécs Kertvárosi részén található Enyezd utcában volt. A hirdetés szerint ez is egy 40 m³-es lakás volt. A telefonban a hölgy azt mondta, hogy frekventált helyen van a lakás...

- Gondolom kissé szépített a tulajdonos a dolgokon...

- Nos, jól gondolja! Elég hozzá, ha csak annyit mondom: kisakkoztuk, hogy az 1-es helyijáratral kell mennünk az Enyezd utcáig. Nagyjából kiszámítottuk azt is, hogy melyik buszmegállóban szálljunk le, hogy odaérjünk. Előre megnéztem a térképet is - ezt egyébként a barátnőm is rám bízta, mert eléggé jól tájékozodom. Ebben az esetben viszont teljesen lebógtam.

Nos, a „jól frekventáltságról” csak annyit, hogy öt bennszülöttet kérdeztünk meg, míg megtaláltuk az utcát! A környéken is jól szétnéztünk: az egyetlen dolog, amiből bőség mutatkozott, az az óvoda, mert abból rögtön kettő darab is akadt az utcában. (Később a hölgy is erre hivatkozott: én, huszonkét éves fejjel ennek még nem tudtam annyira örülni)

A közbiztonságról pedig csak annyit, hogy egyesek azt rebesgették, hogy annyira rossz ott a közbiztonság, hogy egy nő már akkor is terhes lesz, hogyha lehajol az elejtett kulcsáért.

A lakás a hatodik emeleten volt, de legalább lift volt, ami már plusz előnynek számított. A meglepetés viszont kettésével érkezett, mikor becsöngettünk a lakásba. Egy fiatalabb, harminc év körüli nő nyitott ajtót nekünk és nyájas modorban betessékelt bennünket.

Néhány másodperces csend után bevallotta, hogy ő bizony nem itt lakik, hanem a szomszéd tömbben, csak azért szaladt át, mert a barátnője elszaladt valamiért. Bár az igen kedves háztulajdonos nem tartózkodott itthon, ellenben itt hagyta a nevetlen kölykeket, akik igencsak megdolgoztatták anyucit azért, hogy megkapja az állami juttatásokat. De erről picit később. Egy szó, mint száz: mivel a hölgy nem itt lakott, így a beszélgetés menete is rövidre záródott.

- Akkor csak ültek ott kínos csendben?

- Körülbelül. Mi azért nem voltunk elveszett emberek, ezért lopva körülnéztünk: egy teljesen lelakott panellakás volt. Előzőleg valószínűleg még a recski gyermektábor használhatta, mert a falakat ízléstelen és giccses csillagok, napocsák és kínai szemű holdak csúfították el.

A konyhát valószínűleg a szegedi csillagbörtön börtönőri részlegének tervezhették, mert olyan keskeny volt, hogy nem lehetett kikerülni egymást, így a hátbatámadás, vagy éppen a konyhai segítségnyújtás lehetősége is megghiúsult – mondjuk a szűk hely és nem kívánt testi kontaktus miatt előbb-utóbb már örülhettünk volna az óvodák közelségének is. Körülbelül negyedórát ülhattunk ott egymás kezeit szorongatva. A kedvesem olyan erővel szorította a tenyeremet, hogy majd' vizet sajtolt a csontjaimból.

Végül megjött a tulaj is... illetve, mint később kiderült: nem a tulajdonos, hanem ő is albérlő. Mivel ők a héten költöznek, azért büntetésül a valódi birtokos rámérte az utódlás kérdésének rendezését, így most orrba-szájba hirdet. Ne haragudjunk meg - mondta - de most fog megérkezni még egy érdeklődő, akinek meg fogja mutatni a lakást, ha akarunk, tartsuk velük.

- Kellemetlen helyzet, az már biztos!

- Ahogy mondja! Mi már éppen az lelépési stratégiát terveztük, amikor csöngettek és belépett egy plázamacska, hasonlóan agyonmázolt édesanyjával az oldalán. Ezzel menekülésünk megnehezedett: a hadtörténetben úgy mondanák, hogy "harapófogóba kerültünk". Előttünk a topis már majdnem ex-albérlő, akinek fogai már jónéhány éve feketére próbáltak rohadni, míg a hátunk mögött Lindsey Lohan és Britney Spears kisasszonyok fenik ránk jó pedikűrözött körmeiket: elvégre ellenfelek lennénk vagy mi a szösz!

Hangtalan párbeszéddel megbeszéltük egymás között, hogy még megnézzük a vécé-fürdőszobát, aztán illedelmes hajbókolások közepette eloldalgunk.

Nos, a fürdőszoba is hasonlóan jól fel volt szerelve, akárcsak a konyha. A fürdőkádban illedelmesen, félig berúszozott szárnyasbetét napozott, s a vécédeszkát gyomorforgató dísz borította. Maga a helyiség egyébként erősen hajazott Magda Marinkó privát cellájára, azzal a különbséggel, hogy azt legalább hetente egyszer takarítja a személyzet.

Amint a plázaháziállatok arcát megláttuk, biztosak voltunk benne, hogy nem jelentenének számunkra konkurenciát.

- És az ára?

- Nos elég, ha egy példát mondok. Ha az ár-érték arány nézzük, akkor körülbelül annyiba került, mintha egy doboz gyufáért ellenértékeként a Szerencsi Csokigyárat kérnék - teherautóstól.

Kifelé menet ráadásul egy nagyon kedves gesztusnak lehettem tanúja. Megtapasztalhattam, hogy a mai gyerekek mennyire kedvesek és mennyire tisztelik a felnőtteket. Az eddig is függőnyt evő, ajtófélfának nekifutó, gyufával játszó kölykök kifelé menet, búcsózóul még hátba is dobtak egy macival.

Megrázom a fejemet, de nem bírjuk ki nevetés nélkül.

Amikor kissé csitultak a kedélyek, rátértem a következő találkozóra:

- És a második "randevú"?

- Elmentük volna, ha megtaláljuk. A kutyáktól az éppen ott dolgozó munkásokig mindenkit megkérdeztünk arról az utcáról, amelynek még a nevét sem tudom már. Akár hiszi, akár nem,

mindenki másfelé mutogatott. Jobban jártam volna, ha egy imádkozó muszlimot kérdeznék meg, mert az legalább csak kelet felé mutogat...

Végül feladtuk a cím keresését és inkább az albérletembe buszoztunk. Még volt egy óránk az utolsó időpontig, ami a József Attila utcába szólt, este hatra. Ez az utca nem volt messze tőlünk, úgyhogy úgy döntöttünk, hogy gyalog indulunk útnak...

3.

Az idő már délután fél három körül járhatott. Ezt csak úgy vettem észre, hogy egy hangosabb üzletember csoport jött be a kávézóba, s ösztönösen az órára néztem. Valószínűleg egy nehezebb tárgyalás végződhetett pozitív eredménnyel: az úriemberek nem zavartatták magukat, s hanyagul vágták be a sarokba a kabátjaikat. Ezután valamennyien rágyújtottak. N. is megzavarva érezte magát és abba hagyta a mondanivalóját.

Csak akkor tudtuk folytatni, amikor a pincéernő kiszolgálta a zajongó csoportot. Mindketten kissé megzavarodtunk a váratlan közjáték miatt, de a munkát el kellett végezni és N.-ben még sok közölnivaló maradt.

Bár általában eléggé passzív szoktam lenni, de most végül nekem kellett kérdeznem, mintegy újramezteni a beszélgetést.

- Szóval... ott tartottunk, hogy éppen indultak megnézni a József Attila utcai lakást. Mik voltak a tapasztalataik?

N. kissé megnyugodott, mélyet sóhajtott. Látszott rajta, hogy jól esett neki, hogy figyeltem rá.

- Szokás szerint előbb érkeztünk a megadott címre. A környék semmiben sem volt kevésbé rosszabb, mint az eddig megtekintett lakásoknál. Üdvözetünkre a kapucsengő mellett két fiatal, börtönviselt állampolgár ugratta egymást egy félig töltött benzinesüveggel. Szerencsére már azelőtt csengettünk, mielőtt szétnézünk volna, így aztán hamarabb beengedtek bennünket, mielőtt megtudhattuk volna, hogy a két szép szál dalia mit tervez a liter benzinnel és azzal a gyújtóval, amit a markukban szorongattak...

A lakás itt sem a földszinten volt: a tízemeletes paneltömb nyolcadik emeletére kellett felmennünk, ehhez két dolog állt a rendelkezésünkre: egy kevésbé tetszetős, végtelennek tetsző lépcsősor (a lakók kedves embereknek tunktek, akik nem titkolják esti tevékenységüket egymás elöl: ezt bizonyítandó megkapó, de kevésbé higiénikus használt óvszerek sorakoztak a harmadik lépcsőfok bal szélén...). A második, de hasonlóan kockázatos lehetőség a lift volt, de ezt nyugodtan nevezhetjük volna felfelé haladó koporsónak is a mérete alapján. Párommal úgy döntöttünk, hogy inkább ez utóbbit forszírozzuk meg célunk eléréséhez.

A nyolcadik emelet második lakásába szólt a meghívónk, ám ennek megtalálása azért is volt eléggé problematikus, mert valamelyik lakó kilopta a folyosón levő egyetlen világítótestből az égőt, így teljes félhomályban, a falat tapogatva mindkét oldalon haladtunk.

Csak találomra kopogtunk be egy ajtón, szerencsénkre a megfelelő lakásba kéredzkedtünk be.

- És mit találtak ott?

- Amikor kinyitották az ajtót, azt hittem, hogy megáll bennem az ütő. Ugyanis első pillantásra ugyanis azt hittem, hogy az Enyezdí utcában látott plázacicus nyit ajtót nekünk. Amint a páromra néztem, az ő arcán is hasonló érzelmeket láttam kiütközni.

Amint leküzdöttük lelki mellézköngéinket és beléptünk a piciny lakás ajtaján máris elfogott az a csalódottság, amely általában minden eredménytelen lakásvadászatkor elfogott. Bár tudtam, hogy nem szabadna rögtön az első pillanatban „leírnom” a helyet, mégis ösztönösen éreztem, hogy ez a hely nem lesz az otthonunk.

- Miért érzett így?

- Először is a lakás alaprajza miatt. Bár tényleg nem volt nagy alapterületű a lakás, mégis C alakban kiviteleztek az építkezéskor. Amilyen kicsi volt a kéglí, na éppen annyi szobából állt. Összesen három szobát számoltam, ehhez jött pluszban a konyha és a tenyéryi fürdőszoba.

A szobákat elsősorban hullákra vagy hasonló mozgásigényű emberre méretezték. Körülbelül egy hűtőszekrény és egy asztal fért be a szobákba, a konyha pedig akkora volt, hogy maximum az ablakpárkányra fészket rakó madarak érezhették volna elég tágasnak azt.

A lakásban beléptünkkor intenzív égett hajszag terjengett, mint utólag kiderült, valamelyik leányzó az Árkádba (azaz a helyi bevásárlóközpontba) készülődve elfelejtette kihúzni a konnektorból a hajvasalót, mert kopogásunkkal megzavartuk rutinját, végül, hogy gyorsan üdvözölni tudjon minket, rárakta a forró alkalmatosságot a fésűre, ami iszonyú bűzt eregetve olvadni kezdett. Gyorsan, sűrű káromkodások közepette igyekezett megmenteni a fésű még megmaradt darabkáit.

A lakás olyan embereknek volt tökéletes, akik nem voltak benne, vagy legalább is csak aludni jártak haza. A falakat régi, mázolt virágmotívumok díszítették, amelyet még valamikor az 1760-as években kenhetett rájuk egy jókedvű kocsislegény. A bútorok eredeti szocreál jellege és a műszaki cikkek modernsége azt sugallta, hogy ide csak akkor jut be modernitás, ha megköti és iderángatják. Ráadásul az a néhány lakó, akivel találkoztunk, első látásra úgy tűnt, hogy még hisz a föld laposságában, sőt a házmesteri lak alapján még azt is feltételezhattük, hogy még az „ügyes ember” (homo habilis) is itt lakozik.

- És mi volt a „hivatalos marketing” a lakásra vonatkozólag?

- Végignézve a három ott lakó lányon nem voltak kétségeim abban, hogy valami irtó blódség lesz a jutalmam, ha ilyesmire kérdezek. Vesztemre, megtettem.

Először a pénzre kérdeztem rá. Az egyik búzaszín hajú hölgy így kontrázott: „Mi aztat nem tudhassuk, mer’ az a főbé’lő’ tudhassa csak. Ebbe biz’ nem folyunk béle.” Ezután rákérdeztünk a közlekedésre és a boltokra. A másik modelltanonc azt mondta, hogy nyugodtak lehetünk, mert szemben van a helyijárat buszmegállója, akár tízpercenként el tudunk menni az Árkádba „mekizni”. Amikor közöltük velük, hogy mi főzni szeretnénk elsősorban, azt mondták, hogy nyugodtan, de a gáztűzhely nem jó, így ezt felejtjük el.

Ez végképp elvette a jókedvemet aznapra. Kinéztem volna az ablakon, élvezni szerettem volna a panorámát, aztán amikor három frissen mosott tanga maradt a kezemben, amikor az ablakkeret felé nyúltam.

Ekkor sokalltam be. Ügyesen megemeltem a nem létező kalapomat üdvözlésül és gyors iramban elhagytuk a lakást.

- Elégé fogy az időnk, úgyhogy egy huszárvagással térjünk át más témára... N. mikor találtak rá a mai címükre?

- Két nap múlva folytattuk a kutatást. Elképzelteti, hogy hogy megdobbant a szívünk, amikor a belső egyetemi albérlet-adatbázisban ráakadtunk a nekünk tetsző címre. Kétszobás, földszinti lakás, a tulajdonos dohányzóknak és pároknak is kiadja, van internet és kábeltévé is benne, végül – ami a legfontosabb – van benne önálló mérőóra is.

Tökéletesnek tűnt már első látásra is: az ára sem volt túlságosan veszélyes, 35 ezret kértek érte egy hónapra. (Mint később kiderült: egyetlen dolog sem stimmel a hirdetésben.)

Sebesen dobogó szívvel felcsörögtük a számot és aznapra a legelső és utolsó "randevúnk" délelőtt 11 órára szerveztük meg. A Ilosvai Selymes Péter utcában utcába szólt a találka, a Kuba presszó elé, amely a környék elitkocsmáinak összességét képviselte. A hely egyébként elég közel volt a buszpályaudvarhoz és az egyetem központi épületéhez is. A nagy igyekezetemben az albérletemben hagytam a telefonomat és persze a tulajdonos hívott is, hogy késni fog, de ez most nem fontos...

Szóval, amikor megérkezett a tulajdonos – egy harmincas hölgy – felettébb kedvesen beinvitált bennünket a lakásba. Már akkor gyanús lehetett volna az az orrfacsaró bűz, ami megcsapott bennünket a lépcsőházban, de az újdonság varázsa minden ösztönünket lebénytotta. Ez volt az egyetlen cím ugyanis, ami még versenyben volt, úgyhogy volt rajtunk egyfajta nyomás is, hogy költözzünk... vagy különben megint várhatunk két-három hónapot.

- A lakást milyennek találták?

- Meg kell, hogy mondjam, én kissé csalódtam. Az előző albérletem bár kicsi volt, de legalább tiszta. Ez pedig lelakott volt: a bútorok ezerévesek voltak (illetve még ma is azok...), a konyhabútorokon pedig még a nagymamám is elszörnyülködött, nem beszélve arról, hogy a fürdőszoba maga volt a rémálom...

De legalább nyugis volt, aránylag tágas és a tulaj szerint a rezsit ki lehet hozni 17 ezerből. Télen alig kell fűtés, mert alattunk van a hőközpont és valamennyit azért ez is számít.

Mint már mondtam, kényszerhelyzetben voltunk: tudtuk, hogy nem szabad sokat gondolkodnunk, mert ezt is elveszik előlünk. Néhány percnyi tanakodás alapján döntöttünk: költözünk.

- Nem bánták meg, hogy ilyen gyorsan költöztek?

- Maga a költözés ténye kellemes és szükségszerű volt, de a helyet át kellett volna gondolni: már említettem, hogy a hirdetés és a valóság, két külön világ volt. Nem tudom, hogy ki hirdetett, de azt furcsálltuk, hogy maga a tulaj, Anett, nem is tudott róla...

A lakást kétszobásként hirdették, de a hivatalos paneljegyzék szerint másfél szobás volt. Az internet és kábeltévé opció volt (később majdnem két hetet vártunk arra, hogy bekössék a virtuális köldökzsinórunkat), aztán kiderült, hogy nem tanácsos dohányoznom a lakásban, ellenben a tulajdonos csinos kis inka kiput (csomót) köt a tökeimből, ha ezt megteszem. Az önálló mérőóra pedig nem az volt, aminek hittük... Kiderítettük ugyanis, hogy ez költségmegosztó ampulla, amely a kipárolgás alapján méri a fogyasztást, s aminek a különbözetét nekünk a negyedéves rovacnsnál kell majd kifizetnünk egy összegben.

Az árról meg csak annyit, hogy nem akarta tudomásul venni, hogy 35 ezerért hirdetett: fel akarta srófolni az árat 40 ezerre, de kölcsönös megegyezés alapján 36 ezerben egyeztünk meg. A letét esetében viszont követelte a kéthavi díjat, ami szintén elég inkorrektnek tűnt a részéről, mintha ez sem lett volna benne a hirdetésben...

Hozzá kell viszont tennem, hogy a szerződésben viszont korrektek voltak: egyedül „csak” az év eleji „infláció alapján történő” emelést adták meg maguknak. Elméletben a kötelező karbantartásokon kívül minden javítást ő álltak. Mondom: elméletben. De csak, amikor az első szék összeszakadt alattam, amire ráültem, csak akkor fogtam fel, hogy ez nem lesz egy sétagalopp...

- N.! Ezt már régen meg akartam kérdezni, de azt hiszem, hogy csak most jött el az ideje... Mit szóltak az előző tulajdonosok a hirtelen költözéshez? Hogyan fogadták?

- Mint mondtam: a költözés napját április. 13-ra tettük, a szerződést április.11-én, vasárnap kötöttük meg. Amikor aláírtuk a papírokat, csak akkor kezdett el a fejünk főni a régi albérletem miatt.

Tudtuk, hogy ebből a helyzetből tisztán nem kerülhetünk ki: az Öregékkal kötött paktum szerint az elköltözést egy hónappal a tervezett dátum előtt kellett volna bejelentenem nekik. De az utóbbi időben nagyon sokat változott negatív irányba a viselkedésük, így dühből akartam cselekedni. Lehet, hogy csak én akartam beléjük látni valami rosszat, hogy így könnyebben lépjem meg a költözést... ez már sohasem fog kiderülni.

Emlékszem, hogy két cigarettát elszívtam, mielőtt lementünk volna hozzájuk elmondani a dolgot. Előtte töviről-hegyire mindent megbeszéltünk a szerelmemmel: a fedősztori az volt, hogy hirtelen döntésre kényszerültünk, mert egy haverom kéz alól tudott egy címet, a sajtóját, amiről azonnal kellene döntenünk.

Lassú, végtelennek tetsző léptekkel mentünk le a lépcsőkön. Ez aznap többször is megtettük, de mivel egy idegen srác kóválygott a házban és mindig az öregék körül sündörgött, így többször is visszamenekültünk a szobámba. Ezt egészen este öt óráig húztuk: de mivel már kulcsunk volt az új lakásunkhoz és szerettünk volna egy forduló csomagot elvinni, nem lehetett tovább húzni a kellemetlen köteleességet. A srác persze megint ott volt: az életben

nem láttam többet azóta sem, de most még ő is tetézte a bajt. Egy igazi profi mentalitásával próbáltam negligálni őt, de nem ment könnyen. Mielőtt meg tudtam volna szólalni, egy hatalmas gombóc képződött a torkomban: úgy rémlik, hogy megálltam a dohányzóasztal előtt, mintha színpadon lennék. Majd vettem egy nagy levegőt és hátra kulcsolt kézzel mondtam el az elbiflázott leckét, az öregasszony szemmel láthatóan egy szavamat sem hitte el. A gyerek félúton eloldalgott, láthatólag magasan tett a problémáinkra. Az öregasszony gunyorosan mosolygott közben. Esküszöm, hogy olyan volt, mintha a legnehezebb történelem szóbelin kellett volna produkálnom magamat.

- Hogyan fogadták végül is a hírt?

- Az öregasszony erőltetett mosolyt pakolt az arcára. Túlzottan megértő volt: egy ember nem ilyen nyugodt, ha majd félszázezer forintot veszít a konkurencia miatt. Nem volt dühösebb sem a megszokottnál.

Később jöttem rá, hogy miért maradt ennyire ingadozásmentes: amikor legelőször leköltöztem Pécsre leraktuk a kauciót: ötvenezer forintot. Az öregasszony már előre kijelentette, hogy ha el akarok költözni, azt nem adja vissza, hanem „majd egy hónappal előbb be kell jelentened az elköltözést és majd lelakod.” A szüleim éppen ezért voltak kiakadva: úgy hitték, hogy ezt a valag pénzt kidobtam az ablakon. Pedig hát úgyszemint adták volna vissza... Úgyhogy azzal, hogy elköltöztem: nemcsak, hogy az új lakótól is leránthatja az újabb kauciót, hanem még a bérlő nélküli pár nap is busásan fedezve van számára. Egyszóval a szoba anyagilag egy másodpercig sem marad haszonmentes.

A későbbiekben aztán már óvatosabb voltam: az új tulaj belevette a szerződésünkbe, hogy ha kifogástalan állapotban adjuk vissza a lakást, akkor hiánytalanul visszakapjuk a kéthavi kauciót (60 ezer forintot). Erre azért is lesz majd szükségünk, mert ketten, hónapokig spóroltuk össze a beköltözéshez és a kaucióhoz szükséges összeget. Anett azonban sokkal okosabb volt, mint az öregék: ők érdekeltté tettek bennünket abban, hogy időben jelezzük a távozásunkat, mert csak úgy kaphatjuk majd vissza a pénzünket. Egyébként már bánom, hogy elfecsegttem azt is az új tulajunknak, hogy „tilosban” költözünk, mert a szerződésbe ők is beépítették az egy hónappal előbbi bejelentési kötelezettséget. Úgy tervezzük egyébként, hogy innen is tovább állunk majd egy-két év múlva, de már szólunk is nekik...

- A költözés hogyan zajlott? Volt segítségük, vagy csak kettesben költöztek?

- Hát ez egy tündéri eset. Amikor közöltük az öregékkal, hogy el akarunk költözni onnan még egy éjszakát ott kellett töltenem. A párom elment haza és igyekezett a szülei segítségével összehajtogatni és beszerezni a tisztító szereket az új lakásba.

Körülbelül délután öt óra tájt nagy veszekedésre lettem figyelmes, de különösebben nem érdekelt. (Az öreg és az élettársa között zajlott egyébként.) En a napom legjavát a cuccaim összecsomagolásával töltöttem: nem foglalkoztam mással.

Csak a vita után gondoltam, hogy lemegyek egy kávét inni: érdekelt, hogy mi történt. Abból indultam ki, hogy én még mindig hivatalosan ide tartozom és bár lehet, hogy 12 óra múlva már nem leszek itt, de amíg itt vagyok, ugyanolyan jogok illetnek engem, mint az itt maradókat. Ezt próbáltam magamba sulykolni, de nem igazán hittem el. Mint kiderült néhány perc múlva, ez nem volt igaz.

Szépen, lassan lopózkodtam le az emeleti lépcsőn, de pechemre mindenki otthon volt. Bár nem volt okom rá, de lesütött fejjel jártam: egyszerűen nem akartam felvenni a szemkontaktust senkivel sem. Már-már úgy látszott, hogy sikerül megúsznom ezt a fordulót szemrehányó beszélgetések nélkül, de tévedtem.

Az öreg, az idióta, légszemüveges öreg szólalt meg alig rejtve cinizmusát:

- Öcsém! Hallom elköltözől! – kurjantotta.

Kissé feloldódtam, mert azt hittem, hogy határozottabban támad a homlokzatomnak.

Elővettem híres-hírhedt bájos, ámde erőltetett mosolyomat és felé küldtem:

- Sajnos úgy van. – miért hittem azt, hogy egy „sajnos” közbevetésével elérek bármit is?

Az öreg látta, hogy beleléptem verbális csapdájába, már csak az volt hátra, hogy megalázzon. De ez sem késlekedett sokáig:

- Akkor majd veszek egy zsebkendő, hogy telesírjam! – mondta arcán olyan gyűlölettel, mintha a már felnőtt lányát becsúsztatnám volna meg.

Tudja, ez az egy kellemetlenség tetőzte be az egészet.

- Értem.

- Akkor este a szőnyegen aludtam: az ágyneműt már elpakoltam. Előző héten négy adag ruhát mostam: többet, mint szokásosan. Már úgy is Mosó Masa volt a gúnynevem, annyit mostam szerintük.

- Tényleg annyit használta a mosógépet?

- Tudom, hogy nézőpont kérdése az egész, de én hetente egy legfeljebb két adagot mostam. Az öregeknek – együtt – volt kéthetente egy adag, amit aztán napokig hagytak rothadni a szárítóban és én szedtem ki.

Utólag csak arra tudok gondolni, hogy három napig az öregember hordott egy bugyit, aztán átadta az öregasszonynak a hét második felére. Ha jobban meggondoljuk, másként nem lehet megérteni a kétheti egy adag ruhát...

- Másnap reggel, a várva-várt elköltözés napján aztán újabb érdekes dolog történt velem. Egy, akkor már régen lejárt pályázati anyagot találtam meg a fiókomban – a pécsi bölcsészkar logójának és jelmondatának pályázati anyaga volt, amit barátnőmmel készítettünk, csak elfelejtettük beadni.

Nem tudom, hogy milyen megfontolás alapján, de úgy gondoltam – talán a személyes adatok miatt – hogy én elégetem azt a tíz-tizenöt A/4-es lapot, ami a pályázati anyagot tartalmazza. Égettem már el jó párszor egy-egy lapot. Igen ám, de tizenöt lapnak már akkora füstje és lángja van, hogy az már látványos. Egy szó, mint száz: úgy begyulladt és olyan füst keletkezett, hogy a kinyitott ablakon dőlt a füst.

Amint kinéztem az erkélyajtón, azt láttam, hogy a kertszomszéd félrehúzott függönnyel figyeli a füstöt. Rögtön pánikba estem: pont ez kell nekem az utolsó délelőttömön! Az öregek majd ezzel is jól megrágalmaznak és ráadásul az indokolatlan tűzoltói kiszállási díjat (körülbelül 40 ezer forintot) is nekem kell kifizetnem. Fuccs a költözésnek!

- És végül mi történt?

- Végül? – szélesen mosolyog. – Végül győzött az emberi közöny. Hálsten, ebben az esetben éppen az emberi nemtörődomség mentett meg bennünket egy borsos számla kifizetésétől. Később, amikor elmondtam ezt a barátnőmnek, ő bosszankodott rajta. „Hogy lehetsz ennyire felelőtlen?” – mondta.

- És a költözés további része hogyan zajlott?

- Ők körülbelül 11 órára jöttek a lakás elé. A párom szüleivel akkor találkoztam először.

Meg kell, hogy mondjam, nem lehetett panaszom az apósjelöltemékre. Mindenben segítettek nekünk, s ha megemlítettem volna nekik az inzultust, amit el kellett szenvednem az öreg által, minden bizonnyal még a konfrontációt is vállalták volna értem. De ezt nem említettem nekik akkor, csak jóval később került szóba a zsebkendő-provokáció. A főbérőim egyébként már nagyobb tisztelettel beszéltek a párom szüleivel, velük nem mertek packázni. Érdekességképpen elmondhatom, hogy amikor beköltöztem, akkor Béla bácsi dacára rossz derekának és szívének, majd megszakadt abban, hogy a motyómat felpakolja az emeletre. Lefelé természetesen már nem volt annyira segítőkész, tündetőleg a már említett kanapén ültek és jókedvűen nézték, ahogyan fel-le szaladgáltunk az első emeletről a szatyrokkal, bőröndökkel. Egy alkalommal a női nem aranyérmes világlustája még azt is a szemünkre

vetette, hogy nem csuktam be a bejárati ajtót. Ezt elég nehéz megtenni, amikor mindkét kezemben tíz kilós csomagok vannak.

- Nem is próbálták tartóztatni?

- De, egy gyengébb próbálkozásuk volt erre. A költözés reggelén lekifröccsöt ellett végighallgatnom arról, hogy ez még szerintük korai és hogy jobban át kellett volna gondolnunk a dolgot. Persze nem a jószándék, hanem az piszkos anyagiak vezették őket ebben. Amikor látták, hogy hajthatatlan vagyok, akkor feladták a szándékukat. Tudták, hogy három másik palimadár is akad a helyemre, akikkel feleennyi baj nem lesz. Mindenesetre kíváncsi lennék arra, hogy most ki lakik a szobámban. Hagytam neki ugyanis némi vécépapírt, egy fel üveg citromlevet és egy még félüvegnyi krém szappant a kézmosáshoz. Ahogyan a házban lakó sznobokat ismerem, több mint valószínű, hogy minden jószándék mellett az otthagytott dolgok a kukában végezték, de ez már nem az én hibám.

- Mikorra végeztek a költözéssel?

- Már aznap sikerült beköltöznünk, hála az apósjelöltem szervezőképességének. Ugyanis kifelé több cuccom volt, mint mikor beköltöztem: egy kisebbfajta teherautó kellett a költözködéshez. Ezt sikerült megoldani a céges kisteherrel, kora délutánra. Először az évek alatt felgyülemlett jegyzeteket, könyveket, ruhákat menekítettük ki a siralomházból. Ez után jött a költözés nehezebb része: a nagyobb műszaki cikkek - a nyomtató, a DVD-lejátszó, s a hűtő szállítása. Bár megmondtam az öregéknek, hogy visszatérünk egy órán belül, de ők nagy ívben tettek erre. Ugyanúgy hajcsiztak egy órácskát, amit pontosan akkora időzítették, amikor mennünk kellett volna.

- Nem akarták látni? – tűnődtem el.

- Én is erre gondolok. Mindenféle búcsúzkodástól ódzkodtak. Nem számított az sem, hogy már három évig ott éltem velük egy fedél alatt. Szó szerint elköszönés nélkül hagytam ott életemnek ezt a szakaszát. Dühömben nyitva hagytam a bejárati ajtót és a hozzám nőtt kulcsokat odatettem a dohányzóasztalra, majd angolosan távoztunk a maradékkal.

4.

- Milyen volt az új lakásban?

- Megrészegített minket a tudat, hogy már csak ketten vagyunk egymásnak és nem kell másokhoz alkalmazkodnunk. Ez persze nem így volt: ugyanúgy be kellett illeszkednünk most is, csak ezúttal nagyobb viszonylatban.

Körülbelül két-három nap alatt minden a helyére került az új házban. Egymás mellett élni a vártnál sokkal könnyebb volt - hála az égnek. Mindkettőnk számára idegen volt még a panelban éles és ráadásul pontosan a vizsgaidőszak kezdetére sikerült beköltöznünk, de utólag már bizton állíthatom, hogy tökéletesen sikerült vennünk az akadályokat is.

- Azt mondja, hogy ez valamiféle utópia volt az előző helyéhez képest? - ráncoltam a homlokomat.

- Nem, ezt nem állítottam. Rengeteg előnye volt ugyan, de nem volt tökéletes. Körülbelül egy-két hétig nem volt történet semmi említésre méltó.

- Mi történt, ami a „negyven négyzetméteres panelmenyországot” megváltoztatta?

- Emlékszik, hogy említettem azt, hogy amikor először megnéztük a lakást, orrfacsaró bűz terjengett a lépcsőházban? Nos, ez a szomszédunktól, egy százéves ÁVÓ-s tisztától eredt. Nos, lehet, hogy a kabaréban nem főztek dögöt, de hogy az Ilosvai Selymes Péter utca 6/B. szám alatt igen, az is biztos. Ennek oka végtelenül egyszerű volt: a mellettünk lakó Téli bácsi rendszeresen kiengedte nemcsak a kajabűzt, hanem a vécészagot is a lépcsőházba. Es mivel pontosan mellettük volt az ajtónk, ezt mi „sztereóban” is élvezhettük.

- Mit tudtak tenni ez ügyben?

- Az égvilágon semmit sem. Újak voltunk, nem tudtuk, hogy „mi a csizió” itt, úgyhogy túrtünk. Még akkor is, amikor az öreg polkát hallgatott este fél tizenkettőkor és azt is elnéztük a szenilis férfinak, hogy reggel hatkor, fürdés közben döngesse a falat. Tényleg azt hittük, hogy ez így természetes. A főbérlő csak a széttette a kezeit és sopánkodott: „Ilyen lakó ott is van, ahol mi élünk és nem tudunk vele zöldágra vergődni mi sem.” Ettől persze nekünk még ugyanolyan rossz volt.

- Az örök elégedetlenség. – viccelődtem.

- Akkor lehetett volna javítani a helyzeten, hogyha bizonyos dolog miatt lett volna konfliktus. De sajnos nem mondhattuk azt, hogyha bizonyos tevékenységeket elkerülünk, akkor nem lesz konfrontáció. Ennek legfényesebb példája akkor esett meg velünk, mikor vizsgaidőszakban úgy döntöttünk, hogy lemegyünk a ház elé kicsit dohányozni. Éppen a harmadik slukkot szívtuk volna a cigarettáinkból, amikor egy unatkozó férfi hajolt ki Téliek ablakából és közölte velünk, hogy a füst az ő ablakán megy befelé, ezért menjünk át a tér átellenes részére, mert ott már nem éri a füst. Megtettük: mert ugye fő a békés egymás mellett élés. Néhány nap múlva azonban ott is terhet jelentettünk neki.

Ezt abból szűrhattuk le, hogy az ajtón kilépve, köszönés nélkül nekünk támadt: mit dohányozunk ott, ahová pedig éppen ő küldött bennünket? Egy alkalommal az állítólagos csikkjeinket tette a lábtörlőnkre. A szép az egészben s, hogy tartva a későbbi szomszédviszálytól, ezeket mi kézzel szedegettük össze. Ezt úgy próbáltuk kivédeni, hogy egy üres befőttesüvegben gyűjtögettük össze a csikkeket, amit azután a bejárati ajtó egyik oldalán hagytunk, mert nem akartunk állandóan üvegekkel járkalni. Ez a megoldás a lakók kilencvenöt százalékát egyáltalán nem idegesítette. Csak egy embert zavart: pedig direkté őmiatta rendszeresítettük. A vén ÁVO-s őrmester rendszeresen azzal szórakozott, hogy az üvegeket eldobta, de előtte kiöntötte belőle a csikkeket. Később, - mivel akkor még nem tudhattuk, hogy kinek szúrja a szemét a csikk tartó - különféle vicces szövegeket ragasztottunk az üveg oldalára, hátha fiatal suhancok dobálgatják el.

- Ez bevált?

-A negyedik eltűnt üveg után úgy döntöttünk, hogy megkérdezzük a házmestert arról, hogy kinek vagyunk ennyire utálatosak. A kedves, ámbátor erősen cukrosbácsi kinézetű férfi egyébként az egykori házi orvosomra emlékeztetett és látszólag tényleg negédes volt. A salabakter kevéssé lényegre törekvő elmondásából megtudhattuk, hogy a mi ÁVO-s őrmesterünk a környék feketebáránya. Tipikus rossz szomszéd: minden évben kifog valakit, akit aztán jobb estben egy félévig az őrületbe kerget, majd új áldozat után kajtat, mint valami farkas. Egyébként az Őrmester még a saját, végstádiumban levő, rákbeteg fiát sem tűrte meg a lakásában.

- Tényleg? – kérdezem elhűlve.

- Bizony. Mint megtudtuk róla, volt olyan esete, hogy az egyik női lakó pincerészét is megrongálta: egy drága autógumiszettet vagdalt szét, úgy, hogy közben feltörte a lakatot. Aztán volt egy olyan esete is, amikor a lakószövetkezet elnökének anyját inzultálta: a mikor az idős hölgy - kissé szabálytalanul - megpróbált a tömböket összekötő pincealagútban átmenni a másik tömbben élő fiához. Téli, ez a felettébb udvarias ÁVO-s egész egyszerűen kiütötte az asszony kezében levő tálca süteményt és egész egyszerűen „lekurvázta” az idős asszonyt.

Hallottam olyan esetről is, amikor egy általa nem kedvelt személy levelesládájába egy gabonasiklót helyezett, ami egy egész hétvégén keresztül futkosott a lakásban, addig, amíg a „címezett” haza nem ért. Képzelteti a lakó megdöbbenését, amikor hazaérve egy állat futkorászik a lakásában.

- Ennyire rossz volt a megítélése a lakók között?

- Ehhez elég annyit mondanom, hogy maga a házmester, Pörölnike is rettegett tőle. Suttogva mesélte, hogy az öreg 1946.06.06-án született. Teljesen a hatása alatt volt ő is. Amit akkor sem értettem, hogy ha ennyire utálja, vagy ennyire tart tőle, akkor mégis miért barátkozik vele? Tényleg úgy tűnt, mintha legnagyobb barátok lennének. De ez nem volt újdonság: az

ÁVO-s salabaktert mindenki „jánosbácsizta”, de ha hátat fordított, mindenki köpött utána. Egy szó, mint száz: a házmester tette nem lepett meg, de felettébb visszatetsző volt számomra. Pörölni, a cukrosbácsira emlékeztető házmester egyébként nagyon értett a ruhapakoláshoz, akarom mondani: köpönyegforgatáshoz.

- Milyen problémáik akadtak még a lakásba költözve?

- A legújabb és leginkább kiborító zaklatásunk június közepe felé lettünk kitéve. A történethez meg kell említenünk, hogy mintegy heccből kiraktunk egy halálfejes matricát az ajtónkra. Tagadhatatlanul morbid humorral, de tényleg nem bántó szándékkal: annak szemléltetésére, hogy mennyire szeretjük a vendégeket a lakásunkban. Mint az csikk gyűjtő üveggel itt is a dolog a tömbben levő hús lakás tulajdonosát nem zavarta, csakis a mellettünk élő, ÁVO-s őrmestert érintette érzékenyen a dolog. Nem szólt nekünk arról, hogy idegesíti a dolog - ahhoz túlon túl megtanulta a munkahelyén a módszereket -, hanem megint átlépett bennünket. Megnyerte céljának a kétszínű Pörölnit is, aki - bár elmondása szerint csak a nyomásnak engedelmeskedett-, de akkor sem értem, hogy a közös költség csökkentésében miért nem jár el ugyanolyan vehemenciával. Szemmel láthatóan nagyon élvezte, hogy megint bennünket egzécírozhat.

Az eset egyébként akkor történt meg, hogy én éppen az utolsó vizsgámra készültem, a párom valamiért kiment a fürdőszobába, ami pontosan a bejárati ajtóval szemben van. Ekkor hallotta meg a sebtében összehívott, kétszemélyes lakógyűlést, ami éppen a mi „bűneinket” taglalgatta. Mikorra a kedvesem szólt nekem, hogy rólunk van szó, már Pörölni, a kétkulacsos házmester már lekaparta a matricát.

Nem sokáig tanakodtam rajta, hogy kimenjek-e beszélni vele... Normális hangnemben kezdtem a mondandómat és „finom úriemberként” kérdőre vontam, hogy hová tűnt a matrica az ajtóról. Pörölni egyébként csak addig beszélt velem normális hangnemben, amíg a vén ÁVO-s ki nem nézett az ablakon: ekkortól varázsütésre megváltozott simulékony stílusa. Először a vénségre fogta a dolgot, ám amikor az kinézett a bejárati ajtóján, mint a patkány, a házmester már egyből a szabályokra mutogatott, ami pont a bejárati ajtónk mellett volt kiszögezve.

Megjegyzendő, hogy később tüzetesen átolvastam a táblát és nemhogy mi hibáztunk volna, hanem még négy pontban nekünk is kedvezett a szabályzat. A reggel hat óráig tartó csendrendeletben, a szabályszegés esetén kötelező tájékoztatásban, a lépcsőház szagvédelme is a szabályzatban volt és az egymás mellett élőkre is nyugalmat parancsolt. Dühömben később alkoholos filccel ki is emeltem a releváns részeket: jó vastag felkiáltójelet tettem melléjük.

Visszatérve a vitához: egyetemen fogott ember lévén Pörölni azzal támadott, hogy „lehet, hogy ezt az erdő szélén lehet, de itt ezt nem” nem akartam felvilágosítani, hogy valami ilyesmivel támadták Soós Imrét, a neves színészt is néhányan s mégis: támadóira már nem is emlékszünk, ellenben rá igen, de erre csak legyintettem. Aztán emberinek alig nevezhető hangon kijelentette, hogy nekünk itt nincs helyünk, mert „ők megvették a lakást, mi meg csak albérlők vagyunk”. Továbbá fontosnak tartotta megjegyezni, hogy „ebben a házban nincs helye heccelőknek” és hogy „ne csináljuk”. Amikor arra kértem, hogy fejtse ki, hogy miben hibáztunk, akkor döbönt csend fogadott.

- Hogyan reagált ezekre a sértésekre?

- Alapjában véve nem vagyok egy ideges pasas, mégis bevallom, hogy alaposan bedühödtem. „Ne harcolj szörnyekkel, mert szörnyé válsz te is és ha a mélységbe tekintesz, a mélység visszatekint beléd.” - mondja Nietzsche. Oly’ annyira begorombultam a helyzeten, hogy azt találtam mondani, a talpig gerinces házmesterünknek, hogy ne kerüljön többé a szemem elé, mert csúnyán megverem. Ekkor, a százötvencentis égimeszelő nekem indult a partvissal: nyilvánvalóan azért, hogy eltángáljon. Én csak arra vártam, hogy ő üssön előbb és legyen alapom a bíróság előtt. Nem hátráltam egy centit sem, ő meg csak robogott felém. Nem is tudom elmondani, hogy milyen tragikomikus volt ez a helyzet. Végül a párom ugrott közénk,

Ő próbálta meg csitítani és a fejhangon ordibáló ÁVO-st is. Ő hűtötte le „ne cserregjen már vén szarka!” felkiáltással.

- Lett valami következménye az esetnek?

- Felhívtam a szüleimet, hogy most azonnal el akarunk költözni innen, de aztán jobban belegondoltam, máshol is lehet egy ilyen szomszédunk és akkor az egész egyetemi éveim alatt csak menekülhetnénk. Úgyhogy maradtunk. Értesítettük a főbérelőt, hogy gyorsan keressen valami megoldást: elvégre Pörölni azzal fenyegetett bennünket, hogy kitesz minket és kikéri az albérleti szerződésünket a lakószövetkezettől. Nos, azt tudtam, hogy a lakóközösség Téli bácsit is meg akarta regulázni, de hiába volt a rengeteg aláírás, nem tudtak mit tenni. Biztos voltam tehát abban is, hogy a rendszer a mi esetünkben is tehetetlen lesz. Ezt azonban mindenképpen jelenteni akartuk a főbérelőnek.

- Mit tudott tenni a főbérelő?

- Semmit sem. Beszél a házmesterrel, aki - meglepő módon - *még rokonszenvezett is velünk* és azt mondta, hogy az öreg húzta fel, azért beszélt így velünk. Higgycs, hogy én hallgattam végig és nem úgy tűnt, mint aki dühös lett volna. Az ő esetében annyi lett a végeredmény, hogy nem köszönünk egymásnak azóta. Téli bácsi esetében pedig egyszerűbb volt a megoldás: ő ajtót sem nyitott a főbérelőnek, így tehát a részéről ennyiben merült ki az eset.

- S azóta?

- Érdekes módon, mikor visszajöttünk szeptemberben, már sokkal jobb volt a hangulat közöttünk. Most már köszönünk egymásnak - ezt régebben nem fogadta - és békén is hagy bennünket, úgy-ahogy.

- S a többi probléma is megoldódott?

- Látszólag tényleg olyan ez, mint egy túlszerkesztett regény, de sajnos ezt az élet írta, nem az emberi fantázia.

5.

- Mivel még van egy félóránk, úgy lenne igazán hatásos, ha viccesebb történetekkel fejeznék be az interjúkat. Ugye nem bánja?

- Dehogyan is, sőt éppen kérni akartam erre!

- Talán érdemes még egy rövid etűdöt megosztanom az albérletkeresés időszakából. Történetünk akkor vett igazán furcsa fordulatot, amikor egy ígéretesnek tűnő albérletet mentünk megnézni. A kerttel rendelkező kis lakás első ránézésre kifejezetten vonzónak tűnt – egy – mindkét értelmében - „füves” kis udvar, ahol nyáron ki lehet ülni, csendes környék, közel az egyetemhez. Már kezdtem elképzelni, hogy itt élünk majd, de ahogy beléptünk, valami nem stimmel.

A lakást anyám egyik kolléganője ajánlotta, mivel a fia szintén ott lakott a barátnőjével. Elsőre kedvesen fogadtak minket és végigvezettek a lakáson. A nappaliban egy kiskutya is volt, Marci, akit a házigazda büszkén mutatott meg. Amíg beszélgettünk a bérleti feltételekről, a kutyus nyugtalanul kezdett viselkedni. A helyzetet rontotta, hogy egy egyiptomi srác szobájába kellett volna beköltöznünk: aki vagy keresett az idegenrendészet, vagy a belépett az Idegenlégióba – a cuccait a szobában hagyva.

Nem telt bele tíz perc, Marci egyszer csak – a csevegés közepén - kihányta a vacsoráját, éppen előttünk, mintha ez teljesen természetes lenne. A barátnőmmel megdermedtünk és próbáltunk úgy tenni, mintha nem lenne annyira kínos a helyzet, de a gazdák könnyedén intézték el a dolgot. Törölgetni kezdték a foltot, mintha csak egy kis víz lötytyent volna ki. Mi pedig csak álltunk ott, némán nézve, hogy a helyzet mennyire abszurd.

Ezen a ponton kezdett derengeni, hogy talán nem ez lesz a tökéletes otthonunk. De a furcsaságok itt nem értek véget. Amikor már indulóban voltunk, a bérelő srác könnyedén elejtette, hogy „nem nagyon szokták zavarni őket a nagy hétfégi bulikban”, mert sok a „füves”

a környéken – és ezt nem a kertre értette. Hirtelen összeállt a kép: a laza, minden szempontból túl könnyed házigazdák és a kissé furcsa légkör. Éreztük, hogy ebben a lakásban több minden zajlik, mint amit elsőre megmutattak.

A hazafelé úton a barátnőmmel már csak neveltünk a helyzeten és biztosak voltunk benne, hogy ide nem költöznünk be. Marci hányása volt az utolsó jel, amit el kellett volna fogadnunk, hogy ez a hely nem nekünk való.

Csak nevetni tudtunk.

Aztán a következő, potenciális figura, akiről beszélni szeretnék Decibel Lady. Ő tipikusan olyan figura, mint a sztárok: senki sem látta még, de már mindenki hallott róla – ebben az esetben azt szó szerint kell értenünk.

Decibel néni ugyanis súlyos halláskárosodásban szenved.

Ez nem okozna problémát a lakóközösség számára, de sajnos ez a derék matróna imád beszélni. S ugyanúgy, mint a többi nagyothalló, ő is abból a feltevésből indult ki, hogy ha ő nem hall, akkor bizonyára más sem. Bár „tracspartijai” csak néhány percig tartanak - senki sem bírja a kiabálást sokáig - de azok olyan hangerővel zajlanak, mint egy Fradi-Újpest meccs. A dolog pikantériája, hogy a hölgy közvetlenül felettünk lakik.

Mint az idősebb generáció több képviselője, a mi asszonyunk is hithű katolikus és igyekszik gyakorolni is a hitét, amely abban merül ki, hogy vasárnap délelőtt bekapcsolja a rádióját és a tiszta szentmisét hallgatja - olyan hangerővel, hogy még a Komlón élő unokája is tisztán hallhatja. Panelban az emberek felettébb kevés tűréshatárral rendelkeznek, így aztán Decibel Lady-t is általában húsz perc múlva leállítják, de ezt leszámítva is elég kellemetlen tud lenni.

- Jó kis vasárnapi program, nem mondom!

- Az biztos! Főleg, hogy ezután még általában le is jön a lépcsőházba is „turnézni”, s akkor közvetlenül az ajtónk előtt halhatjuk elő egyenesben. A csendháborításról jut eszembe: nem is említettem még a „Havaji estéket”. A Havaj nevű kocsmá ugyanis a mellettünk levő tömbben működik és a derék, jól pénzelt egyetemisták és középiskolások az ablakunk alatt szoktak vedelni, verekedni, szerelmet vallani, vagy éppen szétverni egymáson a sörösüvegeket. A szomszédság nem szólt egy szót sem, csak amikor rendszeresen végigvizelték a földszinti ablakpárkányokat, csak akkor indult aláírásgyűjtés a kocsmá ellen.

Egyvalamire azonban nem lehetett panaszkodni: akárcsak Orwell 1984-ében, itt is valaki mindig figyelt ránk. Történt egyszer ugyanis, hogy a közelben levő hipermarket előtt vettünk jégkását, amely olyan borzalmasra sikeredett, hogy mikorra hazaértünk, még mindig megvolt a fele.

Leültünk a ház előtti padra és egyet gondolva kiöntöttük a mostanra vizeletsárgává váló jégkását. Erre szinte azonnal nyílt a harmadik emelet ablaka és egy valószínűsíthetőleg szintén sok idővel rendelkező néni vont minket kérdőre, hogy „miért öntözzük ki a pisinket a homokozóba”. Máskor ugyanez a hölgy akarta velünk elhíttetni, hogy a tömbtől negyven méterre fekvő padról, széllel szemben felmegy a füst a harmadik emeletre. És még ő volt megsértődve, amikor ezt értésére adtuk.

- Jó kis lakóközösség lehet.

- Az bizony. De tudnám még sorolni az eseteket. Volt egyszer, hogy apósjelöltemék beugrottak hozzánk egy kávéra. Tényleg nem lehettek nálunk tíz perctől többet. Parkolóhely - mint oly sokszor - most sem volt. Megjegyzendő, hogy vagy a lakóközösség cserélgeti le naponta az autóit luxuskocsikra, vagy pedig idegen üzletemberek állnak be a lakóknak fenntartott parkolóba. De mindegy is, nem erről akarok beszélni.

Szóval az apósjelöltem az egyik garázs elé állt be és bejött kávézni. Néhány perc múlva jött Pörölni, a mindig segítőkész házmester és tapintatosan közölte, hogy illő lenne odébb állni az autóval. Megtettük.

Éppen sűrű bocsánatkérések közepette szabadkozott az apósjelöltem, amikor János bácsi, a mindig éber ÁVO-s őrmester kiszaladt a lakásából és se szó, se beszéd kiabálni kezd a párom édesapjával. Rossz lóra tett, ezt ő is rögtön belátta: ellenfele egy százkilencven centiméter körüli, jó erőben levő ember volt. Ezután persze Pörölni is beszállt a veszekedésbe az apósjelöltem ellen, akivel még pár perccel ezelőtt mézes-mázosan beszélgetett.

Annyi szerencséje volt a fogatlan ÁVO-snak, hogy még időben be tudott ugrani a bejárati ajtón, s apósjelöltemnek nem volt kulcsa, mert akkor kissé kacifántos lett volna a helyzet.

Az interjú végeztével csak egyetlen kérdésem volt N.-hez:

- N.! Hogy gondolja, megérte a költözés?

- Tudja, bár az egyik haverom váltig állította, hogy ezt a tömböt még a fiatal Kádár János avatta fel és hogy apró lakásunkat ellepi a szeméthegy, ha nem visszük ki naponta a hulladékot, de azt mondom: megérte.

Rengeteg mindent megéltem csupán úgy, hogy csak egyet költöztem – igaz, nem akárhova. Törvény, hogy ne költözz panellakásba, de tudja, a törvények csak a tömegekre vonatkoznak, az egyes emberre sohasem.

Éppen délután fél hat volt, amikor kitettem az utolsó pontot a jegyzetfüzetemben: sikerült viszonylag tisztességesen összefoglalni azt a rengeteg dolgot, amit hallottam. Azt hiszem, már értem, hogy miért nevezik N.-t bohémnek, „albérleti szakértőnek” haverjai: ez éppen, hogy cinikus megfogalmazása annak, hogy valaki mindig rossza helyen van, rossz időben. N.-en mégsem látok csalódottságot, vagy rosszkedvet. Egész egyszerűen csak megtanulta, hogy hogyan élvezze a számára kínáló, apró örömeket és derűvel tudja fogadni a ráért megpróbáltatásokat. Talán ez a legtöbb, amit egy ember manapság megtehet azért, hogy jól érezze magát a bőrében.

Legutoljára még jól kezet rázunk, majd N. így köszön el:

- Viszontlátásra! Most rohannom kell haza, mielőtt Téli bácsi haza nem ér. Tudja, van pár deka különlegesen büdös pálpusztaim, amit a lépcsőházba akarok kirakni...

Naplopók és zabhegyezők

1.

Hétfő reggel Brunsvik Rezső, Csicsserivárac Túróshalom városrészében élő lakos méhként ébredt fel első emeleti panellakásában. Nem változott sem a mérete, sem a személyisége: csakis a kinézete.

Egyedül lakott.

Az egyedüllét gondolata persze nem feszélyezte a Csicsseriváracsi Kobold és Gladiátorképző Főiskola „TO-s bácsiját”. Az elkeseredett egyetemi hallgatók már évek óta kívántok „sok szépet, s jót” a tanulmányi ügyek intézőinek, Brunsvik Rezső sem tartozott a kedveltek kicsiny sorába. Volt, aki például egyenesen a példaképül akarta őket állítani a Csicsseriváracson csak átrobogó Intercity elé, s akadt olyan is, akinek egyetlen kívánsága volt csupán az égiek felé: hadd éljen addig, amíg át nem veheti az igényelt diákigazolványát. Első olvasatra, bizonyára szerénynek tűnik is az ifjú kívánsága, azonban az igazság kedvéért hozzá kell tennünk, hogy az ilyen ügyek „hivatali ügymenete” másfél évtől egészen a végtelenségig elhúzódhatott, így ennél biztosabb életető nem is lehet egy diáknak, különösen, ha olyan életvitelt folytat, mint amelyet a diákok szoktak a Gladiátorképzőben.

Szóval, hogy egyik szavamat a másikba öltsem: Brunsvik Rezső, azt hitte, mikor a tükörbe nézett a reggeli borotválkozás közben, hogy az egyik egyetemi „mentoráltjának” szívbeli jókívánsága teljesedett be rajta. Kissé telt, negyvenöt éves arca – melyről gyakran kellett a sörtéket megritkítania – most teljesen idegenszerű, hatalmas szemüreggel bíró képződménnyé változott, amelyben két, bonyolultan csiszolt üvegdarabra hasonlító rovarlátószerv vert tanyát. Fülei is rovarszerűvé váltak: két csáp leledzett helyükön. Végtagjai eltűntek, teste egészét fura tapintású rovarsörte borította, ráadásul hangja sem hasonlított eredeti orgánumára. Régebben tiszteletet parancsolóan tudta kifejezni a hallgatók számára kérésük teljesíthetetlenségét. Brunsvikot csak ez az egyetlen dolog aggasztotta: hogyan lenne képes végezni a dolgát a régi hangorkán nélkül?

Hogyan tudná ilyen zümmögéssel azt mondani egy ösztöndíjat követelő egyetemistának, hogy „kapd be”?

Látszólagos problémának tűnhet egy „laikus” számára, de mint azt jobban értesült olvasóink tudhatják, a csicsseriváracsi egyetem számláján hatmilliárdnyi hiány mutatkozott, amelyet – a vezetőség bölcs állásfoglalása miatt – legfőképpen a hallgatókon kellett megspórolniuk. Hiszen hogyan is nézne ki a rektor új luxusautó nélkül? – Különben is – okoskodott magában Brunsvik Rezső – az igazgatóság még nem kényszerített munkára egyetlen kollégát sem, az állandóan elégedetlen diáksereg azonban igen. Sorozatos követelődző hangjuk visszatetszést keltett a munkaidőben jámboran olvasgató káderek lelkületében.

Épp emiatt rémítette meg Brunsvikot komolytalan, cincogó-zümmögő hangja, mely így hasonlatossá vált szakmabeli riválisaihoz: a csicsseriváracsi vasútállomáson jegykiadást végző alkalmazottjaihoz. Hősünk gyűlölte a jegyeladókat, hiszen magasztos elvei nem engedték neki, hogy csak „úgy” dolgozzon, mint amazok! Abban a pillanatban, amint eszébe jutottak a „rabszolgák”, máris felsejlett előtte a bólogatójánosok tömege, akik órák hosszat csak lesütött szemmel vesztegetik a jegyeket. Látta magát betegen: kiújult lumbágóval, vérhólyagos tenyérrrel, amelyet az irodai expander „becsípődése” okozott neki.

Úgy bizony!

Az elégedettségi-expander volt a Csicsseriváracsi Tudományegyetem tanulmányi osztályán dolgozók másik rémálma a munkán kívül. Lényege egészen egyszerű volt, s azon a régi, már avított eszmén nyugodott, hogy a vevőnek mindig igaza van. (Brunsvikék képzésének első óráin ezt tudományos megalapozottsággal cáfolták meg.)

A hallgatói iroda elégedettség-mérésének fő műszere ez az eszköz volt. Ha egy hallgató nem volt megelégedve az ügyintézés gördülékenységével, hovatovább, ezt szerette volna tudomására hozni az illetékeseknek (vagyis maguknak a dolgozóknak), akkor – meghatározott kereteken belül, amelyeket ehelyütt nem fejtenék ki – arra ítéltette a vele foglalkozó tisztségviselőt, hogy tíz-húsz percig feszítse ki az expandert.

Bár a rendszert – az indoklás szerint a „visszaélések miatt” – hamar „elsüllyesztették”, azonban mind a mai napig fájdalmas konnotációval emlegetik fel az ehhez kapcsolódó emlékeket ügyintézők egy-egy problémásabb eset után:

- Hajh, sokkal rosszabb is lehetne! Emlékeztek arra, amikor egyszer becsípte a számat az expander? – mondta egyszer valamelyikük.

Ekkor a többiek részvétellel néztek rá, s hangjukban fájdalmas részvétnyilvánítással kívántak „Jó létet, s szebb halált!” kollegájuknak.

2.

Brunszvik első reggeli tapasztalata után gyakorlatiasabb dolgokon törte a fejét. Hogyan öltözködjön? Hogyan rejtse el csúf, sertékkal tarkított testét – bár az igazság kedvéért meg kell jegyeznünk, hogy ez a dilemma az átváltozása előtt is fájdalmasan gyakran kísértette.

Hosszas tanakodás után Brunszvik Rezső a fürdőköpeny mellett döntött, mert csak ezt az egyetlen ruhadarabot tudta önmagára felöltöteni. Mikor a ruházkodási kérdésben dűlőre jutott, már félórás késében volt. Nem volt ez szokatlan máskor sem: bizonyos kollegái csak az ebédszünetre jöttek be az irodába, hogy azután ismét csak hazamenjenek. (Legalább így nem mondhatják azt, hogy nem voltak bent. – indokolták lépésüket.)

Azonban Brunszvik az elvek embere volt: ő becsületesen végigülte mindazt a másfél órát – plusz ebédszünetet –, amelyet a munkaköre számára előírt. (- Az ember pihenjék mindig becsülettel! – hirdette túlságosan sokszor üres óráiban kiötlött filozófiáját.)

Brunszvik nem keltett különösebb figyelmet a lépcsőházban. Csak amikor egy kellemetlen pillanatban szétlibbent rajta a köpeny, akkor jegyezte meg rosszmájúan özvegy Vukovichné, hogy milyen jól megy manapság a tisztviselőknak, hogy manapság már csikos bundát is megengedhetnek maguknak. Brunszvik nagyot köpött az asszony után, azaz csak köpött volna, hiszen szájából nyál helyett nektár távozott, amelyet a dilinyós özvegy mély megdöbbenéssel konstatált, majd igazi feminin együttérzéssel és egy kezében tartott kosárral szájba vágta Brunszvikot. A „férfi” hátratántorodott az erőteljes ütéstől, majd megszégyenülten kifutott a lépcsőházból ám előtte – valamiféle bosszúként felkapta a sérülést okozó tárgyat és magával vitte.

Rovarteste remegett az izgalomtól és a megalázottságtól. Bár az idő tavaszias volt, ez mégsem vigasztalta Brunszvikot. Tudta, hogy munkába kell mennie és ez véglegesen elvette minden jókedvét. A tömb parkolójában állt őzszínű Volvója, mellyel munkába szokott járni. Már háromnegyed óra késésben volt. Nagyon jó kapcsolatok kellene ahhoz, hogy ezt megúszhassa az ember. – tépelődött magában.

Brunszvik Rezsőnek a méhléttel együtt járó lábacsák miatt jó néhány percig tartott az, hogy eljusson a kocsijához: repülni pedig még nem tudott. Odüsszeuszi kalandjai azonban még nem értek véget, hiszen rövid végtagjai miatt a személygépkocsi „dirigálása” sem ment a megfelelő módon. Kedves Olvasóink bizonyára úgy látják, hogy hősünk legfőbb problémája a kuplungozás-fékezés és a sebességváltás volt, ez azonban nincs így: ezeket pár fadarabbal még meg tudta oldani. A méhhé vált férfit leginkább az aggasztotta, hogy a szabálytalanul közlekedő vagy eléje bevágó autósoknak nem tudta „nemzetközi karjelzéssel” megköszönni kedvességét. Mi sem érzékeltetheti jobban e gesztus horderejét, minthogy megosztjuk Olvasóinkkal: a csicseriváracsi autósok az udvarias sofőrtársukra rögvest a „messziről jött ember” jelzót alkalmazták. Ennek következményei jelentősek voltak: a számtalan kevéssé sikeres előzés és sávváltás következtében Brunszvik rovertestét számtalan ütlek kékítette és

őzszerű Volvójában is 250 ezer forintnyi kár keletkezett a dühöngő ingázók miatt, akik egy piros lámpánál tángáltak el a méhhé vált férfit.

Nem is csodálkozhatunk azon a tényen, hogy az utazás fáradalmi miatt hősünknek semennyire sem fűlt a foga a munkájához. Jócskán fél tizenegy körül járhatott az idő, s a középkorú tanulmányi előadó még a megszokottnál is csüggedtebb volt: a „munka” azonban nem várhatott. A Csicserváracsi Tudományegyetem központi épülete elé érve szárnyaszegetten pattant ki járgányából. Amint végignézett a már jó megszokott környezeten rögvest furcsa lett számára valami: az esetek nagyobb hányadában az ő és kollégái munkaidejét a pocsék gépi kávé szürcsölgetése és az épület előtti kollektív dohányzás tette ki, azonban abban a pillanatban pár unatkozó diákon kívül senki sem volt a bejárat közelében. Brunsvik egészen biztosra vette, hogy nagy baj történt: mindent egybevetve a munkatársak lelkiismeretességét dicséri, hogy már jóval munkaidejük megkezdése előtt is elvégezték e szigorú szertartást, s most mégis semmi. – A láncdohányos kollegák, mintha felszívódtak volna. – füstölte magában Brunsvik.

- Na, mindegy! – tűnődött. – Legalább lesz időm kitalálni a többieknek, egy mesét arról, hogy mi is történt velem. Legelső gondolata az volt, hogy átváltozását a bölcsészkar dékán – a közismerten közép- és koraujkori, magyar irodalommal foglalkozó – Görzsehelyi Csergő Balázs utasításával magyarázza. Hírheft volt ugyanis, hogy a dékán az unalmasabb metaforák illusztrálására saját kollegáit kérte fel. Történt egyszer például, hogy egy bibliai kérdésnél – Pázmány Péter egyik írását elemezték akkor – a tanár úr egy arra járó diákot kért fel arra, hogy öltözzön be tevének azért, hogy szemléltetni tudja, milyen nehézséggel is jár a tú fokán átjutni.

Bár kecsesgőzöknek tűnt, de Brunsvik mégsem ezt a magyarázatot választotta. Úgy gondolta, hogy túl valószínűnek tűnhet povedálása. Végül abban egyezett meg magával, hogy a következőket fogja mondani belépésekor:

- Gyerekek, hatott az a fogyasztópor, amit a múlt héten adtak nekem.

Ez a megokolás hihetőbbnek tűnt: tudta ugyanis, hogy ezzel a módszerrel egyik kolleganője nemcsak, hogy két hét alatt negyven kilót fogyott, hanem még szárnyat is növesztett. A szer állítólag a Rekamié Népköztársaságból származott, s egy bizonyos Cai Bo Keszenkő árulta a helyi hipermarket mellett.

3.

A harangok tizenegyet ütöttek, amikor Brunsvik Rezső, negyvenöt éves tanulmányi előadó belépett a munkahelyére.

Látszólag minden a helyén volt: a tanulmányi osztály előtt megint akkora tömeg állt sorfalat, mintha ingyen ebédet osztogattak volna. A várakozókon sem lehetett semmi átlagtól eltérőt észrevenni: csak a szokásos két-három szülés indult meg várakozás közben, s néhányan divatosnak aligha nevezhető kemping hálósákban vészelték át a várakozás monoton perceit. Az a legenda keringett a várakozók között, hogy valaha egy alacsony származású ember – most pszichológiai kandidátusa van – az egyetemi bürokrácia üresjárataiban elolvasott köteteknek köszönheti motivációját, s végül magas tudományos fokozatát. Mindez persze csak szóbeszéd volt, Brunsvikot egy cseppet sem zavarta: ő csak be szeretett volna jutni oda, ahol már nem zavarja senki sem.

Nagy sóhajtás kíséretében nyomta le az iroda kilincset, majd – előre számítva a gúnyolódások tömegére – belépett az ügyfelektől elzárt irodába. Hangtalanul ült le a helyére, s nem is nézett rá senkire sem. Csak néhány pillanattal később emelte fel méhfejét, de amit az irodában látott, az a legvadabb képzeletét is felülmúlta. Látszólag minden rendben volt: nem tűnt el semmi sem és a kollegái is megszokottan kávézgtak, semmit tettek. Egyedül a kinézetükben nem voltak azonosak tegnapi önmagukkal: mára ugyanis mindenki valamilyen állattá vált.

- Hát beteljesült a hallgatók akarata! – kiáltott fel.

Az irodában – önmagát is beleszámítva – egy lajhár, egy méh, egy disznó és két tehén tanyázott. – Mintha munka közben látnám magunkat. – vigyorgott Brunszvik. Hősünk rögtön tudta, hogy a kollegái is ugyanúgy jártak, akárcsak ő: ezt rémülettel vegyes örömmel vette tudomásul: legalább nem kellett magyarázkodnia. A borzalmas helyzetnek csak egyetlen pozitívuma volt: az átváltozás a munkamenetre nem volt hatással: a kétóránkénti másfél hallgató kvótát még ilyen állapotban is tudták tartani, sőt félelmetes tempóban még meg is duplázták. Legfeljebb a hallgató nem kérdezett vissza annyiszor, mint általában. A munkatársak sem csodálkoztak Brunszvikon, csak amiatt fejezték ki sajnálkozásukat, hogy régi harcostársuk nem tudta megfogni a kávéscsészéjét, mert rovarvégtagja sajnos anatómiailag nem volt erre képes.

Kezdetben a hallgatók között általános *elégedettségi-hullám* terjengett. A szokatlanul könnyed munkamenet és az értelmes magyarázatok, amit a benti középkeréktől kaptak, optimista érzelmeket keltett bennük. A főiskolások azonban úgy gondolták – mondjuk, teljesen alaptalanul – hogy ez az idilli állapot így is marad.

4.

- Lajoskám, gondolja el milyen cudar is lesz a sorunk, ha ez így marad! – zümmögte Brunszvik a főnökének, Békássy Lajosnak, aki jelenlegi alakjában lajhárként próbálta állni a hallgatói rohamot.

- Tudom Rezsőkém, én is *virtigli* vagyok, akárcsak maga. – mondta tőle szokatlan gyorsasággal. – Már csak egyben bízhatunk: abban, hogy az illetékesek erről nem értesülnek majd. Képzeld el, hogy milyen kellemetlen is lenne, ha máskor is ilyen kemény munkatempót várnának el tőlünk! Elvégre mi nem vagyunk kányási bányászok! – ógott-mógott a főnök.

Van ugyanis valamiféle művészi jellemzője a hivatali munkának – legalábbis szerették volna ezt hinni az ott dolgozók. Úgy gondolták, hogy minden egyes kitöltött űrlap, mindmennyi lebélyezett dokumentum egyedi és meg nem ismételt, akárcsak az Ember: éppen ezért igyekeztek azt a pár darab kiadott papírdarabot különlegessé tenni. Kalligrafikus írással rótták rá a szavakat, a bélyegző körvonalát kézzel rajzolták át a kérvényen. Ezt a precizitást a szakmai kiégést megakadályozandó, kissé autista tréneről lesték el, aki esküdött a módszer áldásos hatására.

Mindebből persze a várakozó hallgató semmit sem tudhatott: csak bögött-elégedetlenkedett az istenadta mindenért! Brunszvik emlékezetében volt olyan eset, amikor az egyik várakozó „a feszültség csillapítására” megivott két üveg bort és három rekesz energiát, amíg elkészültek a pirok.

A többi munkatárson a végkimerülés jelei mutatkoztak: a tehéné vált hölgykollegák a szokásosnál gyakrabban szerettek volna kimenni lejelézni, s ezért néhány zöld ruhát viselő hallgatóra támadtak. Nem ők voltak azonban az optimális munka kerékkötői: a hallgatói pénzügyekkel foglalkozó kolléga – név szerint Straub Antal – bírta a legkevésbé a feszített munkatempót. A disznóvá vált munkatárs mellé egy külön kanászt kellett felfogadni, aki a felgyülemlő trágyát újrahasonosítja, szem előtt tartva modern világunk takarékoságát.

Talán novellánk főszereplője, Brunszvik Rezső viselte a legjobban a stresszt: „munkabírása” pontosabban szólva „munkatoleranciája” a többiekével összehasonlítva szinte felfoghatatlan volt. Másfél óras munkaideje alatt megtanulta repülni, szárnyait bontogatva negyvenhétszer repülte körül a központi épületet, nehogy görnyedezni kelljen az íróasztal mellett. A többi „állat” menekülés lehetőségek és reflexek híján dolgozni kényszerült. Aznap új rekordot állított fel a kollektíva: öt munkatárs mindösszesen 160 pecsétet rajzolt át. A gördülékenység egészen addig tartott, amíg egy heccmester meg nem fejté a tehénkisasszonyokat. Ez persze országos híré botrányt eredményezett: egyszerre ment egymásnak a tisztifőorvos és a hely állatorvos, Roth Weiler, mert nem tudtak megegyezni abban, hogy egy ilyen „bűncselekmény” kivizsgálásában melyikük is az illetékes. Végül a brutális habitusú Roth Weiler kerekedett felül a viadalban: a nyomdafestéket nem tűró részleteket bölcsen elhallgatjuk, de annyi talán nem fogja felháborítani az olvasóinkat, ha elmondjuk: a győzelmet az inszemináló berendezés nem megfelelő használata eredményezte.

A szexuálisnak nem mondható zaklatásról tudomást szerzett a rektor úr is és gyatra erkölcsi magatartása miatt megfeddte a tanulmányi osztály dolgozóit, valamint pénzbírságra ítélte Békássy Lajost. Azaz csak ítélte volna, ha a lajhárrá vált főnök úr a megbeszélte időpontban bekopogott volna a rektori irodába, azonban anatómiai újszerűségéből fakadó lassúsága ezt megakadályozta. Végül három és fél óra várakozás után a rektor úr letett arról a tervéről, hogy Békássyt személyesen is leteremtse:

- Békássy biztosan megmacskásodott! – dohogott magában a főiskola vezére.

5.

A tanulmányi osztály munkatársai tanácsstalanok voltak a saját átváltozásukkal kapcsolatban, egyet azonban teljesen bizonyosan tudtak: még egy ilyen napot nem élnének túl. Szemük káprázott, fülükben nem létező zajokat-zörejekeket kezdtek el hallani, s végtagjaik is zizenyőssé váltak a sok munkától.

- Nem kímélik itt az embert! – elégedetlenkedett az egyik tehéné vált alkalmazottnő, Erdész Ferdinándné, született Wachott Rozália.

- Ezeknek mi csak állatok vagyunk, akiket szabadon ugráltathatnak kicsinyes ügyeikkel! – kontrázott rá kolléganője, Ocsovszki Radováné.

A morgolódásra egyre hangosabbá vált az elégedetlenség, míg végül Békássy Lajos intette csendre beosztottjait.

- Kedveseim! Hallgassatok el! Figyeljete most rám! Mégis, mitévők legyünk?

Volt, aki a Kelemen-módszert ajánlotta megoldásként: azaz minden asszonyt falazzanak be és a férfiak illuminált állapotban énekeljék ezt meg, de aztán – mivel nem ebben nem sok rációt láttak – ezt elvetették.

Hosszas tanakodás és értekezés után maga Brunsvik Rezső szólalt fel, aki irodalmi ismereteit hívta segítségül a dilemma megoldásában:

- Drága barátaim! Ha a békák és az egerek harcolhattak, akkor mi is. Holnaptól sztrájkot hirdetünk a fennálló rendszer ellen. Vesszenek a diákok! Temessük el a munkát! Éljen a passzív, s ha kell, aktív ellenállás!

A jelenlevők hatalmas üdviválgással fogadták volna a beszédet, ha emberi mivoltukban éri őket az a megtiszteltetés, hogy hallgathatják, de így csak hangos rőfögés és múzás fogadta az alkalmi szónok ötletét.

Nehéz este, s még nehezebb éjszaka ölelte körül a tanulmányi osztály dolgozóit, s valamennyi „szaki” nyugtalan forgolódástól kísérve hunyta álomra fejét, előre is felkészülve mindarra, ami másnap fog következni: a munkamegtagadás, amelyet mindannyian annyira óhajtottak, sajnos drágább portéka volt, mint amennyit rá szántak volna. Visszaút azonban nem mutatkozott.

Másnap valamennyien újult erővel indultak a háborújuk csataterére. Reggel a nap vidáman ontotta a gyanútlan városra fényét, s a mit sem sejtő csicserváracsi lakosság mit sem sejtve indult reggel munkába. A helyijáratok is a szokott menetrend szerint közlekedtek, s a boltokban sem akadozott a kiszolgálás. Csicserváracsi gyámoltalan városa mintha nem is akart volna tudomásul venni az évszázad egyik legnagyobb eseményét: az emberszerű állatok figyelemfelkeltő sztrájkját. Naivan azt gondolhatja kedves olvasónk, hogy valamennyi ember figyelmét elkerülte az akció, azonban Béla, a Motoros Fókák vezére (hivatalos rangján a takarítószerkezet igazgató-menedzsere, valamint a takarítási szakmenedzser) véletlenül kihallgatta a bejárat előtt tanácskozó „téósokat”.

Fejében rögvést megszületett gonosz terve: a sztrájk megtörésével szeretett volna magának és a többi takarítónak új privilégiumokat kicsikarni a vezetéstől. Úgy, ahogyan volt, rögvést szeretett volna a főnökével beszélni, de az sajnos most nem volt az irodájában. Csak

Berekovity Izolda Annamária Brünhildét, a főoglalkozás és fővesztegetési előadót sikerült előkeresnie hirtelenjében. A hölgy fogadóóráján kívül természetesen intim viszonyt folytatott a dékán úrral: éppen e merész manővernek lehetett tanúja Béla, aki rajtakapta a dékán urat, amikor éppen „tőkét investált a kisasszony *üzletébe*”. Béla, a Motoros fókák vezére – bár hallott némi megmagyarázhatatlan zajongást bentől – apró kopogásoktól kísérvé belépett a szobába. Görzsehelyi Csergő Balázs dékán úr – megköszönendő az udvarias belépőt – egy tetszetős, kevéssé használt, kétezer-nyolcszáz oldalas lexikont vágott a hívatlan vendég felé, aki lassú reflexeinek köszönhetően testközelből is megismerhette a tudomány komplexitását, valamint a gravitáció témaköréből is felfogott valamicskét. Nehézkes felfogását is leírhatatlanul felgyorsította e fojtogató incidens: rögtön megértette azt is, hogy a felső vezetés nem kíván állást foglalni a tanulmányi előadók sztrájkjára vonatkozóan. Mégis, Béla nem olyan takarítási szakmenedzser volt, aki azon nyomban feladja a harcot az első nehézséggel találkozva. Önmagában haladéktalanul eldöntötte, hogy minden hatalmát latba vetve harcol az újdonsült konvent önkényuralma ellen és letöri az engedetlenséget. Ehhez pedig minden hozzáférhető eszközt és minden elérhető embert, szám szerint kettő darab takarítót fel fog használni. Miután taktikai ismeretei jelentősnek egyáltalán nem voltak nevezhetőek, úgy döntött, hogy egész egyszer riadót fúj és összetrombitálja az embereit.

A háború ebben a pillanatban „hivatalosan” is elkezdődött, bár az ellenfélnek még jó néhány órába telt mire értesült erről.

6.

- Hát ez karkai! – mormogott magában Békássy Lajos, amikor végignézett állattá vált beosztottjain. Tudta jól, hogy ezzel a csürhével nem tudja magát komolyan vetetni, de nem volt más választása, mint felvenni az elébük dobott kesztyűt: a tét az igamunka volt.

A borzasztó helyzetet csak tetézte, hogy a dékán a reggeli értekezleten utalást tett arra, hogy a Csicserváracsi Tudományegyetem siralmas anyagi helyzete miatt a beosztottakat további területeken is hasznosítani akarja. Ilyen lenne például a Csicserváracsi Tudományegyetem gyakorlóiskoláinak tejjelátása és a borászati és mezőgazdasági kar is bejelentette igényét a disznótrágyára. A többieknek nem volt kifogása az új rendszer ellen, csak a vezető, Békássy Lajos emelte fel szavát az új intézkedése ellen. Indoklása szerint a rá háruló többletmunka olyan hatalmas lenne, hogy azt egy lajhár ébren nem tudná elvégezni.

Szóvirágai végül mindegyik alárendeltjét meggyőzték, így hát a munkabeszüntetés eszközéhez nyúltak.

Kezdetben bezárták az ajtókat és lehúzták a rolót az ügyfélfogadó ablakokon is: a hallgatók meg sem lepődtek, ez már évek óta a megszokott volt: máskor is történt már ilyesmi. Mindenki úgy hitte, hogy csak kávézgatnak bent: a valóság viszont más volt. A sztrájk első pár órája eredménytelenül telt. Csak a tehénbögésre hitték azt a rendületlenül várakozók, hogy nagybőgő, s a bennlevők tulajdonképpen a brémai muzsikások. Egy szó, mint száz, látszólag senki sem érdekelt az öncélú tüntetés: sem a hallgatókat, sem a felső vezetést, csak Bélában, a Motoros Fókák vezérében fortyogott az indulat, amely végül a felszínre tört.

Az ellenség hadvezére ügyesen megregulázta a takarítócsürhét (összeszedte őket az egyetem melletti „vendéglátóipari egységből”, amelyet a sikoltozó öregasszonyokhoz címeztek), s végre teljes létszámban az attackra tudtak koncentrálni.

- Hát ez orwelli! – mondta egyikük. – Állatok ellen vonulunk, mint a hentesek!

Béla, a Motoros fókák vezére – kéretik megjegyezni, hogy ezt állandó jelzőnek nevezik az irodalom szakzsargonjában – leintette.

- Mi történne Jóska, ha minden jöttment állatfaj egyszerre csak lázadni kezdene az ember ellen? Ha a tyúk nem akar tojni, s inkább felrobbanna? Vagy a lovak megtagadnák, hogy az autók teljesítményének mértékegységei legyenek? Vagy például a fekvőrendőrök megtagadnák a munkát, csak azért, mert egyhelyben kell vesztegelniük? Vagy éppen a sünök

haragudnának meg az emberre, hogy a rendőröket utánuk nevezték el? Ez elvi kérdés, cimboráim! Az ember az uralkodó állatfaj! Ebben nem is lehet vita.

A vezér, azonnal jelentkező, felhevült lelkiállapotában szeretett volna beszédet intézni a tanulmányi előadókhoz, így hát vitapartnerre tartott igényt. Hosszas követelődzésére a remek irodalmi és retorikai ismeretekkel rendelkező Brunsvik Bélát küldték ki a társai. A méhhé vált ügyintéző azonban már az átváltozáskor megsüketült...cudar anatómia! Még nagyobb problémát okozott számára, hogy maga sem tudta, hogy a méhek teljesen alkalmatlanok az emberi hang értelmezésére. Ezzel a biológiában járatlan Motoros Fóka vezér sem volt tisztában: így mondatai nyilvános közkhöz hasonlatosan záporoztak Brunsvik felé. A felettebb munkaedzett tanulmányi előadó azonban az elvi vitában kamatoztatni tudta ügyintézői képességét: azaz úgy beszélt, hogy annak sem füle, sem farka nem volt. (vagy hogy érzékeltessünk valamit a tirádából: „politikailag korrekt modorban társalgott”.) Ilyesmiket hadrikált:

- Részben igaza van.

- A közoktatási törvény mást ír a kérdésről, nézzen utána!

- Igen anya, hozok tejet! – s ehhez hasonlatos replikákkal rombolta porrá Béla, a Motoros fókák vezérének érveit. (De nem csak egyedülként bírja ezt a metódust használni: manapság már ezt a módszer a tisztviselők, sőt maguk a politikusok is elsajátították.) De hogy a technika pozitívumát is megemlítsük: a fogás a hallássérült polgártársainknak is visszaadta a reményt arra, hogy társadalmi funkciókat vállalhassanak. Éppen ezért támogatta minden eszközzel az esélyegyenlőségi miniszter, aki maga sem hallotta meg a javaslataira érkezett ellenvetéseket.

Egy szó, mint száz: a módszer vitathatatlanul eredményes volt. Béla, a Motoros Fókák vezére égtelen haragra gerjedt, amikor elvi állásfoglalását szétzúzta egy „magasra nőtt méh”. Számára ez jelentette a *casus bellit*, azaz az okot a háborúra.

Brunsvik Rezső, a teljesen süket tanulmányi előadó – aki, mint később felismerte, már emberi mivoltában is csökkent hallóképességű volt – alig bírt visszamenni az övéihez, mert a takarítóbanda agyon akarta csapni egy Népszabadság-szedőgéppel, amit még a rektor nyúlt le valahonnan és a takarítószertárban tárolt, mondván: „úgy is jó lesz az még valamire.”

Bár az ostromló sereg létszáma kisebb volt, de korlátlan felmosórongy és hipókészlete kiegyenlítette a küzdelmet. A Motoros Fókák vezére és két embere látszólag szilárdan kézben tartotta a hadi helyzetet, sőt, hogy hadianyagaik kimeríthetlenségét bemutassák, látványosan felmosták a folyosót. A tisztítót hadművelet a végüket sem kímélte.

Felmentő seregre nem számíthattak a bentiek, hiszen mindenki úgy tudta idestova három éve, hogy komoly szakmai értekezlet folyik a tanulmányi osztályon a liberális kaktusznevelésről és a humánus sajtókészítésről. Békássy Lajos a legvégsőig el volt szánva arra, hogy az irodában levő, leselejtezett kávégépet megvédi az ellenségtől, s ha kell, akár meg is semmisíti. Egyéb értéke nem volt az irodában, csak az üvegekben tárolt kandiscukrot kellett megetetni Strub Antallal, a tanulmányi osztály pénzügyi előadójával, aki melleleg disznóvá vált.

Mindkét fél – saját erejéhez mérten – felkészült a harcra.

Kezdetben a Motoros Fókák pszichológiai hadviseléssel próbálkoztak és egy nősténylajhár hangját játszották be, ezzel is próbára téve Békássy Lajos, lajhárrá vált tanulmányi előadó akarateréjét, de végül – mint az okos Odüsszeusz, amikor a szirének énekét akart meghallgatni – sikeresen lekötöztette magát. Ezek után a tanulmányi előadók lendültek támadásba: fekete nyomtatópatronokból kiszívott festéket keverték össze tehénvizelettel (ne érdekelje a kedves olvasót, hogy honnan is szerezték!). Az elkészített mixtúra olyan illatú volt, mintha egy harmadnapos vízi hulla béltartalmát faszeszbe áztatták volna, majd az elkeverik anyafölddel. Ez a biológiai támadás felbontotta a Motoros Fókák sorait. Az egyikük egész egyszerűen nekirohant a liftajtónak, ami azután halk, nem bántó reccsenéssel, szinte hívogatva pukkantotta szét a marcona takarító zsebében lapuló snapszos üveget.

A tanulmányi osztály dolgozói üdvrivalgásban törtek ki a váratlan siker miatt, s már-már a diadalukat is ünnepelni akarták, amikor Béla, a megmaradt Motoros Főka vezére megfűtta az éppen a kezében levő kevertes üveget, amely jelezte az új roham kezdetét.

A látszólag egyszerű terv, amelyet kevésbé fennkölt káromkodások közepette ötlött ki, nem igényelt túlzott előkészítést. Az ostromlók úgy gondolták, hogy a szó valós értelmében kifüstölik az irodában levőket. Rögvest meg is gyújtották az összes, közelben levő prospektust és a zsebükben talált sörös címkét is. (Mély fájdalommal vették tudomásul, hogy a könyvtár a másik épületben található...) Magával a művelettel viszonylag hamar készen lettek, s már csak a hatást kellett kivárniuk. Türelmesek voltak, egy szó nélkül ácsorogtak sokáig, azonban a fejvesztett menekülés, amelyet annyira vártak, elmaradt. Belülről csak gunyoros rőfögés és múzás hallatszott és éppen csak egy kicsi zümmögés, amely feltüzeltelte a pórul járt hadsereget.

Néhány perc múlva egy vékony, szinte bántóan magas hang hallatszott:

- Köszönjük a füstöt! Két dobozzal szívunk nap, mint nap. Ez nekünk nem árthat meg!

A szemtelenség miatt a harcok sorsa néhány pillanatig megtorpant: mindkét fél sorai rendezésével törődött. Amit a füst és az erőszak nem tudott elérni, azt bizony elérte valami más. A bentiek egyre inkább érezték az éhség félelmetes hatását: úgy vélték, hogy erejük elszálltáig már nem sok idő van hátra, bár alig három óra telt el az etetés óta: ők azonban erejük végén jártak. Nem úgy a Motoros főkek, akiket kollegájuk balesete bosszúra tüzelt. Néhány üveg rum elfogyasztása után a takarítók újabb haditervet találtak ki. Hosszas tanakodás után úgy döntöttek, hogy a másodéves operaénekes-tanoncok szokásos koncertjét a tanulmányi osztály elé szervezik. A művészeti karos deákok szíves-örömmel vettek részt a bosszúhadjáratban, hiszen a gördülékenynek egy kicsit sem mondható ügyintézés sokuk életét keserítette meg

Az operaénekesek hangja hetedhét határon ismert tömegoszlató eszközként vonult be a köztudatba. Ebben az esetben sem bántak kesztyűs kézzel az ellenféllel. Háromnegyed óra múlva súlyos veszteségeket szenvedtek a védők: a tehénné vált kolleginák lerágták egymás farkát, de maga a főnök úr is csomókban tépkedte a saját szőrét. A borzalmas kíntól csak Brunsvik Rezső menekült meg, aki olyan süket volt, mint egy díszesen cicomázott, de korántsem giccses népművészeti edény.

Amikor aztán a jövődöbéli énekesekből kifogyott a szufla, szépen eltakarodtak olyan hirtelen, mint ahogyan az írói fantázia előhúzta őket a semmiből.

A védők veszteségei rettenetesek voltak: elvesztették Straub Antalt, aki mobiltelefonon értesített a felesége, hogy azonnal jöjjön haza, vagy különben petróleumba fogja áztatni és forró égőt fog a bőréhez nyomni. Egy ilyen fenyegetést pedig nem lehetett félvállról venni.

A harc idáig döntetlenre állt, s a harci kedv mindkét oldalon minimálisra csökkent. Az állatok szörnyűen bögtek-jajgattak, a Motoros Főkek hasonlóképpen. Igaz, ők azért, mert akkor kapták meg a füst-támadás miatt tévesen kirendelt Tűzoltóság számláját, amelyet nekik kellett kiegyenlíteniük.

A csatateret döbönt csend töltötte be, s a felek mindegyike hajlott volna a megegyezésre.

7.

Brunsvik Rezső hétfő reggel vidáman ébredt fel Csicservárac Túróshalom városrészében fekvő, első emeleti panellakásában. Felkelt volna, de sajnos deréktól lefelé az ágyhoz nőtt.

- Nahát! – gondolta. – Még mindig jobb, mintha méhként kellene élnem.

Ezek után visszafeküdt az ágyba és aludt tovább. Elvégre egy ilyen munkahelyen pár órás késés miatt nem kötik fel az embert.

Osszárium

I.

2010. decemberének első hetében, egy Baroch Kechkenő utcai háztömb házmeistere különös kéréssel fordult a Csicserváracsi Távhőszolgáltatóhoz. Bár a hivatali ügymenetet követve, legelőször levélben kereste meg a céget, azonban kérése különös mivoltára való tekintettel az ügybonyolító személyes találkozást sürgetett.

Urbán Lászlóné, született Laklóth Gomorina igyekezett minél előbb eleget tenni a kérésnek és a levél kézhezvételét követő napon már jelentkezett is a CSITÁV egyik ügyintézőjénél, Dr. Szarkómácssy Kaposnál, aki a CSITÁV hatékony belső kommunikációja miatt semmit sem tudott a hozzáutalt ügyről. Ennek dacára leültette ügyfelét, s kedves mosoly kíséretében rögvést a tárgyra tért:

- Tehát jól értem, hogy ön egy egész lakótömb nevében járt el, amikor kérvényét benyújtotta?

Urbán Lászlóné, született Laklóth Gomorina határozottan bólintott, majd elővéve az ügyintézéshez szükséges papírokat az illetékes felé fordulva így szólt:

- Tudja, felettébb különös eset történt velünk... de hogy egészen pontos legyek: a Baroch Kechkenő utca kettős háztömbjével. Múlt hét vasárnap, azaz 2010. november 23-án, az eredetileg légópincének használt mínusz egyedik emelet előre nem látható okok miatt megnyílt, majd vörös – valószínűsíthetően kommunista – elemek engedély nélkül kifeszítették a pinceajtót és a tömbbe vezető bejáratot. Mindezek miatt a közösségnek körülbelül háromszázezer forintos kára keletkezett, amely miatt a rendőrség már nyomozást is folytatott.

A lakóközösség persze azonnal értesített engem a különleges illetők felbukkanásáról és miután értesítettem a hatóságokat, én rögtön lesiettem hozzájuk. Többszöri felszólításomra – miszerint ők nem közös költséget fizető lakók, ezért a lakóközösség nyugalmanak érdekében hagyjanak fel a rongálással és azonnal kotródjanak el a pincehelyiségből – a következő felkiáltással reagáltak:

- Jól van, fehérszép! Látom te is közénk való vagy!

De persze nem mentek el és azóta is csak zajonganak.

Dr. Szarkómácssy Kapos főbonyolító és ideiglenes vasúti rendező homloka izzadni kezdett a sületlenség hallatára, de sajnos még csak nemrég kezdődött el a munkaideje, így nem küldhette el a kellemetlenkedőt. Sóhajtott egyet, majd egy ügyes mozdulat kíséretében öltönyzakója szélével kiirtotta a kopasz homlokán garázdálkodó izzadságcseppeket.

- Értem. – mondta szenvtelenül, de láthatóan fogyatkozó türelemmel. – Kifejtené, kérem, hogy mi a panasza?

- Már mondom is kérem! – eközben a középkorú hölgy ellentmondást nem tűrő mozdulattal elé tárta kikészített okmányait. – Tudja, az jövevények magukat „ördögöknek” nevezték. Ezt azonban egyik lakó sem hitte el, hiszen a hivatalos statisztikai zsebkönyvben egyetlen kisebbséget sem hívnak „ördögnek”. Mivel nem tágítottak többszöri házmeisteri felszólításomra sem, ezért – mint már mondtam – a karhatalom intézkedést sürgettem.

- Ez sikeres volt? – kérdezte reménykedve az egyre fáradó hivatalnok.

- Közel sem. A rendőrököt régi cimborákként üdvözölték, de ami a legmegdöbbentőbb volt: kérésre képesek voltak felmutatni egy adásvételi szerződést is, amelynek értelmében gyakorlatilag a fél háztömb a tulajdonukban volt. Mint később kiderült, a lakók – a cudar ingatlanpiac és a forint leértékelődése miatt – a *lelkükért* vásárolták azokat az ingatlanokat, amelyekben éltek. Azonban a haszonbérlok közül több megtért időközben, ezért a lentickekkel

kötött szerződés „vallási kitétele” értelmében az ingatlan visszaszállt a cég vezérigazgatójára: Fényhozó Luciferre. A rendőri intézkedés közben derült ki, hogy a vezér – állítólag – jó pénzkereseti lehetőséget látott a lakásbizniszben. A beosztottjait a földre költöztette, s a pokolban felszabadult helyet „karibi klímájú üdülőparadicsomként” értékesítette a földi multinacionális cégek vezetőinek – mondván – néhány évtized múlva úgy is odakerülnek: hadd szokják hát a helyet addig. Így most telelni járnak oda.

A házban eddig illegálisan lakó embereket természetesen azonnal számkivetésbe küldte a rendőrség. A szabály az szabály, a teringettét! – dohogott a házfelügyelő.

A benne fokozódó frusztráció egyre nagyobb összpontosítást követelt a csinovnyiktól, de a méltatlankodás egyelőre csak egy dühödt sóhaj kíséretében lövellt ki belőle a külvilág felé. Ezután folytatta:

- Felfogtam. De mégis, elmondaná a panaszát, kérem!

- Egész egyszerűen az árak. A rezsiköltség elviselhetetlen az újdonsült tulajdonosok számára. Amikor Fényhozó Lucifer átnézte beosztottjai rezsiszámláit, majd megütötte a guta. Úgy döntött, hogy takarékosági intézkedéseket foganatosít: néhány költséget pedig teljes mértékben felszámol. A dolog kivitelezését rám bízta. Mert – bár még nem említettem – én vállaltam el a házfelügyelői posztot ismét. Fényhordó Lucifer úr külön kiemelte, hogy a választásnál nagy súllyal esett a latba, hogy képes vagyok 65 klasszikus rock and roll dalból képes vagyok összeállítani a teljes óegyiptomi hieroglifairás hangalakjait.

Ezt hallva az eddig teljesen béketűrő funkcionáriusban véglegesen elszakadt valami. Emelt hangon csak ennyit mondott:

- Igazán remek, tényleg! De elmondaná végre, kérem szépen, hogy miért is jött ide? Térjen végre a tárgyra! – Dr. Szarkómácssy Kapos főbonyolító és ideiglenes vasúti rendező dühödt hangulatát még a lábtoppantással is tetézte.

- Máris. – mondta bárgyú félmosollyal az asszony. – Szóval lakógyűlést tartottunk a lehetséges lépésekről, míg végül sikerült megegyeznünk valamiben: a fűtést szeretnénk kikapcsoltatni, mert a CSITÁV annyira drágán biztosítja a távfűtést, hogy sokkal egyszerűbb és költséghatékonyabb lenne a pokolból eljuttatni ide a meleget, mint önöktől megrendelni azt.

Néhány percnyi tanakodás után, Dr. Szarkómácssy Kapos főbonyolító és ideiglenes vasúti rendező, felemelte a telefont és a közvetlen felettesét tárcsázta.

A telefonhang engedélyezte a fűtés kikapcsolását: elvégre nagy baj nem lehet - mondta. Fényhordó Lucifer úr úgysis személyes jó barátja a CSITÁV vezérigazgatójának.

II.

A Csicserviváracsi Köztemető új szolgáltatást vezetett be: a „Prémium Utóélet” csomagot, amely a frissen elhunytaknak kínált luxuskörülményeket. Az alapsomagban bársonybélésű koporsó és szabadon választható temetési zene szerepelt, ám a prémium változat tartalmazta az életen túli ügyfélszolgálatot is.

Boros Bálintné volt az első, aki igénybe vette a szolgáltatást, bár kicsit vonakodva, mivel már életében sem volt híve a felesleges fényűzésnek. A temetést követően azonban a család tagjai elkezdtek leveleket kapni a túlvilágról, mindegyiket gondosan aláírva: *Boros Bálintné, ügyfél az örökkévalóságban*. Az első levélben csupán udvarias köszönetnyilvánítás állt a temetésen megjelentek felé. A másodikban azonban már konkrét panaszok kezdődtek.

„A díszsírhely valójában nem olyan tágas, mint a prospektusban mutatták” – írta Bálintné. „És a túlvilági büfé zárva van! Ráadásul az életen túli Wi-Fi is akadozik. Ezen felül pedig két

szellem folyton cseveg mellettem, akik azt állítják, hogy soha nem rendelték meg a prémium csomagot, mégis velünk vannak. Komoly félrevezetés!”

A család ügyvédet fogadott, hogy elindítsa az első történelmi pert a túlvilági szolgáltatások körülményei miatt, de a cég azonnal közölte, hogy *„Az örökkévalóság feltételei változhatnak.”*

III.

A Gőzölgő Mocsarak szanatórium új, innovatív terápiás programot indított, amit „Végső Nyugalom Kezelés” névre kereszteltek. A módszer lényege az volt, hogy a betegek részt vehettek saját „haláluk utáni” próbán: koporsóban fekvé élhették át azt a nyugalmat, amely a földi lét után következik. A terápia célja az volt, hogy a páciensek megbékéljenek a halál gondolatával és megszabaduljanak a szorongástól.

Az első páciens, egy középkorú könyvelő, Balogh Elemér, izgatottan vetette magát a programba, mivel évek óta krónikus stressztől szenvedett. Az első nap végén azonban váratlan panasszal ébredt: „A sötétség és a csend egy dolog, de a szomszédos koporsóban fekvő fickó folyton horkolt. Nem tudnának valami hangszigetelést betenni?”

A terápia egyre népszerűbb lett, de egyre több panasz is érkezett. Egy másik páciens, Marika néni, aki csak „végső nyugalmat” akart, folyamatosan panaszkodott, hogy a terapeuta látogatásai „túl sok életet hoznak a halálba.”

„Nem arról volt szó, hogy itt békésen pihenhetek? Most akkor minek kérdezget folyton arról, hogy mit érzek? Már régóta nem érzem a lábamat és ez így van jól!” – fakadt ki egy lakógyűlésen.

A csúcs akkor következett be, amikor az egyik résztvevő, egy különösen lelkesen „próbázó” férfi, hirtelen kijelentette, hogy maradna is, mert a halál sokkal nyugodtabb, mint az élete volt. A szanatórium igazgatósága ezután gyorsan új szabályt vezetett be: *„A program résztvevői kötelesek a terápiás időszak végén visszatérni az élők sorába.”*

IV.

Tóth Tibor, a megyei közműszolgáltató panaszkezelő részlegének ügyintézője, egy csütörtök reggelen szembesült a világgal: valami végzetesen elromlott benne. Pontosabban a rendszerben, de Tibor számára ez ugyanazt jelentette. A gépek nem működtek, az automata telefonközpont valami rejtélyes hibára hivatkozva kikapcsolt és az ügyfelek sora egyre hosszabbra nyúlt az irodában.

A nap szokásosan kezdődött: Tibor beleült a recsegő székébe és hosszan bámulta a kávégépből csöpögő fekete lét. Minden reggel így indult. A mai nap különösen reménytelennek tűnt, mert a monitorja helyett egy jegyzetömb nézett vissza rá, mivel az informatikai rendszer összeomlott.

Az első ügyfél, egy középkorú férfi, odalépett az ablakhoz és fáradt mosollyal nyújtott át egy űrlapot. "Elromlott a vízóráám," kezdte, "kérném a cserét." Tibor unottan felvette a papírt, beletette a fiókba, amely már régóta csak papírokat nyelt el és amelyek soha nem kerültek elő többé. Biccentett. „Majd értesítjük,” mondta, mint mindig.

A nap végére Tibor asztalán már annyi papír halmozódott fel, hogy csak egy vékony rés maradt a látómezején. Képtelen volt mozogni az iratok súlya alatt, de az ügyfelek még mindig jöttek. Éjfél körül bezárták a hivatal ajtaját, de ő ott maradt a papírhegyek alatt és a sötétben ülve várt.

Másnap reggelre Tibor eltűnt. Az asztalán csak egy cédula volt, rajta mindössze ennyi állt: "*A saját ügyemet végre tényleg elintéztem. Majd értesítelek benneteket*".

Prichqou Qouchoud Bahsou, a féllábú galamb

Posztmodern, távolkeleti népmese

1.

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy fiú, akit Prichqou Qouchoud Bahsounak hívtak. A serdülő fiú Észak-Ihászia felséges és végtelen földjein látta meg a napvilágot. Apja, a hetedhét országon híres maharadza, III. Zogálashid nagyvezírje volt, így a fiú a legfelsőbb kasztba tartozott.

Gyermekkorában tejben-vajban fürösztötték, sok tudós tanította okos fejecskéjét, soha nem volt gondja semmire. Apja szándékai szerint Bahsou követte volna a nagy felelősséggel járó poszton. E mese nem kisebb célt tűzött ki, mint hogy elmesélje, miért lett főhősünkből egy olyan galamb, aki a pécsi főpályaudvaron és a Mecsek Áruháznál próbálja összeszedni mindennapi betevőjét.

Történt egyszer ugyanis, hogy a király-maharadzsának gondja támadt és a birodalom férfitársainak segítségét kérte, fizetségül pedig nem kisebb díjat ajánlott fel, mint saját lányát és fele királyságát. A felséges maharadza szobájából éjjelente százával tűntek el a félpár kalucsnik. Közben persze a királynő, Paranoia Monocyta – aki már megette kenyere javát – komoly görcsök közt fetrengett a királyi hálószobában és a királyság földjeit súlyos aszály sújtotta, amelyet nem természeti erők okoztak.

Sok száz jelentkező akadt, akik dicsekedve ígérték, hogy megszabadítják a királyságot a bajoktól, de végül mind elbuktak és fejük karókon száradt a napon. Mindenféle rangú és rendű ember otthagya már a fejét, de Prichqou Qouchoud Bahsout, a dicsőséges maharadza nagyvezírjének legkisebb fiát édesanyja nem engedte el. Félt az uralkodó haragjától, ezért erőszakkal záratta be sihederkorban levő fiát kastélyuk legmélyebb pontjára.

Teltek-múltak az esztendőök és a király problémái nem szűntek meg. Bár a királyi kalucsnikésztők teljes erejükkel dolgoztak, de amit estére megkötöttek, annak fele reggelre eltűnt. A maharadza palotájában már nem fért el más a félpár kalucsniktól. A királyné sem javult: szörnyű fejfájásait nem gyógyíthatta meg semmilyen tudós orvos. Az aszály miatt pedig az emberek éheztek: szörnyű éhínség közepette egyesek gyökereket, asztallábat, sőt volt, aki Robi rotációs kapát fogyasztott el mérhetetlen gyötrelmei közepette.

Úgy tűnt, hogy a királyi család küzdelmei nem érnek véget, de mindez csak megerősítette főhősünkben a szándékot, hogy segíteni akar és megkapja a fele királyságot, valamint a királylány kezét.

Kényszerpihenése alatt családjuk egyik, a varázslatokban járatos tagja felkészítette a rá váró feladatra. Megosztotta vele praktikáit és egy amulettet aggatott a nyakába, amely egy alkalmas pillanatban majd megvédi viselőjét a jetitől. Bahsou tudós könyveket olvasott és mivel ez mese, nem mondhatom, hogy a sötét pincében megvakult, mint a bányaló, inkább azt, hogy tanult és ezt el is mondhatom.

Történt egy napon, hogy édesanyja, a nagyvezír első felesége úgy ment el otthonról az istentiszteletre, hogy fia börtönét elfelejtette bezárni. Bahsou nem olyan fiú volt, aki nem élt a lehetőséggel és egy alkalmas pillanatban megszökött otthonából, hogy a király szolgálatába szegődhessen.

A királyi palotában tisztességgel fogadták, mivel őt nem, csak apját ismerték, így előkelő idegenként bántak vele. A maharadzsa, III. Zogalashid, most is fél pár kalucsniban járt-kelt a palotájában és szörnyű mérges volt szerencsétlensége miatt. Elmondta, hogy ha Bahsou nem jár sikerrel, akkor fejét veszik és karóra tűzik a többi delikvens mellé.

Kezdetben a király eltűnt kalucsniainak ügyével szeretett volna foglalkozni Prichqou Qouchoud Bahsou, a maharadzsa nagyvezírjének legkisebb fia. Kérdezősködött a városban, hátha tud valaki valamit az elveszett kalucsnikról. Álrühát öltött és meglátogatta a város legfőbb bűnbarlangjait, ahol válogatott gonosztevőket faggatott ki a maharadzsa elveszett kalucsnijairól. A marcona bűnözők közül senki sem tudott semmit az elveszett ruhadarabokról és még csak nevet sem tudtak mondani, aki tudhatta volna.

A nagyvezír legkisebb fia szomorúan feltette a lemezjátszóra Meat Loaf best-of CD-jét, majd gondolkodni kezdett. Ez aránylag nehezen ment neki, mert gyermekkori diszlexiája miatt állandó kekszевési kényszer vett rajta erőt. Végül arra jutott, hogy ha ki akarja deríteni a király eltűnt kalucsnijainak rejtélyét, mestere és tanítója, a messze földön híres varázsló, Uterus Testis segítségére lesz szüksége, aki raboskodása alatt is felkészítette a rá váró megpróbáltatásokra és jetivédő amulettet készített neki.

A híres mágus messze lakott a várostól, a Gúlaerdőben, de szerencsére a főtérről királyi helyijárat indult Gúlaerdő-Galgaguta útvonalon egészen Herédig.

A buszon aztán copfos szkinhedek menyasszonnyá akarták tenni főhősünket, de ő kecses kardtáncsal lekasabolta őket. Még az ellenőr is megjelent, de miután meghallotta főhősünk nevét, bebújt egy ülés alá és elő sem jött, amíg Galgagutára nem értek.

A Gúlaerdőben Bahsou gyorsan megtalálta magát. A környék fővarázslója éppen a pohár fenekére nézett és épp apácahátsóval akarta kijózanítani segédjét. Bár fogalma sem volt, mi az az apáca, azért akkorát rúgott a segéd szebbik felébe, hogy az elkészítette a „Szemet és szenet zsírozni szigorúan tilos!” táblát a bejárat elé.

Az egyre részegebb Uterus Testis – akinek nevét a mese írója egy anatómiai szótárból kölcsönözte – megvakarta szemöldökét, amikor Bahsou így köszöntötte:

– Adjon isten, öregapám!

– Szerencséd, hogy öregapádnak szólítottál! Mi járatban errefelé, fiam?

A fiú emlékezett rá, hogy az öreg mágus gondozta és tanítgatta, amikor börtönben sínylődött, de Uterus nem emlékezhetett rá, mert súlyos agyér-elmeszesedésben szenvedett. Ez okozta azt is, hogy gyakran összecserélte a varázsigéket. Nem is olyan régen egy házaspár gyermekáldásért fordult hozzá, ő pedig tévedésből az apát termékenyítette meg, hat kismalaccal.

Bahsou tudta, hogy egyszerűen kell fogalmaznia, mert az öreg úgyis elfelejtené, ezért így kezdte:

– Öregapám, a király folyamatosan fél kalucsniban jár, mert valaki éjszakánként ellopja az egyiket. A tanácsodat jöttem kérni, mit tegyek?

Az öreg megvakarta a fejét. Mivel nemcsak alkohol, hanem fél gramm metamfetamin is volt a szervezetében, ezért mesébe illő módon így válaszolt:

– Drága fiam, Kukszikám! A király kalucsnijait nem közönséges ember lopja el, hanem egy tündér. Amikor megjelenik, álmat bocsát az őrzőre és egyszerűen ellopja a kalucsnikat.

– Öregapám, tudta-e, hogy ez tulajdonképpen Vörösmarty Csongor és Tündéjének zanzásított változata? Ha ez így lenne, akkor olyan súlyos anomália állna fent, mintha az AC/DC énekelné az „I Was Made for Lovin' You”-t, ami köztudottan egy Kiss-szám.

Az öreg varázsló izzadt a mérhetetlen sok kemikáliától, de látszott rajta, hogy töri a fejét a megfelelő megoldáson.

Végül megszólalt:

– Akkor, Kukszikám, menj ki este a királyi hálószoba elé és figyeld meg, ki lopja el a kalucsnit!

Ezután válaszreakciót sem hagyva elvágódott a földön, majd saját hányásában fetrengve angyalalakot formált. Bahsou örült a bölcs tanácsnak és látva a nem mindennapi helyzetet, eloldalgott a Gúlaerdőből.

2.

Visszatérve a palotához, már esteledett az idő és az ifjú Prichqou Qouchoud Bahsou éppen lefekvés előtt érkezett vissza a helyijáráttal. Mint megtudta, szülei már keresték, de mint hivatalos királyi feladattal megbízott követet, nem érhethe bántódás.

Kért a királyi kincstárnoktól egy kardot, némi élelmet és egy varázsgombával töltött tarisznyát, felkészülve arra, hogy az idegen után megy, bármi is történjen vele ezen az estén.

Egy jó fertályóra múlva elcsendesedett a királyi hálószoba: a királyné sohasem aludt mélyen, inkább csak szendergett, fejfájásai nem engedték, hogy nyugovóra térhessen. A király ezzel szemben nyugodtan, felelősségteljesen szundított.

Egészen éjfélig nem történt semmi különös, csak a maharadzsa által elfogyasztott káposzta dolgozott benne és hangos, szagos illóolajok formájában távozott a szobában, ahol Bahsou is tartózkodott.

Éjfélkor azonban különös és megmagyarázhatatlan dolog történt: egy különleges és felettébb tetszetős, harmincméteres óriás tépte le a királyi palota tetőszerkezetét és

egyetlen ujjpöccintéssel megölte a királyi hálót védő testőrséget. Az utolsó életben maradt ember egy apró zsákba kötötte a fél pár kalucsnikat, majd ő is egy pillanat alatt történelemmé vált. Főhősünk, Prichqou Qouchoud Bahsou, félelmében az egyik oszlop mögé bújt, majd saját magát összepiszkította. Félénken figyelte, hogyan veszi ormóttan tenyerébe az óriás a zsákot, majd hogyan távozik a helyszínről. Az utolsó pillanatban felkapaszkodott az óriás nadrágjára és hátranézve még láthatta, ahogy az óriás távozásával a halálra vált udvaronc-sereg nekiáll a palota helyreállításának, miközben a királyi pár még alszik.

– Hát ezért nem tudhatott senki sem az óriásról! Minden helyreállt reggelre!

Az óriás hétmérföldes csizmájával gyalogolt a végtelen messzeségbe. Már régen elhagyták a király földjét, de még mindig úton voltak. Az óriás hangtalanul lépdelt a semmibe, s a menetszél kínozza főhősünket, de ő hősiesen kitartott és nem engedte el az óriás nadrágszárát.

Egyszer aztán egy hatalmas építmény elé érkeztek, amelytől Bahsouban meghűlt a vér. Falai kősziklából épültek és olyan szilárdnak tűntek, hogy még a fenséges maharadzsa seregei sem tudták volna elfoglalni az idegen erődítményt. Maga a kalyiba nem tűnt jól kidolgozott szerkezetnek, szegényes külsejét csak tovább rontotta a benti látkép: kopottas székek, régies faragott asztal és egy otrombán kialakított ládikó fogadta a belépőt. Az egyetlen dolog, ami meglepte Bahsout, hogy a berendezés tízszer akkora volt, mint amit gyermekkorában megszokott: ő még a székláb feléig sem ért fel.

Az óriás, miután letelepedett hatalmas ülőalkalmatosságára, töltött az asztalon levő gigászi boroskancsóból annyit, amennyi a fenséges maharadzsa, III. Zogálashid királyi borospincéjének valamennyi hordójában megtalálható. Az óriás nem sokáig titkolta, miért rabolja el a király kalucsnijainak fél párját: a borba áztatva különleges illat szállongott a hatalmas csarnokban, majd a harmincméteres behemót egy pillanat alatt keresztbeállt szemekkel és folyó orral borult az asztalra.

Prichqou Qouchoud Bahsou, a király nagyvezírjének legkisebb fia, rögtön rájött a rejtély megoldására:

– Tehát fűszerként használja az óriás a kalucsnit! – Ez azért is megalapozottnak tűnt, mert közmondásos volt a király lábának zamata. Azt is beszéltek, hogy egyszer az uralkodó egy koldust dobott meg a zoknijával és a szerencsétlen kéregető azonnal szívszélhűdésben elhalálozott. A király legodaadóbb hívei rettegtek attól a "kegytől", hogy meg kelljen csókolni a maharadzsa lábát, ami azonnali, jobb esetben csak ideiglenes vakságot jelentett.

Bahsou gyorsan döntött: nekiront-e az óriásnak, vagy fortéllyal oldja meg a helyzetet. Ő nem volt olyan ember, aki megijed egy harmincméteres gigantikus lényel szemben, így rögtön cselekedni kezdett. Első lépésként felkapaszkodott az óriás nadrágszárán, egészen a behemót hajáig. Kardjával addig bökdöste a gigantikus orrát, amíg a lény kinyitotta száját. Amikor az óriás végre kitérte hatalmas, palotányi száját, Prichqou Qouchoud Bahsou beleugrott. Bár sok veszéllyel kellett szembenéznie, az ifjú csak a jutalomra, a királylányra gondolt. Mérhetetlen bátorsággal egészen a nyelvcsapig merészkedett be az óriás torkában. Ott a tarisznyányi varázsgombát a behemót torkába öntötte és ráadásként még egy kevés

heroinnal is megtoldotta, amit azért hordott magánál, hogy szükség esetén valakit börtönbe zárasson.

Az óriás meglepetten ébredt fel borgőzös álmából, torkában a beszorult drogokkal. Bahsou csak párat kellett még a nyelvcsapba szurkálnia, hogy a behemót kinyissa végzetes száját, ahol már jó pár ember lelte halálát. A nagytermetű rabló megpróbálta borral leöblíteni a végzetes vacsorát, de a heroin hatására zavarodottan cselekedett és az éppen a szoba másik felében lévő házimozsi-rendszert vélte ellenséges katonáknak, ezért rettentő ökleivel ripityára törte a drága berendezést. A gép áram alatt volt, így az óriás szíve utolsót dobbant.

Főhősünk nem sokat tévovázott. Felvette az óriás hétmérföldes csizmáját, de mivel nem fért bele, inkább taxit hívott, amely egészen a királyi palotáig vitte. A fizetéssel úriás volt – azaz akárcsak a gazdag emberek, úgy ő sem szeretett fizetni. Egy közeli sikátorba, lépcsőházba kérette a taxit, majd amikor megérkeztek, türelemre intette a taxisofőrt. Végül hat-nyolc évet várt a fizetéssel és a biztonság kedvéért eloldalgott a külváros labirintusában, egyenesen a palotába.

A maharadzsa, III. Zogálashid, most már kedvezőbb arckifejezéssel és sokkal jobb idegállapotban várta főhősünket, Prichqou Qouchoud Bahsout, a felséges nagyvezír legkisebb fiát. Az uralkodó elmondta, hogy Bahsou távozása óta nem tűnt el több királyi kalucsni. A király homloka azonban a gondok hatására elfelhősödött. Fenséges ajkaival előbb halkán böfögött egyet, majd így szólt:

– Édes fiam, Lalikám! Légyszíves vidd már ki a szemetet, mert most kezdődik a Milan–Real Madrid focimeccs és azt meg akarom nézni...

A király környezetében már mindenki megszokta fura mondatait, amelyeket a megélt izgalmaknak tudtak be. Pár másodperc múlva a fejedelem új erőre kapva megköszönte Bahsou áldozatos munkáját a királyi kalucsnik érdekében, majd méltatta Bahsou családjának érdemeit a seprőkötésben. Végül a király a második feladatra kérte fel Prichqou Qouchoud Bahsout, a nagyvezír legkisebb fiát:

– Ügyes vagy, fiú! A feleségem, a maharadzsána, Paranoia Monocyta, fejfájása miatt nem képes ellátni házasársi kötelességeit, sőt még aludni sem tud. A birodalom legjobb orvosait kértem fel a gyógyítására, akik MR- és CT-felvételek alapján agydaganatot állapítottak volna meg, ha éppen nem mesében lennénk. Most csak a maharadzsána hányását kell feltakarítani a padlóról és azokat a bűdös gyökereket kell főzni a hálószobában, amelyektől még a disznótrágya is jobb illatú. Megbízlak tehát, hogy gyógyítsd meg beteg feleségemet, különben a fejed karóba kerül!

A fenséges király ezután meztelenül kézen állt, majd elénekelte a "Most a rosszlányok fonják be a hónaljzsórömet" című örökzöld dalt, amely azért örökzöld, mert királyi rendelet szerint minden átiratot zöld pergamenre kell írni.

3.

Prichqou kétségbeesetten távozott a palotából, egyrészt a királyi fegyverzet látványa, másrészt a rá kiszabott feladat súlya miatt lógatta az orrát.

– Na, most kellene valami mesebeli fordulat! – mormogta magában.

Végigpörgette elméjében a lehetséges mesebeli sablonokat, de nem talált a helyzetnek megfelelőt. Jobb híján ismét a bölcshez akart menni – haza nem mehetett. Hosszas töprengés után felült a Gúlaerdő–Galgaguta–Heréd buszjáratra – pénze ugyanis nem volt –, így hamarosan sült spacecake-vel fizetett a buszsofőrnek, aki már menet közben elkezdte fogyasztani a "vicces" tortát, így a tervezett háromnegyedórás buszút tízszer hosszabbá vált.

– Szép kis mese, mondhatom! – kezdte rögtön a bölcs, amikor meglátta főhősünket. – Itt mindenki csak szív meg repül: olyan ez, mint egy ORFK-s drogellenes plakát. Kezd az egésznek tanmese érzete lenni. Most mondd meg, milyen író az olyan, aki semmi újat nem tud kitalálni, csak mindig munkát adna a Leo Amici Alapítványnak!

Uterus Testis, a környék híres, ámbátor agyérelmeszesedésben szenvedő varázslója éppen egy „Romáknak hegedülni szigorúan tilos!” táblát készített félhülye, púpos szolgájával. Közben a környékbeli gyerekek ellepték boszorkánykonyháját, egyikük éppen felfedezte a szoba sarkában heverő csontvázat. A többiek gyermeki vehemenciával kezdtek el rongálni, amíg a mester észre nem vette a zajt és erélyes hangon kikergette őket a műhelyből. A gyerekek aztán kint játszottak tovább.

A varázsló, amikor meglátta a csontvázat gyatra állapotban, oroszlánüvöltéssel kiáltotta:

– Ti büdös kölykök! Melyikötöknek kellett Samu singcsontja?

Ezalatt Prichqou Qouchoud Bahsou, a fenséges maharadza nagyvezírjének legkisebb fia, kivárta a sorát és finom teát ivott.

Amikor a bölcs kidühöngte magát, Bahsou felé fordult és dühösen arra kérte, hogy ismét mondja el jövetele célját:

– Kukszikám! Már megint itt vagy? Mit akarsz itt, te kocsirakománynyi cefre?

– Öregapám! Tudja, a királynőnek súlyos fejfájásai vannak, ami miatt nem tud teljes életet élni. Tudna nekem segíteni?

– Hát tudni tudnék, de mondd csak, Kukszikám, miért érne meg ez nekem? Ja és egyébként szerencséd, hogy öregapádnak szólítottál!

- Mit szeretnél cserébe a segítségért?

– Milyen segítségért? – kérdezte a bölcs.

– Hát, tudja... a királynő fejfájásának elmulasztásáért.

– Milyen királynő? Milyen fejfájás? Kukszikám, beszélj már értelmesen, nem értek semmit!

– Tudja... – Bahsou ráhunyorított az öregre.

Az öreg hirtelen összerezzen, majd folytatta:

– Persze... Nos, ha segíteni akarsz nekem, akkor hozd el az örök élet vörös tulipánját a Haranghegy legveszélyesebb barlangjából, amelyet a nyolcfejű, acélkarmairól híres, középfülgyulladásos szörny őriz... és melleleg van egy medvéje is, aki melleleg alig hall.

– Talán a medvének van középfülgyulladása... – próbálta meg javítani Prichqou, de a közbeszólásért kapott csorba bögre meggyőzte a bölcs igazáról.

Hosszas gondolkodás után Bahsou rájött, hogy a feladat számára teljesíthetetlen, ezért kompromisszumos megoldást kínált a bölcsnek:

– Öregapám! Nem ettem én meszet, hogy elmenjek a Haranghegyre és megküzdjek a nyolcfejű, acélkarmú barnamedvével, akinek ráadásul még középfülgyulladása is van és emiatt még dühösebb! Mit szólna inkább, ha két lányt hoznék magának Kecele őrgróftól egy pár órára, hogy úgy érezhesse, örökké él?

Az öreg látszólag nem válaszolt a kérdésre, csak meredten nézett maga elé. Néhány másodpercnyi csend után Uterus Testis krákogott egyet, majd ezt kérdezte főhősünktől:

– Kukszikám! Olyan hülye neved van... hogyan kaptad?

– Öregapám! Az én nevem története igen hosszú. Születésemkor apám, előre ivott a medve bőrére, kapatosan érkezett a szülőszobára, miközben anyám éppen vajúdott velem. Nagy fájdalmi közepette kiáltotta ezt: „Prichqou Qouchoud Bahsou!” – azaz "Vágja már nyakon valaki a lótrágya közepén!" A bába, önkényesen, ezt a nevet adta nekem, mert a királyság törvénye szerint a gyermeknek a köldökzsinór elvágása előtt nevet kell kapnia. Így lettem Prichqou Qouchoud Bahsou...

Uterus Testis nagyot nevetett a történeten, majd révületbe esett. Pár másodpercnyi csend után így szólt:

– Hát jó! Ha nincs merszed a Haranghegyhez, akkor szervezz nekem két nőt: egy szőkét és egy vöröset Kecele őrgróf kuplerájából. Ha ezt megteszed, elárulom a királyné fejfájásának titkát és sikeresen teljesítheted a második feladatodat is.

Bahsou örömmel beleegyezett az alkuba, majd elindult, hogy teljesítse a rá eső részt.

A suttán városában könnyedén rátalált Kecele őrgróf piroslámpás házára, majd ismét felült a Gulaerdő–Galgaguta–Heréd buszjáratra, ahol éppen hét jódlizó bányásztörpe utazott. Az öreg varázsló örömmel fogadta a magával hozott két lányt, majd egy "beszélgetés" után szélnek eresztette a duót.

Prichqou Qouchoud Bahsou, a felséges maharadzsa vezírjének legkisebb fia, türelemmel várta, amíg a bölcs kikászálódott bodegájából. A bölcs most is rosszkedvű volt, annak ellenére, hogy erre semmi oka sem volt. Amikor Bahsou megkérdezte, miért olyan rosszkedvű, a bölcs rossz hangulatban csak a fejét rázta.

Bahsou erre csak szintén a fejét rázta, meg sem próbálva elmagyarázni az öregnek a helyzetet. Az öreg arra sem emlékezett, hogy mit ígért a koránt sem mesebeli feladat teljesítéséért, azonban Bahsou emlékeztette.

– A királynő feje azért fáj, mert a hallása olyan éles, mint egy kutyáé. Egyszerűen meg lehet oldani a helyzetet: csak százas szöggel piszkálják meg a fülét addig, amíg a fájdalom nem csillapodik.

Bár Prichqou Qouchoud Bahsou nem tudhatta, de a nyájas olvasó már igen – különben mit érne a szerző intenciója? –, hogy Uterus Testis most sem arra válaszolt, amire kellett volna. Történt ugyanis, alig egy héttel ezelőtt, hogy egy falubeli fordult hozzá fülfájással és egyensúlyproblémával. A bölcs akkor – botor módon – beöntést rendelt el, amit maga a helybéli méltóság, Szükség nagyúr hajtott végre. Bár a fülfájdalom nem múlt el, az illető széklete azóta összehasonlíthatatlanul jobb állagú.

Egy szó, mint száz: a bölcs hasonlóan értéktelen ötlettel állt elő, amit Bahsou és a maharadzsza sem tudhatott. Ebben az esetben azonban a maharadzsána állapota – meglepő módon – javulni kezdett: a királyi felcser tenyéryni fülzsírt csomót távolított el a nő füléből, amit aztán a királyi varázslóknak adtak, bízva a különleges alapanyag varázserejében. A királynő olyan jól lett, hogy még aznap kivégeztetett négyszáz oroszánt és örömnepet rendezett a birodalom népével. Annyira folyt a bor, hogy még a koldusok is nemes nedűt kaptak a kalapjukba, amelyben alamizsnát gyűjtöttek. Az öregasszonyok részegségükben félmeztelenül ródliztak a palota előtt, míg a katonák fordítva ülték meg a lovaikat. Három napon és három éjen át tartó ünnepség után a király ismét magához hívatta Prichqou Qouchoud Bahsout és ezt mondotta neki:

– Édes fiam, Bahsou! Az első két próbát sikeresen kiálltad, már csak egyet kell elvégezned, hogy tied legyen a lányom keze és a fele királyságom. De jól vigyázz! Ez a feladat a legnehezebb és lehet, hogy a fejedet fogja követelni! Ha elbuksz, karóba húzatom a fejed és minden nap kelet felé nézel majd.

Bahsou nem tudta, mit gondoljon, de nem volt ötlete arra, hogyan oldhatná meg a feladatot, amely arról szólt, hogyan akadályozhatná meg a király földjeit évek óta sújtó aszályt.

4.

Prioqou Qouchoud Bahsou ismét szomorkodva nézett az ég felé, nem tudva, mit tegyen. Sokáig hányta-vetette magában, mit kellene tennie, de semmi sem jutott eszébe. Végző elkeseredésében ismét mesteréhez, Uterus Testishez fordult. Felült varázsbuszára, amely a Gúlaerdő-Gagaguta-Heréd útvonalon közlekedett, hogy meglátogassa mesterét.

Már sötét este volt, amikor odaért a jól megszokott házhoz. Nem tanakodott sokáig, rövid kopogás után belépett az ajtón. A bölcs éppen valakit hallgatott, akit főhősünk nem látott. Uterus szolgálja is tanácstalanul forgatta a fejét, de senkit sem látott, csak egy erőtlén hang hallatszott a szobában. Látszólag senki sem vette észre, hogy Bahsou belépett a bodegába.

A „bölcs” azonban asztalra könyökölve hallgatta a láthatatlan entitás sirárait: – Képzeld, bácsi! Anyukám adott egy olyan köpenyt, amellyel láthatatlanná tudok válni... most meg nem talál meg! – vált pityergőssé a cérnavékony gyerekhang.

A bölcs motyogott valamit, majd komótosan felkelt az asztaltól, s a kotyvalékaihoz ment. Ráérósen kivett egy üvegcsét, majd a hang forrása felé nyújtotta. Amaz rövid tanakodás után elvette, majd – a hangok alapján – egyhuzamra kiitta a tartalmát. Néhány pillanattal később levetette a köpenyt – melege lett –, s egy hatévesforma, szóke kisfiú látszódott: egészséges, akár a makk és sírt, mint egy csecsemő.

Uterus csak most vette észre, hogy vendége érkezett. Vészjóslóan morgott köszönésképp, majd nagy, kék szemeivel Bahsoura nézett:

– Kukszikám! Mit akarsz, te kutyacsecsű? Ha még egyszer itt talállak, tulkokat fogok a sarkadra kötözni, akik miatt égnek fogod mutogatni a tíz körmödét!

Közben a kisfiú leült az asztal másik végére – pont szembe a varázsló segédjével, aki ráérősen piszkálgatta a késével a körmeit. Bahsou nem volt elveszett ember, így rögtön megfelelt a bölcsnek:

– Öregapám! Nagyon nehéz most a szívem! Egyrészt a nikotin miatt magas a vérnyomásom, másrészt a király nagyon nehéz dolgot kívánt tőlem: azt akarja, hogy szüntessük meg az évek óta tartó aszályt a birodalomban.

A bölcs homloka elkomorult, megjelentek a gondterheltség redői.

– Édes Kukszikám! Én nem tudok esőt hozni, ehhez még az én erőim is kevesek... Bárcsak tudnék segíteni, de sajnos kevés még az én hatalmam is.

Néhány perces döbönt csend honolt a félhomályban, majd a megmentett kisfiú hangja hasított parittyaként az érintetlen csendbe:

– De hát ez nem nagy dolog! Édesanyám, a Kelet legnagyobb halottmosója, bármire képes, hiszen az egyik kuncaftjánál rengeteg varázseszközt és varázskönyvet talált. Az egyetlen kikötésem, hogy ne szólalj meg, ha velem jössz. Majd én beszélek.

Aznap már sötét este volt: úgy döntöttek tehát, hogy nem kelnek útra a rengetegen át a Keleti Halottmosó Asszonyhoz, inkább felségesen megvacsoráztak. Miután olyan jól laktak, mint a duda, Uterus Testis megágyazott nekik szalmán és álomra hajtották a fejüket.

Hajnalba úgy döntöttek, hogy elindulnak. A hold még magasan az égbolton járt, s a fáradt vándorok elmondhatatlan rengetegen keltek át, míg három napon és éjen át tartó vándorlás után elérkeztek a Keleti Halottmosó Asszony háza elé. Az asszony még nem volt otthon, így mindketten nyugodtan felfrissíthették magukat Sprite-tal és elszívtak egy tömésnyi pipadohányt.

A kisfiú ügyesen megszervezte a bevonulásukat:

– Kérlek, hogy vedd fel a láthatatlanná tevő köpönyeget és maradj csendben, különben édesanyám apró cikkekre zabdal majd, hiszen tudd meg, ő a híres Keleti Halottmosó Asszony! Azért segítek neked, mert a mestered, Uterus Testis tekilával kikúrált a láthatatlanná tevő köpeny depressziójából. Egy szót se szólj, hiszen, ha csak egyet pisszentesz is, édesanyám azonnal bebalzsamoz egy köcsög aludttejgel. Csitulj hát, jó Bahsou!

Prichqouou Qouchoud Bahsou félelemmel teljes lélekkel lépett be a Keleti Halottmosó Asszony lakásába és hamar felövezte magát a láthatatlanná tevő köpennyel.

Már jócskán besötétedett, amikor a vén boszorkány hazaért. Ruhája kopottas, piszkosszürke színű volt és mocskos arcán rusnya bibircsókok meredeztek az ég felé, saját szentségtelen mivoltukkal kérkedve. Karvalyorra és gülüszeme gyanakvóan nézett körbe a lakásban, majd amikor meglátta saját, elveszettnek hitt fiacskáját, arca megenyhült vonásokat mutatott.

– Ulikám! Hát végre itthon vagy? – s széles, fogatlan mosoly közepette megölelte saját vérért.
– Hol csavarogtál már megint?

Ulika látszólag mit sem törődött kedves édesanyja aggodalmaival, inkább csak unottan pöfékelte az olcsó Pannónia dohányt meggyfapipájából.

– Jaj, hagyjál már, mutter! Csak felvettem a láthatatlanná tevő köpenyt és elfelejtettem, hogy hol vagyok... és ha már nem voltam itthon, akkor sejteted, hogy suliba sem mentem.

A Keleti Halottmosó Boszorkány kedvesen felkrárogta torkából a slejmet, majd kecses nőiességgel a falon függő, piszkos tükörrre köpte.

– Akkor ezt megbeszéltük. Ugye, eszünk valamit? – nógatta a fiát.

– Persze, mutter! Rágd a kefét... bár azt már tegnap, a múlt hónapban megettük – nevetgélt Ulika, a most már kicsit sem elveszett fiucska.

A boszorkánynak tűnő halottmosó asszony elmondásából kiderült, hogy minap éppen a plasztikai sebésznél kért időpontot és egyeztető tárgyalások is folytak: a plasztikai sebész jobban bírta a strapát, mint a helyi fogorvos. Az ugyanis olyan rosszul lett, amikor az asszonykát szemrevételezte, hogy elhatározta, inkább betömi a saját szemgödreit amalgámmal, nehogy még egyszer látnia kelljen ezt a satrafát. A mostani plasztikai sebész illedelmesen a patológiára akarta utalni, mondván: arra a pár évre-évtizedre már minek felvágni ezt a krokodilbórt.

A fiú mindvégig illedelmesen hallgatott, csak akkor lett kissé pirosabb az arcára, amikor anyja a láthatatlanná tevő köpeny felől érdeklődött.

– Szétszakadt – mondta halálos nyugalommal Ulika. – Ezért nem hoztam haza. Feleslegesnek tartottam cipelni.

A láthatatlan tárgyak már számtalan bosszúságot okoztak a családnak. Történt egyszer ugyanis, hogy Ulika édesapja – vagy inkább a Keleti Halottmosó Asszony már meghalt feje – erősen a láthatatlan biciklit vitte el a helyi borozóba menetelhez, ami persze általános megdöbbenéshez vezetett a faluban. A lényeg azonban nem ez: késő éjszaka, amikor már jobb lett a hangulat, a vendéglátó-ipari egységben lévők között kialakult egy versenyforma – két bor között természetesen.

Ennek lényege, hogy a kocsmá apraja-nagyja felmegy a dombocskának is kicsi Gömör-hegyre és amikor késznek érzi magát, akkor a dombon lefelé jól meghajtja a kerékpárját, majd részegen élvez a pár másodpercnyi lebegést, majd jól élvezkednek. Ez azonban nem ment ilyen könnyen. Ulika apjának, aki tudvalevőleg láthatatlan járművel érkezett a helyszínre, a kocsmatöltelékek nem sokat tanakodtak a dolgon, néhány másodpercnyi keresgélés után felültették az egyikük biciklijére és jól megtaszajtották. A dolog terv szerint történt: tekerés, huppanás, majd bukás és nehéz felkelés.

A gond ott történt, amikor a kaptos férfinak eszébe jutott, hogy ő a felesége láthatatlan kétkerekűjével érkezett. Mondom: jól rátöltöttek, így nem is akadtak fenn a dolgon, mikor is Uli apja kerékpárfogását imitálva indult el hazafelé, mintha maga mellett tartotta volna a miskulanciát. A ház elé érve bekopogott felesége ablakán, majd miután a megdöbbszorkány kijött a kapun, a kezébe akarta nyomni a nem létező kerékpárt.

A Keleti Halottmosó Asszony nem is lepődött meg és nem kezdett el vitatkozni. Egy szó, mint száz: a férfi eddig nem is volt hajlandó bemenni a házba, amíg az asszony nem veszi át tőle a nagy semmit. Állítólag bent a lakásban még megkent magának egy zsíros kenyeret és kiment

a tisztaszobába, ahol az ablakra hitte azt, hogy láthatatlan tükör, aztán visszatért a konyhába, s a zsíros kenyérre borulva aludt el.

Így tehát a Keleti Halottmosó Asszony nem is faggatta tovább fiát, amikor füllentett a láthatatlan holmiról. Az asszony abszolút szaglása révén megkérdezte még fiát:

– Pfuj, de büdös szagot érzek. Pukiztál, fiam? – ettől Bahsounak rögtön megállt a szíve, hiszen újtuk egy trágyakupacon át vezetett és ő pontosan a közepébe lépett.

A kiskölyök alaposan felkészült a hazugságból és kivágta magát a szorult helyzetből:

– Édesanyám! Csukja be a száját, mert huzat van.

– Majd kapsz egy akkora frászt, hogy furulyázhatsz a maradék fogaiddal – okította fiacskáját a Keleti Halottmosó Asszony.

Szó szót követett, majd leültek a tévé elé és a macskát a vasalóval noszogatták ki a házból.

Már éjfél körül járhatott az idő, amikor Ulika úgy gondolta, hogy megkísérli a lehetetlent: megtudja az országot sújtó aszály titkát. Sunyin, aljas módon várt addig, amíg édesanyja félálomba merült, s úgy intézte, hogy a Keleti Halottmosó Asszony fejét az ölébe helyezze. Uli simogatta-vakargatta a kopaszodó asszonyt, s borzas, hajzsírtól ragacsos hajkoronáját csókjaival illette. Két fertályóra múlva a munkában megfáradt asszony szuszogni kezdett. Uli sem volt rest és egy erőteljes mozdulattal belemarkolt a csoroszlya hajába, s egy agresszív mozdulattal kitépett egy marék haját. A vén Halottmosó földöntúli sikollyal ébredt fel álmából, s akkorát kiáltott, hogy zuhogni kezdett az eső és orkánerejű szélvihar fújta-döngette az ócska bodegát.

– Te idióta pokolfajzat! Miért rángatod a hajamat? – dúlt-fúlt a Halottmosó Asszony.

Ulika ájtatos hangon válaszolt, s összehúzta testét is anyja előtt:

– Jaj! Édes, annyira rosszat álmodtam!

Itt azonban egy hiba csúszott a jól összerakott tervbe, hiszen Ulika, a vén Keleti Halottmosó Asszony egyetlen fia, elfelejtette azt, amit kérdeznie kellett volna az anyjától. Azt nagyon jól tudta, hogy ha most nem mond semmit, akkor anyja jól felpofozza, mint Janikovszky Éva az írógépét. Gyorsan improvizálni kezdett:

– Öhm, anya, azt álmodtam, hogy engem nem te szültél. Ugye ez nem így van?

Az asszony kótyagos arckifejezése elárulta, hogy mindenre várt a hirtelen ébresztő után, csak erre nem.

– Fiam! Kétszázharminc éves vagyok, te hat. Mit gondolsz akkor? Persze hogy nem én szültelek, hisz már közel száznolcvan éves voltam akkor. Örökbe fogadtunk apáddal.

Ulika elszontyolodott a hír hallatán, de végtelen kitartását és ígétét ez a hír sem ingathatta meg. Rövid szünet után felajánlotta anyjának, hogy feküdjenek vissza. Így is tettek. Aztán néhány perc múlva az öregasszony újra elszenderedett, s Ulika ismét bevetette magát: ölbe vette a fejét, majd jó erősen rámarkolt a hiányos hajzat még épen maradt részére és földöntúli erővel kitépte az anyja hajszálait. A Keleti Halottmosó Asszony dühében új nyelven kezdett el

káromkodni, olyan nyelven, amelyet eddig még ő sem tudott. Jó néhány perc kellett hozzá, hogy lehiggadjon, ekkor menetrendszerűen Ulika ismét elkezdte meséjét:

– Édes! Annyira rosszat álmodtam!

– Mit álmodtál, fiam?

Azonban Ulikát memóriája ismét cserbenhagyta:

– Oh, hát csak azt, hogy...

Ezúttal azonban megmentette a szomszédban lakó Lajos bácsi, aki napirendszerűen kiabálta világgá gondjait, akár hajnali negyed négykor is. Úgy látszik, most is ez lehetett a problémája, mert égbekiáltóan kurjantani kezdett:

– Gindooos! Add vissza a pénzemet! Havi harmincezerből élek, olyan vagyok, mint a kódisok!

Mindenki tudta, hogy Lajos bácsi így kezeli a problémáit, mert ez olcsóbb, mint a pszichológus. Nem is szólt neki senki érte, de a Keleti Halottmosó Asszony most különösen zokon vehette a nem kívánt panaszáradatot, mert az úrihölgyek eleganciájával kiabált ki az ablakon:

– Lajos! Hallgassál már el, mert kikapom a szádból a bélést, ha még egyszer kiabálsz!

A boszorkány hangja úgy repült az éjszakában, mint a parittyakő, s úgy látszik, Lajos bácsi is megszívlelhette a jó tanácsot – vagy csak félthette a szájából a bélést? –, de abbahagyta a kiabálást.

Ez a váratlan közjáték kettévágta az anya-gyerek beszélgetést is, szó nélkül a gyermeke ölébe feküdt a Halottmosó Asszony. Azonban tanulva az előző két fiaskóból, Ulika most megkérdezte az eddig háttérbe húzódott Prichqou Qouohoud Bahsout arról, hogy mit kell megtudnia az anyjától. Amikor megkapta a választ a halálra vált Bahsoutól, Ulika megkockáztatott még egy próbát a Keleti Halottmosó Asszonnal. Az öregasszony már hangosan, ütemesen horkolt: látszólag nagyon kifárasztotta a mai nap. Ulika magában elismételgette a kérdést, majd amikor úgy érezte, hogy már tudja, akkor ismét belecsimpaszkodott a vén boszorka hajába, majd eget-földet rengető erőfeszítéssel a maradék hajszálakat is amputálta a Keleti Halottmosó Asszony fejről.

Az alvó nagyon lassan és kimérten kelt fel fia öléből, majd dühében pusztá ököllel kettévágta az asztalt és úgy ordított, ahogyan csak a torkán kifért. Véreeres szemei különösen gonosan villogtak, amikor körbenézett a szobában, s amikor kissé megnyugodott, akkor Ulika felé fordult, aztán nagyon lassan, tagoltan megkérdezte tőle:

– Mit akarsz már megint?

– Én csak... – kezdte a megszeppent fiúcskája.

– Tudom, tudom. Megint rosszat álmodtál.

– Úgy van. Tudod, azt álmodtam, hogy a maharadzsa földjeit aszály sújtotta, s az emberek gyökereket, asztallábat, s akadt olyan is, aki Robi rotációs kapát fogyasztott el. Vajon mit kellene tenni?

A Keleti Halottmosó Asszony kitörölte csipát fáradt szemeiből, s csak úgy foghegyről odavetette őt zaklató fiának:

- Egyrészt sem agronómus, sem meteorológus, sem geológus nem vagyok. Mit akarsz tőlem?
- Jaj, nem már, mutter! Tegnap is megtanítottál egy bölömbikát futni, akkor most miért nem segítesz?

A gyermeki toporzékolás úgy látszik, hogy megtette a hatását, mert a Keleti Halottmosó Boszorkány máris készségesebbnek mutatkozott:

- Jól van, jól! Hát tudd meg, hogy vannak nekem varázsbabjaim, amelyeket ha elültetnének, akkor maguktól kikelnének, még öntözni sem kellene őket. Ezzel megoldódna III. Zogálashid problémája, de tudd meg, hogy ezeket senki sem viheti ki a házból sem kézben, sem táskában, sem gyomorban. Egyébként a király problémáit egy Prichqou Quochoud Bahsou nevű fiatalember oldja meg.

Ulika megdöbbent anyja tájékozottságán:

- Hát te ismered őt? – kérdezte.
- A fittyfenéket! Csak olvastam az újságban róla és ennyi. De ha most felkeltesz még egyszer, akkor nem állok jól magamért.

Ezután anyja mély, pihentető álomba merült. Ulika ügyes mozdulatokkal kiszabadította magát és egyenesen Prichqou Quochoud Bahsout szólította:

- Hallottad, hogy mit mondott anyám?
- Hallottam, persze. Hogyan lehetne megszerezni azokat a varázsbabokat?
- Megkeresni nem lehet nehéz, de a házból kivinni már nem lesz ilyen egyszerű. Segítesz nekem? – kérdezte reménykedve.
- Hát persze – lelkesedett Ulika. – Holnap reggel majd megkeressük és megoldjuk a szállítás gondjait is.

Aznap este Bahsout a padláson szállásolták el. Reggel a Keleti Halottmosó Asszony már kora reggel elment otthonról, így Bahsou és Ulika magukra maradtak. A két jó barát hamar kikutatta az ócska kalyiba minden szegletét, s a Keleti Halottmosó asszony fehérműi között, a vodkásüveg mellett megtalálták a varázsbabokat is: kék szütyőben voltak, s egy vékony bőrszj zárta el a külvilágtól a varázsszert.

A babok látszólag nem különböztek semmiben sem az átlagos veteménytől: színük és szaguk is ugyanolyan volt. Prichqou Quochoud Bahsou és a Keleti Halottmosó Asszony fia, Ulika a kezdeti sikerek után hamar kedvetlenül vették tudomásul, hogy hiába találták meg a végső próba kulcsmotívumát, de mivel nem tudják kivinni a lakásból – a Halottmosó Asszony szerint ugyanis akkor hatástalanná válik. Ulika elsősorban annak örült, hogy nem kellett iskolába mennie, s mivel már ürügye is akadt arra, hogy miért marad itthon, ezért teljes erőbedobással gondolkodott a komoly logikai fejtörő megoldásán: hogyan lehetne szállítani a varázsbabot, ha sem kézben, sem tarisznyában, sem gyomorban nem lehet kivinni? Ulika hosszas fejtörő után azt ajánlotta Prichqou Quochoud Bahsou-nak, a felséges maharadzsa hadvezérének legkisebb fiának, hogy pihenjenek.

Bahsou támogatta az ötletet, majd helyi érzéstelenítőként Ulikával együtt megittak két üveg vodkát, három üveg sört és elszívtak két-kéttömésnyi pipadohányt. Az alkohol jótékony hatással volt a két jó barát gondolkodására. Kitalálták ugyanis, hogy hogyan is lehetne megoldani ezt a logikai képtelenséget.

A felettébb tudományos és minden kreativitást kihasználó honlap áttanulmányozása után Prichqou Qouochoud Bahsou arra a következtetésre jutott, hogy a varázsbab elszállítása nem lehetséges másként, mint az ánuszon keresztül. Az ötlet már-már a kidolgozás fázisánál sem tűnt szalonképesnek, s a megvalósítás mezőjére lépve egyre inkább nélkülözte a normális emberi agykapacitás nyomait is. Bár most a posztmodern időszakát éljük, de e sorok írója szellemi szégyenlőssége okán nem kívánja részletezni a terv megvalósításának részleteit: ezt inkább az olvasó fantáziájára bízta. Egy szó, mint száz: a két fiatal véghezvitte a feladatot, most már csak az utolsó mozzanat volt hátra a tervben: el kellett juttatni a felséges szultánhoz, a birodalom egyetlen mentsvárához, III. Zogálashidhoz a varázsbabokat, amelyek segítségével végre talán Észak-Ihásziára újra a virágzó aranykor korszaka köszönt. Bahsou félelemmel telve lépett ki a Keleti Halottmosó Asszony házából, s amikor érezte, hogy megoldásuk nyomán talán új virágkor köszönthet be a birodalomba, mélyen Ulika szemébe nézett, majd ezt mondta:

– Üdvözlét az egyformaság korából, a magányosság korából, Nagy Testvér korából, a duplagond korából! – idézte volna hosszasan Orwellt Bahsou. Azaz idézte volna, ha éppen olvasta volna az 1984-et.

Ulika mélyen meghatódva túrta az orrát, majd a fennkölt pillanat hatására méltóságteljesen bólintott és elbúcsúztak egymástól.

5.

Bahsou hosszasan tekergőzött a sötét rengetegeken keresztül... de mivel ez mesének indult, térjünk ahhoz a részhez, amikor főhősünk a Gulá-erdőbe ér, ahol is Uterus Testis, az érelmeszesedésben szenvedő bölcs tanyázik. S, amikor Bahsou elérte a... no, de kérem! Fogytán van a papirosom! Ugorgyunk! – mondaná Pósalaky úr. Bahsou még éppen elérte a Gúlaerdő–Galgaguta–Heréd buszjáratot, amelynek végállomása éppen a királyi palota előtt volt, így a királyi vezír legkisebb fiának kevéske kellett gyalogolnia a végcéljáig. Bahsou tudta, hogy csak úgy nem állíthat be végbelében a mese utolsó feladatának megoldásával, így elszomfordált a legközelebbi nyilvános vécéig, ahol is – akárcsak a drog csempészek... Ismét egy drogos hasonlat! – kiáltott be Uterus Testis a Gulá-erdőből, de mivel éppen szombat reggel volt, így nem figyelt rá senki, hiszen a kumisztól jól berúgtak tegnap este körtáncban. Szóval, miután szalonképesebb csomagolásba hozta Prichqou Qouchoud Bahsou, a királyi hadvezér legkisebb fia a varázsbabokat, már biztonságban mert jelentkezni III. Zogálashid, fenséges maharadzsa előtt.

A király meg sem próbálta izgatottságát palástolni. Gyűrött palástban, a koronázási ékszereivel – hiába, nem vagyunk történészek, hogy tudjuk, hogy ezeket csak a nagyobb sátoros ünnepeken szokták elővenni – már izgatottan várta a királyi vezír legkisebb fiát. Annál nagyobb volt a megdöbbenése, amikor meglátta a jelentéktelennek tűnő csomagocskát, amely gondjainak végső megoldását jelentette.

– Édes fiam! Ez itten micsoda a kezében? – kérdezte hitetlenkedve az uralkodó.

Bahsou magabiztosan letérdelt, majd pajkos vigyorral elkezdte mondanivalóját:

– Királyuram! Ezek itt varázsbabok, amelyeket nem kell öntözni és mégis önmaguktól megnőnek. Ezeket a Keleti Halottmosó Asszony fia, Ulika adta nekem, így tehát nélküle nem tudtam volna elvégezni a feladatot.

A király rögvest parancsba adta, hogy vessék el a magokat, majd amikor csodálatos módon, önmaguktól kicsíráztak és bőséges termést hoztak a birodalomban, akkor III. Zogálashid, Észak-Ihászia maharadszája azonnal örömmünnepet ültetett, s Prichqou Qouchoud Bahsou szülei sem nehezteltek már fiukra, hogy önkényesen megszökött tőlük. Akkora lagzit csaptak Prichqou és a király világszép leánya, Kultamina, hogy annak hetedhét országban a csodájára jártak. Még Murányból is eljöttek a kutyák, s mivel táplálkozási szakértő összeállította nekik az étrendet, már nem is hánytak.

Olyan hetedhét országra szóló lagzit csaptak, hogy Hencidától Boncidáig folyt a sárga lé, s a barna kalács. A helyi böffkvartett eljátszotta Észak-Ihászia himnuszát, s az udvari bolondról kiderült, hogy csak egy rosszul álcázott filozófiaprofesszor, amikor Heidegger-féle protodekonstrukciós elméletet fejtegette.

S a mesénk itt véget is érhetne: boldogan éltek, amíg meg nem haltak. De mivel nem így történt, ezért újfent tintába kell mártanom az írógépet, akarom mondani az írópennámat, s tovább kell szőnöm az eddig sem szokványos történetem fonalát, félve az esetleges olvasói felindulásoktól... így jár az az író, aki posztmodern mesét akar adni a kedves olvasó kezeibe. Félkezű olvasóimtól a legnagyobb tisztelettel most bocsánatot kérek.

Nem is merném tovább fenntartani olvasóim kíváncsiságát, amely idáig sem hagyta magát megtéveszteni a latin nevek által: egyszerűen a fiatal pár boldogságába csak az első közös éjjelük – nászék szaka, így írtam először... – csempészhetett némi ürömet. Történt ugyanis, hogy a királylány és a királyi szakács illetlenségbe keveredtek. A férfi a tettét azzal indokolta, miszerint a királykisasszony udvarhölgyei lyukas kuglófot követeltek tőle.

A korán megtörtént „férjhezmenetele” a lehető legnagyobb sértés volt a királyi vezír családjának, s ezért főhősünk, Prichqou Qouchoud Bahsou sem vállalhatott életközösséget egy a szerelemmel túlzottan korán megismerkedő királylánnyal, így tehát Kultamina szalmaözvegyként visszakerült a királyi palotába. Az észak-ihásziai illemkódex vérbosszút írt elő a vőlegény számára, ha menyasszonya ilyen súlyos foltot ejtett újsütetű családja hírnevén és becsületén. Főhősünk azonban nem olyan ember volt, aki sokáig hagyta, hogy gyilkos gondolatok keringjenek a fejében: így már az esküvő után egy héttel karddal tört be a királyi család lakrészébe, s kivont szablyájával halálosan megsebesítette III. Zogálashidot és a szultána Monocyta Paranoia sem úszta meg élve Prichqou Qouchoud Bahsou vendettáját. Kultamina a gyászba halt bele.

A sokáig betegeskedő szultánnéról azonban senki sem tudhatta, hogy nemcsak Fehéroroszországgal foglalkozott rendíthetetlenül szabadidejében, hanem a fekete mágia gyakorlásában sem volt nyeretlen kezdő. Utolsó leheletével ugyanis elátkozta főhősünket, akit galambbá változtatott a véres végső kíváncságával.

A szép szál dalia egyszerre csak tenyérnyire töpörödött, s a ruhái is üresen, suhogva estek a földre. A világ egyszerre csak kitágult, s a királyi fekhely selyempárnái óriásira tágduzzadtak, olyanok voltak, akár a vitorlák. Acélos, félig felnőtt teste puffadtra terjeszkedett, s napbarnított bőrén tollak nőttek, amelyek kopottak, seszínűen dacoltak a napfényvel.

A királyi testőrség ebben a pillanatban kapott észbe, mert idáig Prichqou lekötötte őket egy tucat Rubik-kockával: a marcona pribékek minden szegletét feltúrták a szobának, de elkerülte a figyelmüket egy galamb az ablakpárkányon, amely tulajdonképpen Prichqou Qouchoud Bahsout, a volt maharadza nagyvezírének legkisebb fiát rejtette. Bahsou még fel sem fogta tettének súlyosságát: a maharadza családjának vére még meg sem száradt a tollain, s a természet máris súlyos bosszút állt rajta: szárnyait nem tudta megfelelően használni, s ezért kiugrott a királyi hálószoba ablakából, egyenest a palota udvarára, ahol éppen a királyi haderő gyakorlatozott, mit sem tudva a szeretett uralkodó haláláról.

A zuhanás végtelennek tetszett a galambbá vált fiú számára, s az esés nemcsak a fiú egyik lábát vette el, hanem az eddigi vágyait és álmait is.

Megfosztotta a nevétől is: a szégyen nem engedte neki, hogy továbbra is a megholt III. Zogálashid nagyvezírének legkisebb fia maradjon, hanem teljesen új életet akart kezdeni új földön, távol a rossz emléké helytől. Új neve Kovács Ny. Lajos lett, s ezzel régi személyisége teljesen megsemmisült, azonban a szégyen jó útitárs, nem egykönnyen hagyja el az embert. Ny. Lajos – ahogyan az új országokban nevezték – lelkiismeretétől szenvedett és egészen Pécs városáig üldözte önmaga démonait.

A valaha volt főúr Európa Kulturális Fővárosában soha nem érhetette el eddigi életszínvonalát. Pajtásai eltávolodtak tőle, édesapja sem kerestette, a szerelem is elkerülte. Csak csonka lábbal szálldogált a város forgalmasabb helyein: a Mecsek Áruház környékén és a Pécsi főpályaudvaron. Ott aztán az utasok elhullott morzsáit csipegette össze, s hátralevő életében soha egyetlen szót sem szólt többé.

Csak amikor egy részeg törte össze a koponyáját a vasúti váró macskakövein, s Ny. Lajos megérezte a vérszagot, akkor jött rá, hogy legyen a világ bármely pontján, s szívjon bármilyen levegőt a tüdeje, ő akkor is csak gyilkos marad. Egy olyan tolvaj, aki ellopta attól a legértékesebb kincsét, aki segíteni akart rajta.

Egyszer különöset látott Ny. Lajos: egy fiatal pár ült a kopott padon, az Indóház téren, s egymásba fonódott karjuk maga volt a szilánkos mennyország. Arcukon fura elégedettséget látott, boldogságot; valahogyan így képzelte el a boldogságot. A galamb azonban szörnyű irigységet érzett, s mohó agresszivitással támadt a párra: rettenetes boldogságfélét érzett akkor magában: öröme hangolta a rombolást. A pályaudvaron járókelők teli torokból kacagtak a szárnyas patkány produkcióján.

A bölcs ész szaka

(álesszé)

Mottó:

„Hála neked, eddig ember voltam, most bölcsész lettem.”

(részlet a divatbölcsész törzs főistenéhez,

Lohowasssihoz címzett imádságból)

Benevolo lectori salutem!

Ezeken a lapokon nem kisebb feladatra vállalkoztunk, mint arra, hogy minden szaktudásunkat bevetve megismertessük olvasóinkat egy, eddig méltatlanul háttérbe kényszerített kultúra sajátosságaival. Írásunk a kutatótársadalmon belüli ismeretterjesztést szolgálja. Cikkünk nem előzmény nélküli.

A tízéves tudományos megfigyelésünk végén – körülbelül kilenc hónappal ezelőtt – már publikáltunk egy nagyobb lélegzetvételű szakcikket erről az idáig heretikusnak számító témáról: a divatbölcsészek kommunikációjáról. Írásunk a *Ruthalandáni Etnográfiai Közlöny* jelent meg, két részletben, összesen húsz oldal terjedelemben.¹

A publikáció hatalmas érdeklődést váltott ki kollegáink között. Ennek oka az volt, hogy először jelent meg magyar nyelvű szakcikk egy a ruthalandáni nyelvű újságban. Igaz: csak néhányan fogták fel mondanivalónkat, de azon értő kevesek, akik nyitottak voltak az új információinkra, helyeselték állításainkat.

Jórészt ennek a diadalnak köszönhető, hogy most, a terjedelmi korlátok által szabott mértékben tisztázni szeretnénk a divatbölcsészek kultúráját *általánosságban*. Úgy látjuk, van létjogosultsága egy ilyen írásnak: a témáról már az eddigiekben is rengeteg – jórészt felületes és pontatlan – feltevés látott napvilágot.

Ezek terjedésének szeretnénk most gátat szabni.

A felvilágosításban az a szándék vezetett bennünket – stílszerűen mondhatnánk, hogy ez volt számunkra az ismeretlen vadonban az útjelzőnk –, hogy megismerhessük az idáig rejtőzködésben élő divatbölcsész színpompás és feltérképezetlen kultúráját.

Mit is kell tudnunk általánosságban a divatbölcsészekről?

A divatbölcsészek egy sajátos kultúrával, önálló nyelvvel rendelkező törzsi közösség. Szokásaikról, élőhelyeikről és életmódjukról eddig csak keveset tudhattunk meg – eddig.

Ha embertani általánosításokra kényszerülnénk, a következőket mondhatnánk el. A törzs tagjai tipikusan 160-170 centiméter körüli magassággal rendelkeznek. Testük és végtagjaik szabályosan fejlettek, ám fogaikat általában nem gondozzák. Ennek oka, hogy a törzsi szertartások az éjszakába nyúlnak, s az erejüket vesztett divatbölcsészek hajnalra teljesen kimerülnek és legtöbbször ekkor már nem tisztálkodik.²

Hogy elébe menjünk az ezt firtató olvasói kérdéseknek, a következőket közöljük. A hozzáférhető szakirodalmak szakavatott analízise azt az eredményt hozta, hogy nem tanácsos

¹ Levente BALOGHVÁRY, Walter G. NIRPANLLIKA, *A közép-európai divatbölcsészek és a kakukkok közötti hasonlóságok és különbségek mélyanalízise, különös tekintettel az egymás közötti kommunikáció inszINUÁLÓ és munkamegosztó jellegére*, Ruthalandan Ethnographic Gazette, 2009/3, 580-599.

² A Rughó-i Egyetemen professzorának, Dr. Seth Newcomen-nek kutatásai is alátámasztották: olyan alany is akadt, aki ébredés után sem tisztálkodott.

azokkal a kiöregedett divatbölcsesekkel foglalkoznunk, akik jelentős összeget sikkasztottak a Csicserváracsi Tudományegyetem többhektárnyi erdejéből.

Ám a korlátozásokat leszámítva is rengeteg munkánk akadt művünk összeállítása során. A kérdéskör vizsgálata azért is bizonyul izgalmasnak és időszerűnek, hiszen nagy valószínűséggel a divatbölcész kultúra tagjai a közeljövőben latin nevet fognak kapni.³ Ahogyan megtudtuk, e megfontolás legfőbb érve: bár a faj anatómiailag emberi, azonban számtalan, megmagyarázhatatlan különbséggel bír, amelyek a mai emberre (*Homo sapiens sapiens*) nem jellemzőek.

Mi, azonban nem értünk egyet ezzel a nézettel. Csak annyit erősíthetünk meg biológus kollegáink munkáiból: a törzs védtelen a modern kor kihívásaival szemben. Gyámoltalanságukat azonban nem szabad összekevernünk a primitívséggel.

Tagadhatatlan, hogy az észérvekkel szemben sokkal nyomatékosabb oknak bizonyul egy másik dolog a tudományos nomenklatúra használatában. A döntés – ha valaha is megszületik – érdekezérelt lesz: a latin név felől ugyanis a divatbölcsesek természetes ellenségei döntenek majd.

Ilyen tekintetben sorsuk a biológusokhoz kötődik.

De honnan is ered a divatbölcész faj evolúciós elágazása, amely külön fajként való definiálásukat előírná? – kérdezhetné az olvasó. E kérdés felvetése azért is jogos, mert bár kezdetben a középiskola és az egyetem között csak a padra írt feliratok helyesírása jelenti a különbséget, azonban a későbbiekben ez mégis megváltozik – szinte lemérhetetlenül rövid idő alatt.

A jelenség miértjéről jelenleg nem rendelkezünk megfelelő ismeretekkel, így a további kutatások e felé a csapásirány felé kellene, hogy tendálódjanak. A témával foglalkozó biológusok eddig a pillanatig nem tudtak releváns, mindenki számára elfogadható tudományos magyarázatot adni az etnográfusoknak. Bízunk benne, hogy a két tudományterület harca néhány éven belül megszűnik. Egyben biztosak vagyunk: békekötésük által a tudomány csak nyerhet.⁴ Addig azonban ki kell jelentenünk: jelen esszénkben az etnográfus társadalom véleményét követjük.

Azaz a divatbölcseseket teljesen más kultúrájú embereknek tekintjük.

A hosszúra nyúlt bevezető summázataként csak annyit mondhatunk: úgy gondoljuk, hogy e munkánkkal régóta tátongó űrt töltöttünk be. Talán egy szemernyit tudtunk segíteni abban, hogy az érdeklődők hiteles, szakszerű tudást szerezzenek.

Végül nem maradt más dolgunk, mint kellemes olvasást kívánni az érdeklődő olvasóinknak és kollegáinknak egyaránt!

New York, 2010.11.17.

A Szerzők

³ Az információt a Dr. Gólytöcsi Abiáta, a Magyar Biológusok a Kiherélt Divatbölcsesekért Mozgalom elnöke bocsájtotta rendelkezésünkre. Ezúton is köszönjük segítségét!

⁴ A tudományháború legfőbb állomásait kellő alaposítással összefoglalja:

PROF. DR. ÖZV. ÚJVÁRY-KEREKES Arslánné, *Érzik-e a vörös fokföldirekettye-bokrok a poétikai hermeneutika áldásait?*, Papíripari Faparipa – Dadaista Hetilap, 1973/III./III./5-4+1=0, 14. oldal

1. A divatbölcészek életmódja

A divatbölcészek a modern, városi ember számára sajátos és nem mindig ésszerű életformában léteznek. Ezt azonban nem tekinthetjük egyértelmű hátránynak, mindössze saját látószögünkből ítélnéjük visszásnak lakókörnyezetüket.

Véleményünk szerint mindaddig, amíg a divatbölcész törzs megfelelő módon, azaz elszeparáltan él a számára veszedelmes külvilágtól, ősi életmódjuk megváltoztatása egyenesen káros a kutatótársadalom és végső soron az emberiség számára.

Érinthetlenségüket azonban a profitorientált mamutcégek nem tartják tiszteletben: a divatbölcészek asszimilálódása manapság közismert tényvé vált. A statisztikák pedig nem mutatják a tendencia visszafordulását, sőt a csökkenését sem. Dr. Indar Olaiseit és kutatócsoportja 2030-ig, a divatbölcészek hagyományos törzsi struktúrájának teljes felbomlását, ezzel együtt pedig extrém mértékű társadalmi mobilitást jósolnak részükre.⁵

A hatástanulmányok pesszimista hangvétele miatt komoly örökségvédelmi stratégiák kidolgozását és haladéktalan bevezetését javasoljuk az érintett kormányok számára. Tudomásunk szerint cikkünk megjelenésének pillanatában a kisebb, regionális összefogásokat leszámítva egyetlen olyan állami program sem működik, amely a divatbölcészek kultúráját, értékeit, sőt érdekeit képviselné. Azonban számtalan olyan magáncég által tető alá hozott társulás létezik, amelyek válogatás nélkül égetik fel a divatbölcészek élőhelyét.

Hazugság lenne azt állítani, hogy a pusztítás rejtve marad a közvélemény előtt. A népek vezetői között több olyan indok is felszínre került már a nemzetközi tárgyalásokon, amely az örökségvédelmet sürgetné. Ez jelenleg azonban heretikus téma a környezetpolitikában. Elszomorító, hogy a népek vezetői sem a tudományos értékek védelmére, sem az elkerülhetetlennek látszó együttélési konfliktusokra nem próbálnak meg adekvát válaszokat adni.

A lehetőségük – posteriori – már adott ehhez.

Úgy véljük, hogy az emberiség egy újabb feladat teljesítésére ért meg. Az AIDS és a rák gyógyítása mellett az is kardinális feladattá vált, hogy valamennyien képesek legyünk felismerni a divatbölcészeket. Ez a látszólagos banalitás több, szorongató helyzetben is kiegészíthetné a nyugati civilizáció gyermekét.

Például, számunkra nem feltétlenül evidens, hogy a divatbölcészek nem ismerik a számokat. Így, ha valaki egy divatbölcésztől szeretné megtudni az időt, vagy például arra kérné meg valamelyik törzsi tagot, hogy adjon össze két számot: *borzalmas dolgok történhetnek*. A szakirodalom több esetet is felsorol, amelyek bizonyítják, hogy a mindig békés divatbölcész törzset ezekkel a gesztusokkal ki lehet hozni a sodrából.⁶ Erről azonban az utca embere nem tud.

Nem is tudhat, mivel eddig egyetlen médium sem adott teret a felvilágosításnak.

Az eltérő szocializáció világosan tudunkra adja: szükség van a két kultúra közeledésére.

*

⁵ A cikk angol fordítása: Dr. Indar OLASEIT [et al.], *Social restructuring of older students. How to write an article without a few bananas and paper?*, Cincinnati, 2005.

⁶ Legutóbb Dr. Theodor Harold Parsley írta le a jelenséget, még a 1986-ban. A tudós a később mégis publikált, magánjellegű naplójában jegyezte fel a következőket. Az angolt kifogástalanul elsajátító, jó magaviseletű divatbölcész egyszerre vadállati módon kezdett őrzöngeni, amikor az etnográfus kiszámolókat olvasott fel neki. Az alany az egyik versike „öt-hat/Sally megnyugtat” sorához érve azt tapasztalta, hogy az asszimilálódott alany letépte a ruháit, kezét a füléhez szorította.

Ezután a tudós és annak környezete ellen fordult, a férfi és hat embere is alig bírták lefogni.

A környezetpolitikai széljárás tárgyalása azonban nem lehet további célja cikkünknek. Érdekesebbnek és tudományosabbnak tetszik azoknak a kulturális jellegzetességeknek a tárgyalása, amelyek megkülönböztetik tőlünk cikkünk alanyait.

Legelőször talán arról kellene írunk: a divatbölcészek matematikai tudása és időmérési eszközei jócskán alulmaradnak a miénktől. Kutatásaink szerint ennek oka, hogy a divatbölcésznek nincs szüksége időmérésre, a törzs ugyanis egy speciális tulajdonsággal rendelkezik: ha fejét a tenyerébe helyezi, rögtön elalszik.⁷

Modern társadalmunkban látszólag kevés szerepet tulajdonítanak e sajátosságnak, talán még káros is lenne számunkra. A divatbölcészek számára azonban életbevágó. Elég csak belegondolnunk, hogy az életük nagy részét alkotó közösségi tortúrán (ún. „nagyelőadásokon”) töltik. Ilyenkor tehát, amikor tényleg fontos lenne az idő múlását nyomon követniük, a speciális jellegzetesség remek lehetőséget kínál a passzivitásra.

A számok ismeretlensége a reggeli órakezdesre való pontos beérésüket is megakadályozza, ám, mivel a divatbölcészek vezérei is hasonlóképpen képtelenek a pontosságra: a fogyatékoság jelentősebb konfliktusokat nem okoz a törzs életében.

A következő látszólagos ellentmondás, amelyet már többen is papírra vetettek, a fentebb leírt jelenség mellékágaként írható le. A „*divatbölcészek mindig elfoglaltak, még abban az esetben is, ha egyáltalán nem tartózkodnak az órákon*” axióma, a „*divatbölcész időparadoxon*” néven ismeretes a szakirodalomban. Feloldása érdekében a tudósok számtalan próbálkozást tettek már.

A dilemma tudományos megközelítését a svéd Tohnhhaal professzornak köszönhetjük, aki az 1990-ben megjelent disszertációjában bonyolult matematikai számításokkal kimutatta: a divatbölcészek elfoglaltság miatti panaszkodása fordítottan arányos az órán való jelenlétükkel.⁸

Sajnálatos módon csak a divatbölcész-tannal foglalkozó kutatók körében cseng ismerősen a hős professzor neve, pedig hatalmas kitartásának mindannyiunk számára ismertnek kellene lennie. Csak érdekességként említjük meg: a professzor a pontosabb eredmény érdekében megtanulta az őslakosok nyelvét és több száz órányi beszédkorpuszt rögzített magnetofonszalagokra.

Sajnos, nem sokkal eredményei publikálása után a szakember felhagyott a kutatással. A legutolsó szemtanú, aki látta, azt állította: narancssárga és lila felöltőben a törzs lakhelye felé tartott. Mindez még 1992-ben történt.

A divatbölcész kutatás modern úttörőjének eredményei azonban aztán számtalan tudományos és áltudományos munka alapjául szolgáltak eltűnése után. Talán ezek közül a legtöbb nyilvánosságot az 1993-as kutatás kapta – négy teljes másodpercet a norvég híradóban.

⁷ Prof. Gotthard-Friedrich Satzbehälter, a Berlieni Divatbölcész Társulat főtítkára személyes érdeklődésünkre mindenre kiterjedő felvilágosítást adott a megfigyelt jelenségről. A német kollegák a helyzet tanulmányozása érdekében minden nap előadásokat tartanak az általuk tanulmányozott divatbölcészeknek, akik bejósolhatóan 3-5 perccel a kezdés után mély álomba szenderülnek. A jelenség tudományos megokolása azonban még várat magára.

A divatbölcészek kezének anatómiai vizsgálata sem hozott eredményt. A mellső végtag a miénkéhez hasonló: deformitást, átalakulást nem lehetett dokumentálni rajta. A professzor inkább azt tartja valószínűnek, hogy az „azonnali elalvás” jelensége elsősorban pszichológiai mozgatórugókkal magyarázható: vagy önhipnózissal, vagy a pszicho-szomatikus elváltozásokkal. Erre azonban még nem sikerült bizonyítékot szerezni.

⁸ Dr. Sigurd TOHNHAAL, *Den stam tid paradox med gurka och majonnäs*, Stockholm, 1990. A professzor diplomamunkájának kivonatát jómagam publikáltam magyarul: Dr. Sigurd TOHNHAAL, *A törzsi időparadoxon – uborkával és majonézzel*, ford. Dr. BALOGHVÁRY Levente, Éh-lekvári Levéltári Közlöny, 1996/1, 6-15. A teljes mű magyar fordítása még várat magára.

Az említett kutató Desmond Qoppahre észak-afrikai etnográfus volt, aki háromévnyi terepmunka után jelentette meg Oslóban a *„Divatbölcész törzs pszichológiai- és varrásmintái”* című nyolcszáz oldalas munkáját. Írását, alig egy évvel később teljesen bezúzták, mivel a kötetek papírjai a különösen védett ibolya-fenyőből készültek. Jelenleg önkéntesek megpróbálnak papírzúzalékból fákat nevelni – kevés sikerrel.

A megmaradt négy könyv analízise alapján állíthatjuk: a kötetben az általa tapasztaltak alapján megkísérelte összefoglalni a törzs viselkedésmintáit és díszítőmotívumait. Mivel azonban Qoppahre nem rendelkezett pszichológiai ismeretekkel, így az írásában bemutatott kép – finoman szólva is – pontatlan.

Qoppahre saját pszichológiai szakzsargonot dolgozott ki, amely a mai szakértők számára túlságosan is megtévesztőnek tűnik. A helyzetet még bonyolultabbá teszi, hogy Qoppahre fogalomhasználatában a legtöbb megnevezés jelentéstanilag összecsúszik a többivel. Például az 1993-as mű a divatbölcész törzs tudattalanjára *„az az íz”* néven reflektál. A pongyola nyelv- és fogalomhasználat Desmond Qoppahre-t ilyen mondatok leírására sarkallja: *„A divatbölcész törzs szociális életében a lányok könnyen kaphatóak, a fiatal felnőtt férfiak elvontak vagy flegmatikusak...”* Továbbá: *„A törzs élesen elkülöníti a belső és a külső világot: mítoszai szerint a világvége is a divatbölcészek és a «nembölcészek» harca miatt következik majd be.”*

Desmond Qoppahre-t mégsem lehet csak úgy átlépni az előzmények kapcsán. Ő honosította meg a divatbölcészek kutatásában a „külső megfigyelői szempontsort” vagyis a *„paradicsom paradigmát”*.

Így erről könyvében:

„A kutató – pláne ha önmaga is a megfigyelése tárgyának közelében él – néhány hét, vagy hónap után hajlamos lesz arra, hogy annak sajátos jellegzetességeit, vonásait figyelmen kívül hagyja.

A tudós szelleme ilyenkor már távol jár a jegyzeteitől: érdeklődése lanyhul a téma iránt. Ezt bármilyen kellemetlenség előidézheti: több hónapnyi sikertelen munka, vagy éppen saját beleinek szaporasága a romlott banántól.

Mit kell tennünk, hogy ezt megelőzzük? Látszólag terhes dilemma. De mégis: az intellektuális és a bőrön is megtapasztalható »burn out-ot« megakadályozhatjuk, ha új szemgolyón át szűrjük át a világot. Ez az új szempontrendszer nem feltétlenül kell, hogy emberi legyen: sőt, én általában a legsikeresebb eredményeimet «nem emberként» publikáltam, hanem halként.

Így mindannyian feltehetjük a kérdést: milyen lenne a vizsgálatunk tárgya, ha kecskebogyóként mustrálnánk? Mit tartanánk fontosnak lejegyezni jegyzettömbünkbe, ha paradicsomként figyelnék meg a divatbölcészeket?

Az vagy, aminek látni akarnak és annak látnak, amivé válni akarsz.”

Desmond Qoppahre professzor váratlan halála után sem maradt meddő ez a fajta tudományos megközelítési mód. A kutató saját iskolát alapított, s leghűségesebb tanítványai, az ő elméletét továbbfejlesztve létrehozták az ún. „Farochktohóy-iskolát”, amely több monográfiát jelentetett meg a divatbölcész törzs kultúraszervező- és áthagyományozó tevékenységéről.

Bármennyire is szeretnénk bővebben áttekinteni a működését, erre területi okokból nem vállalkozhatunk.

De talán elégséges csak a „Farochktohóy-iskola” vezetőjéről, a német származású Edwin von Zartguldenről és kutatásairól ejteni néhány szót. Az említett férfi tudományszervező- és koordináló képessége révén gyakorlatilag ő maga irányította a divatbölcész-konzorcium működését.

Zartgulden Qoppahre professzor tanítványa volt a Hamburgi Egyetemen, s végül ő volt az, aki mesterének eltűnése után annak hagyatékát gondozta. Elévülhetetlen érdemeket szerzett Qoppahre kiadatlan műveinek arab és inuit nyelvű kiadásával, a nyomdahiús könyvborítók kézzel történő kiszínezésével is. A német professzor pályája elején szívesen foglalkozott a divatbölcsész törzs életmódjával, pontosabban annak irodalmával és kultúrájával. A róla elnevezett, s azóta is helytálló Zartgulden-tétel kimondja, hogy *minden divatbölcsész élénken érdeklődik a színház, a mozi és a színjátszó körök, színi társulatok iránt*. Ez lett aztán a cseh rendező Zsokora Pokolova divatbölcsész-színházának alapvetése is.⁹

A zartguledni tételt 1997-es módosítása után véglegesnek tekinthetjük. A betoldás oka, hogy Zartgulden négyévnyi tudományos vita után megelégette az elméletét firtatók rohamát és szükségszerűnek látta, hogy helyesbítéseket iktasson az elméletébe. Összesen a tudományháborúk hatására hat ilyen utólagos betoldást eszközölt az 1993-as kéziratába, ezeket „zartguldeni axiómák” néven ismeri a szakirodalom.^{10 11}

Edwin von Zartgulden professzor munkásságát mindenképpen alapkőnek kell tekintenünk a divatbölcsészek kutatásában: az ő gondolatmenetét követve jött rá tavalyelőtt Sokamuki japán professzornő egy fontos szociológiai alapvetésre.¹² Megfigyelései azt a tényt látszottak igazolni, hogy az idősebb divatbölcsészek szinte kivétel nélkül belépnek valamely nagyobb szervezetbe. A „*pártfunktionalitás elve*” elsősorban a „*divatbölcsész időparadoxon*” alátámasztására hivatott.

Azaz, azt szeretnék megindokolni, hogy miért nem végzik el a feladatukat. Sokamuki doktornő cikkében leírta: az érintett törzstagok büszkén hirdették, hogy éhbérért „dolgoznak”, a valóságban azonban karitatív munkát végeztek. A professzornő leírásában arra is akadt példa, hogy a vizsgált személy havonta csak egy órát segített be, de erről tíz órát panaszkodott.

A japán kutatóanalízise szerint életmódjukban nagy szerepet játszik az írás is.

Ezt mi is megerősíthetjük. Megfigyeltük például, hogy kivétel nélkül valamennyi törzstag legalább egy tucat verset közzétett már életében. A hozzáférhető művek analízise azt az eredmény hozta, hogy a költemények teljesen eklektikusak, az íróik szimbólumkezelése az átlagember számára kaotikus, követhetetlen.¹³

Életmódjuk kötöttsége talán meglepi az őket figyelő, nyugati kultúrában felnevelkedett kutatókat. A vallásosság, a rigorózus, mindent átható fegyelem bizonyos szempontból átrendezi napi cselekedeteiket. Ennek a mindenre kiterjedő rituálérendszernek köszönhető, hogy a divatbölcsészek egymás közötti agressziógörbéje egyébként igen lankás. Igaz ugyan, hogy míg a társadalmi státusznövelés miatt a törzs tagjai megpróbálnak okosabbnak látszani a többiektől és vezetőik kedvét keresni minden áron (az ő nyelvükön „*puncsolni*”), azonban

⁹ A színház első előadása, 1996-ban Ostravában zajos sikert aratott. A „Crow v seti” (Varjú a vetésben) című darab a modern minimalizmus iskolapéldájaként vonult be a modern színháztörténetbe. Puritán, ám kiforrott formanyelvét a zartguldeni paradoxon ihlette. Az előadás kritikája külön kiemeli: a darab kétszáz perces időtartama alatt csak néhány néző aludt el a teljes sötétben.

¹⁰ Dr. Edwin VON ZARTGULDEN, *Nicht die Wühlmaus*, Frankfurt, 1997.

¹¹ A második például így hangzik: „*Nem is divatbölcsész az, aki legalább egyszer nem érezte azt, hogy a nyelv, a betűk nem elégségesek ahhoz, hogy kifejezze velük, hogy mit is érez.*” Az ötödik: „*A divatbölcsészek szabad erkölcsű, mindenkinél jobb szívű emberek, aki nem sajnálják egymástól a nemi betegségeket.*” Illetve a hatodik: „*A divatbölcsészek elveik miatt nem ülnek székre, hanem csakis ablakpárkányon vagy a földön foglalnak helyet.*”

¹² Haruyo Sokamuki, *Party functionality in the tribal communities*, Japan Times, 2009/2, 13. Pp.

¹³ Életmódjuk másik közös pontja szintén a versírást segíti elő, ennek hatékonysága általában nagyobb határfokú: „*hesszelnek és önpusztítanak*”. A törzs e közös időöltésének egyetlen előnye, hogy a megvalósításhoz kevés helyre és eszközre van szükségük. Az önpusztítási kitélt általában állandó pipázással valósítják meg, amely ellentétben áll egy másik fontos, divatbölcsész alapvetéssel, a környezetükre való gondos odafigyeléssel.

ezt leszámítva a törzs minden tagja jó viszonyt ápol egymással, s ritkák a közöttük folyó összecsapások.¹⁴

Azt azonban nem állíthatjuk, hogy ez az egész ún. „látszatkettősség” hatástalan lenne az egyénre a törzsen belül. Dr. Szighet-Vahory Koriolán neurológus és Dr. Kutyamássy Ebald klinikai szakpszichológus, legutóbbi írásukban megállapították: a törzsben élők idegrendszerét és egymás közötti kapcsolatukat igen is meghatározza az erőteljes, parancsra végrehajtott „akarathajlítás”.¹⁵

Következtetések sem adnak okot az optimizmusra. Dr. Szighet-Vahory és Dr. Kutyamássy számtalan tesztet végezett el, míg bizonyosságot szereztek arról: az alanyok között a végleges személyiségtorzulást szenvedők aránya megközelíti a 40%-ot. Az ilyen traumán átesett alanyokat mélységesen önzőnek, s elemi ösztöneik visszatartására képtelennek tartották orvosaink. Azt is leírták: néhány esetben csak jelentős mentális erő kifejtés árán sikerült emberinek maradnia néhány akaratvesztett divatbölcésznek.

A két orvos végkövetkeztetésében sem kételkedhetünk.

Az „álarc”, a mesterséges béke fenntartásának kényszere szétszabdálja a törzstagok szabad akaratát. Mi is úgy láttuk több éves kutatásaink során: ritka az olyan divatbölcész, aki bárminemű konfliktus nélkül tudna azonosulni mindazzal, amit elvárnak tőle. A korosztályokhoz kapcsolódó általános igényeket áthághatatlan, mindenképpen teljesítendő elvárásnak érzik. Még akkor is, ha saját személyiségük szöges ellentétben áll ezzel.

A kollektív hazugság részletes jellegének feltárása alapos szociológiai kutatást igényel. Annyi azonban már most bizonyos, hogy magában az embertípusban talán születése pillanatában megvan ez a kettősség, s a beavatási rituálé csak irányt mutat az önbizalom hiányos, kialakulatlan személyiségnek. Orvosaink ezt a személyiségbeli vonásokat és a törzsi elvárásokat együttesen *kaméleon-effektusnak* nevezték el cikkükben.¹⁶

Mi úgy láttuk terepszemlénk során, hogy ez, a nyomott lelkiállapot hajtja a törzstagokat arra, hogy mindennapjaikat általában mindig ugyanúgy hajtsák végre. Egyetlen kis szelete van megengedve az egyéniség kibontakoztatásának: mindegyik divatbölcész talál magának valamilyen rituális helyet, ahol transzba eshet. A rendkívüli vallásosságra utaló paroxizmus néha több napig is eltart, ami alatt a törzs tagjai persze egyáltalán nem látogatják kulturális központjaikat.

¹⁴ Az orvostanhallgató-törzs tagjai között már nem ilyen jó a helyzet: állítólag egyszer egy szerény medikust fel is akasztottak a társai, nehogy elrontsa a hírüket. Az esetet dokumentálja: Dr. Ilyuki-Tukhi, *Agony of medical students*, 1974, 257-258.

¹⁵ DR. SZIGET-VAHORY Koriolán, DR. KUTYAMÁSSY Ebald, *A végstádiumú agyrák előfordulása a pécsi divatbölcész törzs tagjai között, a „kaméleon-effektus” hatására*, Magyar Birkatenyésztő Egylet Ismeretterjesztő Célzattal Megáldott Nyomatványkötege, 2010/09, 31.

¹⁶ Dr. Szighet-Vahory Koriolán neurológus és Dr. Kutyamássy Ebald klinikai szakpszichológus *kaméleon-effektusnak* nevezte el azt a hatékony beolvasztási módozatot, amely néhány hónap alatt látszólag teljesen átformálja a frissen beavatott törzstagot. Az átformálás után az eredeti személyisége darabokra török és nem lehet visszaállítani. Látszólag a befogadottal csak új szokásokat sajátíttatnak el, például mindenképpen meg kell tanulnia az ősi népi táncot és meg kell tanulniuk lovagolni, bár magát a lovat egyáltalán nem használják, csak ünnepi alkalmakkor.

Ettől azonban a személyiség jóval mélyebb régióiban történik valami, amelynek okait a két szakember sem tudta feltárni. A tagok végső lelkiállapotára a következők jellemzőek. A beavatott tanulmányait lustasága miatt kevésbé veszi komolyan. Bármilyen zenét is kedvelt régebben, ezentúl csak ugyanazokat a rituális dallamokat hallgathatja, mint a többiek. Az újonnan befogadott személyt rászoktatják a mindenki által kötelezően fogyasztandó szeszitalok fogyasztására, s elvárják tőle, hogy minél bizarrabban nézzen ki. Bár a legtöbb a divatbölcész figyel a tisztaságra, mégis: ha közös térben vannak, legtöbbször alaposan összekoszolja magát, hogy elhitesse a többiekkel, hogy ő mennyire közel áll a földanyához. Ezt is a kaméleon-effektus számlájára kell írunk.

2. Az élőhelyük vizsgálata

Büszkén állíthatjuk, hogy a többévtényi terepmunka során leginkább a divatbölcész törzs lakhatási módjával kapcsolatban nyertünk értékelhető információkat.

Első látszatra a szálláshelyek emlékeztethetnek bennünket az ókori görög városállam, Spárta valamikori katonaszállóira. A hasonlóság nem véletlen. A divatbölcészek nagy többségének nincs lehetősége intim tér kialakítására, így sokszor többen is összezsúfolódnak egy szobában.

Ebben az esetben is felmerült a bölcészek sajátos kétarcúsága, amelyre fentebb már bővebben is kitértünk. Megfigyeltük ugyanis, hogy a divatbölcészek hozzánk hasonlóan társas lények, keresik egymás társaságát még akkor is, ha frusztráló számukra a közelség. Ha még lehetőségük is adódna arra, hogy saját lakhelyük legyen: legalább öt főt invitálnak lakrészükbe.

Lakhelyétől – akárcsak a többi törzs – a divatbölcészek is igyekeznek ellenségeiket távol tartani. A divatbölcészek természetes riválisainak a természettudományi karon tanuló szakbarbár törzs tagjai tarthatjuk. A közöttük dúló territoriális harc ősi, ma már nem tisztázható eredetre nyúlik vissza.

A törzsi mitológia úgy tartja, hogy a két törzs között, a történelem kezdetén béke volt. Úgy tartják, hogy a közöttük dúló harc akkor tört ki, amikor az első divatbölcész pár férfitagja Dávid, párjától, Franciskától egy matematikai tartalmú tekercest kapott, amelynek „A pi” volt a címe. A rege szerint az ajándéktól felháborodott Dávid asszonyát azon nyomban agyonütötte egy teknős páncéljával, ezzel véglegesen magára haragítva Franciska rokonságát.

Így kezdődött tehát a törzsi harc, amely a divatbölcész népművészet tematikáját és motívumait is meghatározta.

Mielőtt azonban a munkánk ebbe az irányba fordulhatna, rendet kell tennünk a divatbölcész népművészettel foglalkozó szakirodalomban, amely számos téves feltételezéssel nehezítette meg a munkánkat. Nem tagadhatjuk, a számtalan fiaskó megcáfolása hosszú, lineáris folyamat eredményeképpen valósulhatott meg – a mai kutatógenerációtól függetlenül. Mostanra azonban úgy tűnik, hogy a témát összefoglaló művek nagyrészt helytálló megállapításokat tartalmaznak.

De a tudósok melléfogásainak hosszú sora akad. Ernő Ulpacka, magyar származású kutató például azt feltételezte, hogy a divatbölcész népművészet alapja az inka csomózási technika, az ún. „kipu”. Ezzel azonban a divatbölcész kultúrát közel ötszáz évvel korábbra datálta.

Szintén az orosz emigráns Ulpacka fogalmazta meg azt a hipotézist, mely szerint a törzs legfontosabb tápláléka a datolya, amelynek magját is feldolgozva keletkeztek a divatbölcész törzs sajátos berendezési tárgyai.¹⁷

Mind munkatársaink, mind a saját vizsgálataink azonban ennek ellentmondani látszanak. Közel kétezer ág- és aszalterítő vizsgálata azt mutatta, hogy a kultúra sajátos technikával állítja elő a textíliákat. Véleményünk szerint az ún. „csomózásos” vagy „tekerős” festéssel. Ez a módozat azonban nem az inkák esetében volt használatos, hanem a huszadik századi második felében a tengerentúlon, a „hippiknél”.

E feltételezésünk alapján merjük azt állítani, amelyet a Rákosi-korszakban sokáig ördögtől való volt szaklapban leírni: a divatbölcészek és a nyugati civilizációjú emberek a történelmük egy pontjára együtt éltek, majd egy kataklizma következtében kulturális fejlődésük és élőhelyük eltávolodott egymásétól. Nehéz lenne cáfolni, hogy a konkrét eseménysort nem tudnánk rekonstruálni: talán lehetetlennek is tarthatjuk. Azt azonban nem tagadhatjuk, hogy

¹⁷ Ő állította azt is az 1932-es Berlieni Divatbölcész Konferencián, hogy a törzs rendkívül alacsony népszaporulata is a datolya-mag nem megfelelő felhasználása miatt állandósult. Állításait még senki sem tudta bizonyítani – még ő maga sem.

manapság éppen a beolvadásuknak lehetünk tanúi: úgy látszik, hogy fejlődésünk lassan ismét azonos ritmusban fog folyni a divatbölcsesekével.

Korunkban élőhelyük és kultúrájuk még őrzi sajátosságait.

Lakhelyüket például jellegzetes módon díszítik: a falakat nagyméretű rajzolt ábrákkal borítják, amelyek szimbolikus tartalma bizonyára az isteneik dicső tetteiről ad tanúságot. A vallási témákon felül kedvelik az emberi ábrázolást is. Az ilyen témájú képeiket két csoportra tudjuk bontani. Első csoport: terjedelmes napraforgót és napfényel szemben sétáló párt ábrázoló poszter. Második csoport: nem terjedelmes napraforgót és napfényel szemben sétáló párt ábrázoló poszter.

Helyiségeiket nagyfokú káosz uralja, amely megnehezíti a használati tárgyak kategorikus számbavételét: a felbontott virágföldes zsáktól, az elszenesedett gyertyacsonkig szinte mindent megtalálhatunk a divatbölcsesek élőhelyén. Jellemzőnek tűnik, hogy egymásnak csak a legkritikább esetben adnak kölcsön bármit is, hiszen a kölcsönkért dolgokat általában öt év elmúltával szolgáltatják vissza, így a kölcsönzés szokása kiveszőben van nem csak a törzsi kultúrából, hanem még a törzs nyelvéből is.

Vizsgálataink alapján állíthatjuk: a törzset nagyfokú gyűjtögetési kényszer jellemzi, de a szokás patológiás jellegének végső meghatározására nincsenek meg a megfelelő eszközeink. A vélhetőleg kollektív obszesszív-kompulzív megbetegedés általunk látott tüneteit rögzítettük és a felvételeket egy bécsi orvos csoportnak küldtük el. Az ő véleményük alapján lehet majd törzsi gyűjtögetésről beszélni.

Annyi eredményt azonban már sikerült felmutatnunk: kutatásaink során rájöttünk, hogy a jelenséggel már más is találkozott. Bizonyos „divatbölcsesek kóros gyűjtögetéséről” már 1924-ben is írt Georg Namitev Nobel-díjas, lengyel író a *Zazdrosny plemię* című regényében.

A regényben leírt tünetek természetesen önmagukban nem bizonyulnak elégségesnek a végső állásfoglaláshoz.

3. A törzs gazdasági értékrendje

A divatbölcsesek törzs gazdasági értékrendjéhez meg kell értenünk, hogy törzstagok mindennapi életmódját teljes mértékben átalakította a kávé megjelenése. Igaz ugyan, hogy a régi elveket valló divatbölcsesek a kávéfogyasztást mellőzik, némelyek azonban az egymást túllícitáló függőségi versenyben több forrásból juttatják a szervezetükbe a serkentőszert.

Saját tapasztalataink alapján állítjuk: legtöbben nem határolják el magukat a kávétól.

Anyagi forrásaik személyes elmondásuk alapján állítólag igazán szerény mennyiségűek: ha hiszünk nekik, akkor körülbelül kilencven dollárral számolhatunk egy hónapban. Bár közgazdasági képzésben nem részesültünk, azonban kutatótársammal együtt feltételeznünk kell, hogy igazuk van. Ekkor azonban két forgatókönyvet tudunk elképzelni a mindennapi élelem beszerzésére, a vadászatot nem űző törzstagok esetében. Első: a modern civilizáció menedékét választják és a hajléktalanoknak fenntartott nappali melegedőbe járnak titokban étkezni. Második: mindannyian angolkórosok.¹⁸

A törzsi gazdasági-termelési rendszer igen fejletlen, ez pedig fejlettebb kereskedelmi ismereteket irányoz elő. Esetünkben nyoma sincsen a más afrikai törzseknél már megszokott közös vadászatok szokásának. Az általunk megfigyelt struktúra a következő: a törzs valamennyi tagja alanyi jogon, de különböző jogcímen kap valamiféle alacsony értékű, egymás között cserélhető dolgot, amellyel ügyesen sáfárkodva egy hónapig meg kell élnie, ha

¹⁸ Ezt azonban a látottak alapján az expedíció orvosa, Dr. Szalonváry Tivadar Jenő nem tartja valószínűnek.

nem kíván vadászni.¹⁹ Természetesen az alacsony értékű ajándékot (nyersfordításban: „megélhetési ösztöndíjat”) ki lehet egészíteni többletmunkával.

Észrevételünk nem minden előzmény nélküli.

A szakirodalom már ismeri a divatbölcészek kereskedelmét, megélhetési jellemzőiket. 1995-ben két fiatal USA-beli kutató, John és Eveline Ivory-Keith Allen „a divatbölcész csőd-sejtés” néven publikálta a jelenséget „*The great economic paradox, how the shit do it?*” című könyvében.

A látszólagos ellentmondás feloldására racionális, matematikailag megalapozott megoldás még nem született. Ettől függetlenül azonban számtalan, jórészt felületes bizonyítást juttattak már el a Nyugat-virginiai Torreador Centre-be, az alapítványhoz, amely megjelentette a fiatal házaspár kötetét.

Ezek közül a legjelentősebb, egy Lorren Phalas-Inta nevű hölgyé volt, aki közel négyszáz gépelt oldalon bizonyította azon sejtését, hogy a paradoxon megoldhatatlan. Azért, – érvel a szerzőnő – mert a divatbölcészek két, közösen áttivornyázott éjszaka alatt elvesztik a pénzüket. Így – ha feltételezzük, ahogyan a szakirodalom is teszi - ha valóban csak környezetkímélő, ún. „bio” étkeken élnek a törzs tagjai (például süttők-krémleves), s valamennyien betartják azt a tiltást, hogy a tőlünk látott hamburgert tiltott számukra: egyszerűen nem keresztülvihető.

A hölgy hipotézisét – bizonyítás híján – elvetették.

A probléma áthidalására Sir Daniel Cracough dolgozott ki egy elméletet. A szerző feltételezi, hogy a divatbölcészeknek nincs szüksége ételre, hanem csak bizonyos folyadékok fogyasztásával (Cracough fogalomhasználatával „bölcészbenzin”) ²⁰ a legtöbb élőlényel ellentétben képesek életben maradni huzamosabb ideig is.

Ha elfogadjuk az angol szerző elméletét, akkor rögtön más színben tűnik fel előttünk az eddig általunk feleslegesnek vélt kávé- és forraltbor-fogyasztás. Sajnos azonban Sir Daniel Cracough elméletét mind a mai napig nem tudta hitelt érdemlően bizonyítani.

A helyzetet csak bonyolítja, hogy a tudomány jelen állása szerint azt mondhatjuk: a divatbölcészek a „biobogyók” mellett titokban hamburgereket is esznek otthonukban, nehezítve ezzel a kutatók helyzetét. Csak néhány bátor lelkű, ámde rebellisnek kikiáltott tag meri nyilvánosan is megenni a nem környezetvédő ételeket.

Ha e törzstagok aránya jelentékeny mértékben növekedni kezdene, akkor sokkal könnyebben tudnánk pontot tenni e kényelmetlen kérdés végére.

4. A divatbölcészek öltözködése

4.1 Általános jellemzők

4.1.1 A jellegzetesen divatbölcészek színek

A törzsi színvilág bemutatása a törzs ruházatának legfőbb sarokköve.

Több száz órányi kitartó elemzés árán megpróbáltuk a színek szerepek szerinti analízisét végrehajtani, azonban a kutatás jelen állását tekintve ez meddő próbálkozásnak bizonyult.

¹⁹ Érdekes jelenség volt látni, hogy fejletlen törzsi viszonyrendszer milyen fejlett, ámde felesleges bürokráciát épített ki.

²⁰ Sir Daniel Cracough a „bölcészbenzin” csoportba sorolja a fröccsöt és a kávé is: a töményebb szesztartalmú szeszeket és a likőröket inkább a jogtudományi- és orvostanhallgatók törzséhez kapcsolja.

Ennek oka, hogy színeit tekintve valamennyi divatbölcész homogén öltözködést valósít meg. Így – valószínűsíthetően – az identifikáció más módokon jön létre, amelyet azonban még nem ismertünk fel.²¹

Mindannyian elfogultsággal viselik a khaki zöldet, a narancssárgát, a zöldet, a barnát s a piros színt. Érdekes biológiai megállapítást, sőt paradoxont tehetünk az információ birtokában: míg az állatvilágban elsősorban a szőrzet rejtőzködő, környezetbe beolvadó funkciója a lényeges, a divatbölcészek esetében pont ellentétes sémával találkozhatunk.

A divatbölcészek a földszínekkel, s a paszellszínekkel csínján bánnak: az ő céljuk ezzel nem a rejtőzködés, hanem a feltűnni vágyás. Talán ehelyütt kell arról a bizonyítékról referálnunk, amelyet Baljuhar-Élces Manó Napsugár professzor 1913-ban megjelent tudományos igényű emlékirataiból ismerhetett meg a tudományos világ: miszerint a divatbölcész viszolyog (néhány esetben menekül) az olyan színektől, amelyek nem az ő tipikus színei.²²

Ez a felismerés fontos lehet az ellenük való védekezésben.

4.1.2 A nyakban hordott ún. „anakonda” vizsgálata

A ruházatuk szempontjából mindkét nem esetében meglehetősen sok szimilaritással bír.

Hosszas megfigyelési folyamat eredményeként bizton' állíthatjuk, hogy a divatbölcészek legjellemzőbb tulajdonsága, hogy nyakuk körül gigantikus, döglött állatokat, ún. „anakondákat” hordanak.

A tény alapján megpróbáltunk az élőhelyükre vetítve is jellegzetességeket felfedezni. Ennek bizonyítására a Ražolovitch–Kauzalits-féle megfigyelési módszert használtuk²³, amelyet táblázatba foglaltuk. Az adatok elemzése során bebizonyosodott, hogy a divatbölcészek által élőhelyként használt területeken az óriáskígyó-félék populációja drasztikusan lecsökkent.²⁴ E felismerésnek köszönhetően felismerhetővé váltak Magyarország területén a divatbölcész kultúra gócpontjai, elterjedési határai.²⁵

Eredetileg azt feltételeztük, hogy funkcióját tekintve az általunk „anakondaként” azonosított tárgy valószínűleg a nyaki terület védelmére szolgál, de megfigyeléseink közben tanúi

²¹ Az általunk is megfigyelt és lejegyzett hasonlóságok a következők:

- látszólagos kreativitás, amely a ruházkozásban manifesztálódik,
- a ruházathoz tartozó kiegészítőket nagy igyekezettel válogatják ki, s ezeknek túlzó jelentőséget tulajdonítanak. A mostani trend szerint a „gombos-dobókockás kultúráról” beszélhetünk.

A divatbölcész ruházat vizsgálata során számos olyan történelmi esettel találkoztunk, amely az emberek és divatbölcészek együttéléséről tanúskodnak: példának okáért ruházatuk számtalan olyan kiegészítőt tartalmaz, amely kutatásaink szerint az 1960-as években volt divatos a „hippik” között.

²² A szakirodalom jelentős része hasonló megállapításra jutott a divatbölcészek megfigyelése során. A téma legelső magyar származású kutatója, Baljuhar-Élces Manó Napsugár már 1882-ben tanúja volt annak az esetnek, amikor a kutatók egy riadt divatbölcészre erőszakkal kék felöltőt és nadrágot adtak. Az őslakos ezután néhány órán belül meghalt és megette a kislábujjait. A sorrenden mind a mai napig vitatkoznak a professzor tisztelői, hiszen a tudós emlékiratai csak átiratban maradtak ránk, így ez a fontos mementó – sajnálatos módon – eldönthetetlen maradt.

²³ Ennek kifejtése: Mihail RAŽOLOVITCH, Lazlo KAUZALITS, *Spremljanje in vrednotenje brez motečega drisko*, Ljubjana, 1993. Az idáig biztos alapokon álló, megfigyelési módszertant bemutató kötet 1999-ben megjelent magyar kiadásban is. A kötet a Nádavágó Istók Kiadó gondozásában jelent meg „*Megfigyelés és értékelés zavaró hasmenés nélkül*” címmel, Könyves Béla fordításában.

²⁴ A következtetéseink közül kizártuk az emberek általi elfogyasztásukat, egy új „szuperragadozó” megjelenését és azt a tényt is, hogy a boák saját magukat fojtották volna meg.

²⁵ A Magyarország divatbölcész-gócpontjait bemutató térkép már elkészült, azt egy feldolgozó tanulmánnyal együtt fogjuk publikálni hamarosan.

lehattunk egy sajátos eseménynek, amely az eddigi következtetéseinket megváltoztatta: így azt állíthatjuk, hogy a tárgy defenzív funkciója vélelmünk szerint csak szekundáris lehet.²⁶

Hosszúra nyúlt terepmunkánk során különös részletességgel fókuszáltunk erre a kérdéskörre és úgy találtuk, hogy nem szűkíthetjük le egyetlen kulturális vetületre a ruházat kérdését. Megfigyeléseink során elkülönítettünk a döglött nyakbavaló számára egy másfajta, ún. „szuicid szerepet” is. Bár erre nem láttunk példát, de lehetségesnek tartjuk, hogy az élettelen dolog több méternyi lelógó felülete alkalmas arra, hogy a beteg egyedek felfokozott lelkiállapotukban – amely kapcsolatban lehet valamiféle hosszúra nyúló, félévente megrendezett törzsi megmérettetéssel – eutanáziát kérjenek fajtársaiktól.

E gondolatmenet alapján valószínűsíthetünk még egy lehetséges dolgot is: úgy véljük, hogy a mindenki által viselt „anakonda” törzsi rendszerben élő divatbölcsészek büntetési eszköze is lehet. A metódust a törzsfőnök hajtja végre, ő húzza meg erősebben, ha valaki vét a törzsi szokások ellen.²⁷ E feltevésünkre azonban még nem találtunk bizonyítékot, ahogyan a divatbölcsészek temetkezési szokásairól sem rendelkezünk helytálló információkkal jelen pillanatban. Összefoglalva: véleményünk szerint a nyakban hordott, élettelen „anakonda” valószínűleg több funkcióval rendelkezik, többek között rituális eszköz lehet.

A tudóstársadalom egyes rétege azonban másként vélekedik ezzel kapcsolatban: néhány kollega úgy gondolja, hogy a nyakbavaló tulajdonképpen a szociális rang jelzésére alkalmas szerszám.²⁸

Saját tapasztalataink megcáfolták ezen feltevéseket: igaz ugyan, hogy mind a férfiak, mind a nők előszeretettel hordják. Ám a számunkra hozzáférhető írásbeli anyagok között nem találtunk olyan passzust, amely az „anakonda” szociális rangjelző funkcióját alátámasztotta volna.

4.1.3 A divatbölcsészek medáljai és talizmánjai

Mielőtt a divatbölcsész törzs öltözékét görcső alá vehetnénk, még egy tény kifejtésére kényszerülünk. Bármennyire is szeretnénk a szenttelen megfigyelő álarca mögé bújtatni önvalónkat, azt azonban mindenképpen meg kell jegyeznünk, hogy a ruházat kérdésében világlik ki a divatbölcsész törzs hátránya. A törzs – sajátos gondolatvilágának köszönhetően – sajnos nem ismeri fel azt a nyilvánvaló körülményt, hogy ha mindegyik tag ugyanúgy öltözködik, akkor a társadalmi kiemelkedés, megkülönböztetés nem valósítható meg ilyen módon.

Nem szeretnénk azonban azt a látszatot kelteni, hogy a hozzáférhető anyagok nem írtak le olyan módot az öltözéket számítva, amelyet társadalmi előrehaladásért cselekedtek. A módzatok között genetikai-biológiai furcsaságok ugyanúgy előfordulnak, mint az egyéni viselkedésnorma mesterséges torzításai.

Példának okáért a hozzáférhető források²⁹ lejegyezték egy olyan esetet, amely során az időközben névtelenné vált divatbölcsész nő a gyermeke világra hozása után fedezte fel, hogy

²⁶ Egy alkalommal egy férfi divatbölcsész szájszervével szívóhatást gyakorolt egy nő, „anakondától” megfosztott nyakszirtjére.

²⁷ Példaként említhetjük az Észak-Thaiföld hegyi falvaiban élő, palaung törzshöz tartozó zsiráfnyakú nőkkel szembeni büntető magatartást.

²⁸ A hipotézisünkkel egyet nem értő kollégáink például dr. Sertéssy Iván, vagy a dél-angliai University Of Oksford tanára, Professor Alexis Propugnaculum. Sertéssy úgy gondolja, hogy a divatbölcsészek állandóan nyakban hordott eszköze hosszúsága alapján fejezheti ki a szociálisan és gazdaságilag alulfejlett törzsben a viselője által betöltött társadalmi státuszt. Propugnaculum professzor munkáját azért nem tudjuk érdemben értékelni, mert Zsuzsa lányom leöntötte kakaóval a kötetet, amelyben a kérdéses írás megjelent.

csecsemőjét és őt nem köldökzsinór (*funiculus umbilicalis*), hanem „anakonda” kötötte össze. Az esetleírás hozzáteszi: a divatbölcész törzs az új jövevényt sámánként tisztelte élete végéig, az édesanyját is hatalmas tisztelet övezte a törzsön belül.

A társadalmi presztízs ilyen módon történő növekedése azonban felettébb ritka, általában a törzs elenyésző kisebbsége szerez magának ilyen módon tiszteletet. A divatbölcészek nagy része sokkal inkább a tradicionális öltözék viselésétől várja sorsa javulását.

Ilyen tekintetben bizonyos nembeli eltérések figyelhetőek meg, s annál kevesebb azonosság. Érdeemesnek tűnik, ha leírjuk először azt, amely mindkét nemre általánosan jellemző. A megfigyelés ideje alatt mind a két nem preferálta a tarisznya viselését, amelynek primer funkciója a csekély magántulajdon szállítása. Az oldaltarisznát a divatbölcészek bizonyos rituális jelekkel, talizmánokkal ékítik, amelyek valószínűleg bizonyos istenek segítségét invocálják, esetlegesen démonűző amulettek lehetnek.

A divatbölcész törzs számtalan istennel büszkélkedhet, ám legtöbbjük „hatáskörének” azonosítása még várat magára.³⁰

4.2 A női divatbölcészek ruházata

Számunkra megdöbbenő volt azt látni, hogy divatbölcész-öltözék egyre inkább elveszti sajátos jellegét és *kezd a civilizáltabb emberek mindennapi ruháira hasonlítani*. E sajátos és szomorú folyamat megállíthatatlannak tűnik, s csak gondos összefogással adhatjuk vissza a törzs számára mindazt a szokásrendszert és életminőséget, amelyet az évek elmúltával a civilizáció elvett tőlük.

A ruházat kérdésében már most sem beszélhetünk egységes, divatbölcész irányvonalról: egyre inkább zsugorodik a tradicionális ruházatot viselők száma. Most mégis megpróbáljuk leírni tapasztalatainkat azzal a keserű megjegyzéssel: azt fogalmazzuk meg, amilyennek *lennie kellene* a ruházatnak, s nem a valódi állapotról adunk leírást.

A *tipikus női divatbölcész*, ha teheti, akkor – valószínűleg intellektuális presztízsből kifolyólag – látószerve elé csillogó, furcsa tükröt illeszt még akkor is, ha ez jelentősen megnehezíti mindennapi tevékenységét, vagy a minden pillanatban szükséges mozgáskoordinációt és navigációt.

²⁹ Eduard CASHÉRTIHRÓ, *The possibility of social advancement in the tribal societies - a long and tedious story*, London, 2002, 204-206. (Eredeti kiadás: Eduard CASHÉRTIHRÓ, *La posibilidad de promoción social en las sociedades tribales - una historia larga y tediosa*, Córdoba, 1987.)

³⁰ A kutatás folyamán számtalan divatbölcész oldaltáskáján megtaláltuk a főisten, „Lohowahssi” kultuszának jeleit, de a rendelkezésre álló anyagból több istenség szignumjait és szimbólumrendszerét tudtuk azonosítani. A főisten mellett az isteni pantheon második számú képviselője „Sikh-Láph”, aki – a rituális ábrázolások alapján valószínűleg a hadisten posztját tölti be. Kettejük között időnként – számunkra eddig még nem azonosított okból – teomachia zajlik, s ezt a szembenállást a törzs egy stilizált, apró csillaggal fejezi ki, amely szintén népszerű kiegészítője a törzs ruházatának.

Az ábrázolások között közkedvelt még a valószínűleg idegen földről származó „Nyravna” jel is, de statisztikailag jelentős arányban találkozhattunk a divatbölcész-túlvilág („kylimbee”) kapuját őrző, hétarcú istenség, Heevon-Sheret jelével is a ruházatokon.

A teljesség igénye nélkül még ideiktatunk pár jelentős istenséget, amelyeknek nevét és jeleit azonosítani tudtuk a több éves megfigyeléseink során: Wahad Fututy a divatbölcész verscsinálás istensége; Taakhas Eesmer, a főisten rettenetes alteregója; Koakazos, a vidámság és a káosz istene; Teosaco Diseko, az esőistenség; Eoy, a vizek és a közlekedés istene.

Ezt a listát távolról sem tekinthetjük teljesnek.

A törzs asszonyai évszaktól függetlenül kötődnek a színes, feltűnő, számunkra már kényelmetlenül nagy pomponokhoz, lógókákhoz, színes fül- és lábmelegítőkhöz, amelyek miatt a nyári időszakban többen kapnak hőgutát közülük, mint Ugandában.

A divatbölcsész – és a férfiak egyre nagyobb számban – egész évben kabátot és garbószerű felsőrészt viselnek az időjárás viszontagságai ellen, amely miatt jelentős mértékben visszaesett a tűzifa-felhasználás a divatbölcsész törzs körében.³¹

A törzs női tagjai az emberek körében már jól ismert szoknyát preferálják, amely miatt sokszor összetévesztik a civilizációba tévedt divatbölcsészeket a jósoló cigányasszonyokkal. Az általunk megfigyelt női divatbölcsészek előszeretettel viseltek harisnyát, amelyek a már ismertetett színűek voltak.

Alsó végtagjaik védelmét balerinacipő (sajátos nyelvhasználattal: „*tutyi*”) vagy vékony vászonlábbeli viselésével igyekeznek megoldani, amelyet szintén tipikus jegynek tekinthetünk a divatbölcsész faj vizsgálata során. Sajnos a modernitás az élet e területére is betört: egyre gyakoribbá válik az, hogy téli időszakban gumicsizmát, sőt bakancsot is hordanak.

A ruházat – anyagát tekintve is – nagy élénkséget produkál: a felhasználást tekintve a muszlin és szatén anyagfajtától kezdve egészen a gyapjúig mindenfajta kelmével képesek magukat befedni.

4.3 A férfi divatbölcsészek ruházata

A *férfi divatbölcsész* általában leptoszom testalkatú, s tipikus ismertetőjegye, hogy úgynevezett „csónadrágot” visel, amelyhez tornacipőt húz fel. Mint már mondtuk, a sál viselése a férfiak esetében is megtörténik. Az egyetlen különbség, hogy esetükben a kiegészítők nem jutnak olyan nagy szerephez, mint a nőknél.³²

A ruházat legtöbbször színes, vasalt, matricás póló, amellyel verbális aktus nélkül útbaigazíthatják társaikat saját világnézetükről. Jellegetesnek tekinthető esetükben a mellény és a garbó viselése is, amellyel elsősorban elméleti felsőbbrendűségükről szeretnék meggyőzni az ellenkező nemet, így nagyrészt az udvarlás során van jelentős szerepe. E hatás erősítésére frázisokat puffogatnak, amelyeket saját irodalmukat jól karakterizáló ponyvákából szedtek össze.

Az udvarlási szándékot az állandóan és megunhatatlanul viselt ósdi Eden-kalap és a nőknél már megismert szövetkabát teljesíti ki, amely elhagyhatatlan része lett a divatbölcsész férfiak ruházatának.

Megfigyeléseink megerősítették, hogy valamennyi divatbölcsész – korra és nemre való tekintet nélkül – előszeretettel készíti el önmagának saját kiegészítőit. Ebben az esetben nem csak a rituális jelvények készülnek a „csináld magad-mozgalom” keretében, hanem a törzs egymással való kereskedelmének is ezek alkotják a sarokköveit. A színes, egzotikus karkötők és csecsebecsék rendkívül sok alapanyagból és módszerrel készülhetnek: szemlénk során láttunk egy olyan fülbevalót, amely flamingótollból készült.

Amilyen színpompásak a divatbölcsész törzs kiegészítői, olyan egyhangúnak és kopottnak tetszenek a ruhaneműik. Az uniformizálás elsősorban azért következett be, mert a divatbölcsész törzs tagjai irtóznak az új ruha viselésétől: kizárólag használt és a modern ember számára idejétmúltnak tűnő ruhaneműt hajlandóak felvenni. Ezeket – ha megfelelően elkoptak – ismét beszolgáltatják, így valamiféle „ördögi kör” jön létre.

³¹ Ám nem csak ez az egyetlen előnye a vastag ruházatnak. Saját szemünkkel láthattuk, hogy miként iszkolt egy farkas egy istenesen megizzadt divatbölcsész mellől.

³² A törzs férfitagjai elsősorban a ruházatukat hívják segítségül ahhoz, hogy identitásukat a külvilág felé vetítsék, míg a nők zömmel a kiegészítőik segítségével próbálják meg tájékoztatni a társaikat.

Ezek beszerzési forrása a modern bolhapiachoz hasonlatos börze, ám a manapság már nem ritka az sem, hogy az ifjabb divatbölcsesek már új, civilizált szemmel is tetszetős ruhákat viselnek.

5. A divatbölcsesek csoportosíthatósága

Mielőtt befejeznénk a cikkünket, még néhány szót kell ejtenünk arról, hogyan is csoportosíthatjuk a divatbölcsesek törzs tagjait. Mivel számtalan, jórészt ugyanúgy öltözködő taggal bír ez az egyre emelkedő létszámú közösség, mindenképpen fontos, hogy a laikus is képes legyen valamiféle megkülönböztetésre.

A legegyszerűbb csoportosítást mi magunk is követtük cikkünkben, ahol szükségesnek láttuk: a divatbölcseseket elsősorban *nemük szerint* csoportosíthatjuk. A két nem közötti öltözködési és életmódbeli különbségeket a megfelelő helyeken tárgyaljuk.

A következő csoportosítási forma *motiváció szerinti* felosztás. Ezt követve fogalmat alkothatunk a divatbölcsesek pszichológiai mozgatórugóiról: régóta akart-e a törzshöz tartozni, s ezért már a beavatása előtt is felvette-e a törzs életmódjának sajátosságait, vagy pedig csak a beavatást követően asszimilálódott?

E csoportosítási mód idejétmúltnak számít, ám nagyjából átdolgozva mi kialakítottuk belőle az ún. „madárszimbolikán alapuló” csoportosítást, amelyet lentebb fogunk részletesen leírni.

A következő besorolási lehetőség *a divatbölcsesek társadalomban betöltött kasztok alapján* történik. A társadalmi presztízsiük alapján alsóbb kasztba tartoznak – saját megnevezéssel – „a magyaros, a néprajzos, a pszichológias, a szabadbölcsesek és a pedagógias” divatbölcsesek. Bár ők ősbibb vérvonalat mutathatnak fel, a törzs történelmének egy nem tisztázott epizódja után mégis háttérbe kerültek.

Föléjük kerültek a társadalmi ranglétrán „a történészek”, más megnevezéssel az „ősmagyarok”. A társadalmi megbecsülés legtetjén helyezkednek el a „nyelvi szakosok”, akik – bizonyos rituális szövegek szerint – „kilenc és fél méterrel a föld felett járnak, ezért megérdemlik a tiszteletet”. A törzsi szervezeten kívül helyezkednek el az általunk nem látott „felsőfokú szakképzésben résztvevők”, akiket mély megvetés és lenézés övez.

5.1 A madárszimbólumos metodika

Végül a divatbölcsesek törzset tagolhatjuk egy új, általunk kidolgozott módszertan: a „*madárszimbólumos metodika*” szerint.

Feltevésünkben abból indultunk ki, hogy a divatbölcsesek törzsi társadalom több, a madártanban már alaposan ismert fajjal mutat részleges egyezést. Több hónapnyi megfigyelés gyümölcseként állt össze végül a módszerünk, amelyet ehelyütt tartunk megfelelőnek közölni:

A törzsi társadalom átlagos, devianciával nem rendelkező tagját szimbolizálja *a bagoly*, azaz latin nevén Bubo Bubo. A bagoly nem biológiai jellemzőivel, hanem sokkal inkább a nevéhez tapadt konnotatív, azaz másodlagos jelentésével érdemelte ki azt, hogy rendszerünk központi figurájává tegyük.

A második, kisebbségi csoportot állandó fekete ruházata és feltűnő gondterheltsége miatt *a kuvik* (*Athene noctua*) szimbolizálja. A kisebbségi csoport szintén a madárhoz kötődő népi hiedelmek miatt kapta jelét: az élőlényt a köznyelvben ugyanis „halálmadárnak” nevezik.

A harmadik kisebbségi csoportot elsősorban, de nem kizárólagosan nők alkotják: az ő csoportjukat mi *a fehér gólyával* (Ciconia Ciconia) jelöltük. A csoport tagjai azokból a bővérű, túlfűtött szexuális energiát sugárzó törzsi tagok közül kerülnek ki, akik gyakran váltogatják a partnerüket. Tudniillik a fehér gólya a szakirodalom szerint csak egy költési időszakra áll össze párjával.

A negyedik kisebbségi csoportot a divatbölcész törzs állandóan segítséget hajhászó, a társai jóindulatát túlon túl igénybe vevő tagok (az ő nyelvükön szólva „jegyzetfalók”) alkotják: az ő jelük *a szarka* (Pica pica). Bizonyos kollégáink, akiknek elküldtük véleményezésre a kéziratunkat, ide sorolják a cikkünkben már említett „hüpikeket”, azaz az önmagával túl sokat törődő divatbölcészeket is.³³

6. Összegzés

Írásunk végére érve megpróbáljuk összefoglalni mindazt, amelyet elnagyoltan felvázoltunk publicisztikánk ívében, s esetlegesen megpróbáljuk valamiféle tanulsággal lezárni közleményünket.

A divatbölcész törzs sajátosságai első látásra sokkal inkább elkülönítik tőlünk őket, mintsem megérdemelnék. Végző soron azonban mindannyian ugyanahhoz a fajhoz tartozunk és hasonlóságaink tömege sokkal inkább vértestvérekké tesz bennünket a divatbölcészekkel, mint a kulturális különbözőségek. Éppen ezért nem szabad primitívnek, alacsonyabb rendűnek tekintenünk őket. Viccelődnünk rajtuk pedig különösen káros.

Egyrészt a statisztikák fokozott beolvadást jósolnak a divatbölcészek számára, így – ha akarjuk, ha nem – társadalmunk részei lesznek a most még embrionálisnak tekintett törzs tagjai. Kultúrák közötti testvéri egyetértetés legnemesebb okát pedig az egyik törzstagtól kaptuk meg. Az idézetet szépsége miatt ide csatoljuk: *„Maglehetősen kacagtatók ezek a divatbölcész-viccek, de megvigasztalódhattok: attól, hogy ti küszködtetek a magyarral és hasonlókkal és ezért bennünket pocskondiáztatok, mi ezért megszopátjuk a katedráról a kölykeiteket!”*

Lassan zárjuk sorainkat, bízva abban, hogy valamennyi olvasónk tudott meríteni abból a tudásanyagból, amelyet rendelkezésére bocsátottunk a lapokon. Természetesen a divatbölcész-törzs kutatásával nem hagyunk fel, számos olyan terület akad még, amelyet különös odafigyeléssel kell majd megvizsgálnunk.

Jelenleg azt a kérdéskört vizsgáljuk, hogy az tudálékos, talpnyaló divatbölcész lányok, miért váltanak ki agressziót a férfiakból? Vajon miért akarják őket agyonütni egy szívlapáttal? Csupán a csökötten befont haj és az elnyomorított alak, a tanulásban megsüllyedt hátsó elegendő ahhoz, hogy ilyen heves érzelmeket keltsenek az ellenkező nemben?

Úgy véljük, hogy ezek is fontos kérdések, s talán nem is mi fogjuk megadni rájuk a helyes választ.

A lényeg szempontjából az azonban közönyös, hogy mit felelünk. A lényeg az, hogy mindig kutassuk a válaszokat. Ezért merjük azt hinni, hogy nem volt hiábavaló az, amit most közre bocsájtottunk: csak bízni tudunk benne, hogy az olvasó ez alapján újabb kérdéseket tesz fel a tudomány számára, amelyre csak újabb kutatással tudunk majd válaszolni.

³³ Hiszen a szarkáról azt tartják, hogy az egyetlen madár, aki felismeri magát a tükörben, fejlett éntudattal rendelkezik.

Két borzalmas kritika egy idétlen könyvről

1. *Hogyan fér meg a borotvált herékkel az erotika?*

Szelenczey Réka könyvismertetője³⁴

Balogh Roland – Pornó és Pornóra, Budapest, Cataracta Kiadó, 269 oldal, 2013.

Mit írhat az ember lánya egy olyan kiadvány bírálatában, amely előreláthatólag pár hónapon belül úgyszólván igazi bestsellerré válik? Kezdhethetném a kritikámat hatásvadász elemekkel: „*a kötet minden betűjével a testiséghez, a szexhez kötődik.*” A „kulturális csemegékre” éhes olvasóinknak már ennyi is elégnek bizonyulna, hogy elolvassák Balogh Roland, elsőkönyves szerző írását. Még akkor is, ha nem okoz feltétlen katarzist a rövidke kötet: az életszag súlyos bukéja még az irodalmilag ügyesnek tekinthető oldalakat is predestinálja.

A még húzódozó olvasóim kedvért próbálom megfejteni a mű szerencsétlen sikerességét a rendelkezésemre álló rövidke terjedelemben. Már a műfaji meghatározás sem kecsegtet eredménnyel: nem önéletírás – erre a szerző külön felhívta a figyelmemet – és nem szociológia. Talán legjobban úgy tudnánk összefoglalni: sajátos zsánerkép, korunk egyik legjobban csodált, mégis megvetett szakmájáról, a pornósztárszerekről.

Balogh Roland önéletrajzi elemekkel teletűzdelt, karakterisztikus hangú meseregényt írt: a főhős kilátástalanul, valamelyest erőszakosan keresi saját útját – azt az életösvényt, amely léhasággal és görbe estékkal van kikövezve. Hogy ez az út a pokolba, vagy a megváltáshoz vezet-e, azt az olvasó dolga eldönteni a regény elolvasása után.

Ám még mielőtt a közönség néhány tagja csalódottan legyintene: ismét csak egy senkit sem érdeklő, „fülbe gyónt vallomás” kerekedett ki a Cataracta Kiadó műhelyéből el kell mondanom, hogy ezúttal nem ez történt. A mű főhőse – a sajátosan magyar nevű norvég – Gábor Gáborsson egy huszonhét éves, magányos fiatalember, aki a műszaki egyetemen tanult informatikus tanszakon, ám a képzés harmadik szemesztere után – egy sajnálatos malőr következtében – kénytelen ott hagyni az iskolát és a saját lábára állni.

Hosszas útkeresés után végül pornózni kezd, több száz filmben szerepel, ám a szó klasszikus értelmében vett ágyjelenetet nem vállal: szüzességét a szíve választottjának tartogatja. A felnőtt filmeknek köszönhetően ázsiója megnő a hölgyek és az urak körében, anyagi helyzete rendeződni látszik, ám ő mégis boldogtalan és internetes társkeresésbe kezd.

Élete megszokott mederben folyik, amikor feltűnik a regény lapjain a főhősnő, Vilhelmina. Gábor Gáborsson ekkor körülbelül már egy éve úzi a műfajt, ám az eddigieket mindenképpen pozitívként értékeli. Saját teljesítményét, magát a filmezést semmiképpen nem elutasítandónak, hanem értékhordozónak tekinti. Vilhelmina, a zöld keretes szemüvegű henteslány azonban konzervatív családból származik és hosszasan vívódik magában: hogyan éljen egy olyan férfival, aki a rózsafüzért nem a rendeltetésének megfelelően használja és a

³⁴ A szerzőnő a Moldovai Katolikus Magyar Hírlap állandó újságírója és a budapesti székhelyű „Erotika a Keresztény Mozgássérültekért Alapítvány” kuratóriumának elnöke. A szerző 1990-ben végzett az ELTE magyar-néderlandisztika szakán. Legutóbbi, nagy sikerű könyve tavaly jelent meg „2X2 egyszer sem öt!” címmel, amelyben logikai-hermeneutikai módszerekkel bizonyítja be Révész György rendező 1955-ös filmjének logikai buktatóit. A szerző politikai karriert is folytat: a „Magyar Kékszemű Katolikus Férfiak Pártjának” delegált képviselője.

Jellemzően polihisztor: többek között lelkes kutyatenyésztő és négy éve özvegy.

tekegolyóról rögvest a gésagolyók jutnak az eszébe? A helyzetet csak tovább bonyolítja, hogy Vilhelmina a történetfolyam során nem szerez tudomást Gábor Gáborsson szüzességi fogadalmáról és kétségei támadnak szerelme hűségével kapcsolatban.

Sajnos a groteszk alaphelyzet, amely magában hordoz minden eszközt a gyümölcsöző történetépítéshez végül cserben hagy bennünket. Súlyos tévedés lenne a szerző minden méltatása ellenére örkényi hangulatot, vagy Szathmári Sándor-féle irodalmi színvonalat elvárni a regénytől. Minden erőlködése ellenére Balogh Roland nem tudja átlépni saját és az elsőkönyves szerzők árnyékát, megmarad a sablonosság határmezsgyéjén, tény, hogy ott viszont berendezkedik és otthonosan mozog.

Már magával a végkicsengéssel is kismilliószor találkoztunk a negédes, jellemzően amerikai mozifilmekben: végül Gábor Gáborsson mellékállásban újságíró lesz, saját rovatot vezet, ahol egyéni módon, tanmesékkal ad tanácsokat a már szexben járatos fiataloknak (például, hogy hogyan lehet tovább kitartani vagy színlelni a férfi orgazmust). Magát az állást a pornós múltja miatt kapta meg, ami ugye igazából nincs is neki. Boldogan élnek, amíg meg nem halnak. Látszólag teljes happy end.

Vagy mégsem?

Nem akarok ismerős szövegeket ismételtetni, ezért megpróbálom elhagyni az erkölcsi fennhéjázást és a szemforgató attitűdöt, ám nem mehetek el szó nélkül néhány visszasság mellett. A regény szemlélete nem egységes, néhány helyen túlságosan széttagolt. Úgy látszik, hogy már évek óta nincs meg a magyar könyvkiadásban az a „kulturális felvigyázó” attitűd, amely az „átkosban” természetes volt, akár a levegő. Hogyan adhatnak ki az illetékesek olyan kötetet, amelyben többször szerepel a „farkak” szó, mint egy kutyáskönyvben? Hogyan szerepelhet egy vékonyka nyomdatermékben több tucat egysíkú felnőtt film neve és cselekményváza? Úgy mint: „*Borotvátlan Jutka és a kukkoló csöves*”, „*A halálos sliccgomb*”, „*Az exhibicionista és a kalauz balladája*” és nem utolsósorban a „*Szilvi vörösökre lő*”. Felháborító és gyomorforgató szellemi szegényesség szervezi a sorokat, s ahogyan mindez végső öntőformába kerül, az úgy vélem, hogy nem méltó a közfigyelemre.

Saját testi tapasztalataim alapján úgy vélem, hogy nem fér meg a borotvált herékkel az erotika, s mindaz az életvitel, amellyel megismerkedhetünk a regény lapjain, nem méltó a vágykeltő megjelölésre. Sokkal ízlésesebben és választékosabban kellett volna megírni a regényt: a lapokat gusztusos és kívánatos szado-mazo jelenetekkel, gyilokpornóval, vad, embertelen szeretkezésekkel: érzelem nélküli kéjekkel kellett volna feltölteni, hűen a regény mondanivalójához. Ehelyett egysíkú mindig-ugyanolyan egyesüléseknek lehetünk szemtanúi, hasonló párbeszédekkel, mindig ugyanúgy: örökkön örökké.

Ámen!

2. Hálisten' létezik még a hitvesi ágy romantikája

Égő Roberta könyvismertetője³⁵

Balogh Roland – Pornó és Pornóra, Budapest, Cataracta Kiadó, 269 oldal, 2013.

Az internet megjelenésével hamar szembesültünk azzal, amit az emberi testtel csak csinálni lehet. Lóval, ököllel, szinte már csak hátulról szeretkezünk. A nemi erőszak általános jelenség lett a tévé- és mozifilmekben, a technológiai fejlettségünk ellenére a szexuális kultúránk fájó mértékben aszalódott össze. Ezért mindannyian felelősséggel tartozunk. Éppen ezért figyelek minden, a témába vágó könyvet a sajátos szemlélettel, hogy mennyit használnak, vagy mennyit ártanak a téma szempontjából.

Mit tagadjam, igazán fellelkesített Balogh Roland írása, az íróban még mindmégannyi szellemi kincs rejtezhet, amelyet megéri a felszínre hozni. A regény – leszámítva egy-egy olyan vaskos beköpést, amely eredetét tekintve nem norvég, hanem grúz – szellemileg magas nivójú, egyenletes színvonalú alkotás, amely erőteljesen magán viseli a tudatos konstruálás jeleit. A főhős, Gábor Gáborsson igazi új keletű „eposzi hős”, egy modern lovag, aki testi és szellemi tisztaságát mindenek elé helyezi.

Már maga a regény felütése is posztmodern, konvenciókat kevésbé tisztelő. A főhős hazudni kényszerül baráti körében: a Don Quijote-szerű főszereplő mesél kitalált „élményeiről és tapasztalatairól”. Apránként kiderül, hogy mindezt a szörnyűséges kálváriát fiatal kora óta járja. Látszólag telve van élettel, sikeres mindkét nem körében, de mégsem lehet teljes a gyönyörűsége, lesütött szemében pislákol a szégyenérzés és a magányosság.

Ekkor találkozik Vilhelminával, a zöld keretes szemüvegű henteslánnyal, aki kvázi a főhős reciprokaként lép színre. Szülei bigott reformátusok, a lány mégis nagyvilági életet él, igazi díva, aki – csak hogy kerestetét kiegészítse – a Naprendszer modelljét tartalmazó kartondobozokra fest kék-sárga arapapagájokat egy elkopott, pirosra váltott szőrű ecsettel.

Csak a történet kétharmadánál jutunk el a felismerésig, hogy Gábor Gáborsson valójában szűz – ezt minden biztonnal valamennyi olvasó hasonlóan gondolta. Ez a drámai tetőpont, ez a posztmodern, irodalmi Zenit tanulságul szolgálhatna valamennyi alkotó számára. Talán a regény legérdekfeszítőbb párbeszéde is itt „csattan el” Gábor Gáborsson és a minden magánhangzót hosszan ejtő Vilhelmina között, a regény 214. oldalán:

„- Gábi-Gábi! Hát mánd' már él, hógován széréssélék így, hógy más lányókát csábítasz él az ágyádbá? – s ekkor a mindig vidám Vilhelmina, a zöld keretes szemüvegű henteslány keserves zokogásban tört ki.

Gábor Gáborsson azonnal nem is tudta, hogy mit mondhatna: csak egyvalamihez értett, s az nem ez volt. Karjaival átfogta a lány vállát, majd összefacsarodott arccal mélyen a szemébe nézett és így szólt:

- Vilmuska, annyira kell tüsszentenem... de félek, hogy ha tüsszentenék, bizonyára most azonnal összeesználnám magamat.”

³⁵ A szerzőnő 1960-ban végzett a Debreceni Egyetemen szociológusként, jelenleg főállásban a Parlament egyik vizsgálóbizottságának szaktanácsadója. Emellett sikeres szociálpolitikusként is dolgozik: a Romániai Magyarok Liberális és Ovális Kerekasztalának egyik ülnöke, mellékállásban alkímista és nyíltan szabadkőműves. Több tucat tanulmány és kötet látott napvilágot a tollából. Legismertebb műve az 1978-ban megjelent, tízkötetes szociográfia, „Az anyátok úristenit!” címet viseli és társadalmi rétegekre bontva igyekszik összegyűjteni és rendszerezni az országunk területén keletkezett káromkodásokat.

Ez a drámai pillanat, ez az elvagyódás a vezérmotívum a regényben: Gáborsson tragédiájának alapköve. Igazi hamleti kérdés ez, mint ahogyan az is, hogy a férfi életvitelében a járatlan útra lépjen-e, vagy pedig folytasson tovább mindent ugyanúgy, ahogyan eddig is.

Összefoglalva az eddig elmondottakat: az írás alapkonceptiója – meglátásom szerint – egy „férfi love story”, kevés romantikával és – más írásokhoz képest – sok szexszel, ám mindvégig szigorúan a jóízű határain egyensúlyozva.

Az írásom vége felé járván éppen itt az ideje, hogy azokat az apró nüánszokat kidomborítsam, amelyek „kiemelik” a regényt a könyvesbolti kínálatból.

Ez a kötet vitán felül az ellentétek és a túlzások aknamezeje, tűzdelve mindazzal a szenvedéllyel és fifikával, amely csak szükséges egy huszonegyedik századi bestsellerhez. Nem vehetjük például adottnak a nemi jellemzőket sem: egyrészt a regény főszereplője, Gábor Gáborsson férfi (Sugar Daddy Jr., Sam Guilcap) és női néven (Vanessa Flat, Ellison Souveñir) is forgat pornófilmeket. Ám nem ez az egyetlen megjelenési formája a nemek közötti emancipációnak: a regényben sokkal gyakrabban találkozhatunk női lelkű férfivel, mint „macsókkal”. Ennek legfényesebb bizonyítéka, hogy a férfi kulcsfigura a regény szerint már leszbikus pornóban is szerepelt háttérelmeként (lámpabúra).

Ám nem maradunk férfilelkű nők nélkül sem: a „bunkó, szexmániás állat” attitűd számos jellemzője visszaköszön a lapokról. Ennek leggyakoribb előfordulása főleg a hölgyek párbeszéde. Remek lehetőség adódik tehát az egyenjogúsításra - legalábbis irodalmi értelemben, amelyet a szerző, Balogh Roland maximálisan ki is használ, s ezért dicséret illeti. Másrészt mélyen meglepett a szerző tájékozottsága a szabadkőműves jelképek kapcsán: mind a körző, mind a szem motívuma szerepel a regényben, igaz, eredeti értelmétől és funkciójától eltérően.

Azonban nem csak a regény filozófiai vetületét tarthatjuk jól kidolgozottak: túl ezen, a történetfonál minden szála megtervezettségre, összeszedettségre utal, sejteti az írói munka gigantikuságát. Ennek a rendkívüli alaposságnak és precizitásnak köszönhetjük, hogy jól összeszedett, ízében-illatában tényleg modern és újszerű írást forgathatunk, ha nem sajnáljuk a regényre a potom 4500 forintot.

Mindezek az apróságok együttesen teszik igazán életszerűvé, jól olvashatóvá az írást. A regény – akárcsak Joyce Ulysses-e – igyekszik teljes képet adni az írás által körülhatárolt valóságdarabról. Ennek szellemében nem csak Gábor Gáborsson mindennapi életviteléről, hanem pontos „filmográfiájáról” is információkat szerezhetünk. Tényleg csak ízelítőként idézek néhány filmcímet a műből: Faust – Ökölrel az ördög ellen, Szűzennyalók I.- III., Állvány és szerelem – franciaórák kezdőknek, The high school sucking, Zsibkatréning Gabival (a Pajorkegyetleni Városi TV saját produkciója), „Pettingelve Magyarországon” teljes sorozata (49 rész), Telefonszipka I.-IV., Lepippantva, Sugar Daddy shows a cum, Sugar Daddy and the vegetables, Helping hands, Glue in the tissue.

Mint fentebb láthatjuk, a regény főhőse igazi nemzetközi karriert futott be: filmjeit a regényben nemcsak itthon, hanem világszerte értékesítik. Ne gondoljuk azonban, hogy az írásban szereplő több mint ötven filmcím megnevezése öncélú szerzői gesztus lenne: véleményem szerint ez csak az ismertség, a jómód érzékeltetésére hivatott. A világhírnév a felsorolt filmek által testesül meg. A főhős – a regényíró szándékai szerint – nem csak az igénytelenebb publikum számára készít mozikat, hanem az igényesebb közönség számára bizony még „művészfilmeket” is gyárt, amelyek irodalmi művek pajzán átirataként definiálhatóak. Ezek nem értelmetlen pornójelenetek, hanem bennük – szorosan kapcsolódva az eredeti regény mondanivalójához – a regénybeli publikum megismerkedhet az adott műkinccsel. Az írásban szereplő „művészfilmek” a következők: Jevgenyij anyagozik, Bánk bántja Melindát, A Morgue utcai pajkosság, Pajkosság az Orient Expresszen és annak folytatása, a nagy sikerű Agatha Christie feldolgozás: a Tíz nagydarab néger.

Ez a gesztus véleményem szerint malasztos elhatározás Balogh Roland részéről: milyen jó is lenne, ha a valóságban is megvalósulna az ifjúság ilyen módon való szocializációja! Csak remélhetjük, hogy a szerző nem csak a képzelet földjén száll síkra a

pornó általi ifjúságnevelés ideájáért! Addig is nem marad számunkra más, mint az, hogy a fantázia kozmoszában csodáljuk ezt az eredeti ötletet.

Az írás mondanivalójának mélységéről csak úgy bizonyosodhatunk meg, ha rongyosra olvassuk ezt a „remekművet”, amely kétséget sem hagy afelől, hogy létezik még rohanó világunkban a hitvesi ágy romantikája.

Mindenkinek megvan a maga létrája – Júdás Tádée talán magasabb, talán görbébb, de biztosan nehezebb mászni. **Porkoláb Ádám** novellagyűjteményében a főhősök nem csupán lépnek, hanem újra és újra visszacsúsznak: saját múltjuk árnyai, döntéseik következményei tartják vissza őket. Itt nem a hősiesség megváltásáról van szó, hanem arról, hogy hogyan találjuk meg a kiutat, miközben folyton elbukunk.

A kötetben különös alakok lépnek elő: egy bölcész a kollégiumi lét mélyéből, egy féllábú galamb, aki küzd a világ ellen, és Júdás Tádé, aki talán sosem lépi át az árulás küszöbét. Mindannyian egyetlen kérdéssel szembesülnek: lehet-e továbblépni, ha az élet hátrányos helyzetek elé állít? Az abszurd, groteszk történetek keverik a mély filozófiát a humorral, hogy megmutassák, milyen nehéz megtalálni a kiutat, mikor a létra felfelé vezet, de a talaj csúszik alattunk.

A szerző további művei elérhetők a következő weboldalon: www.ashfield.hu.